Orison Swett Marden

Tác giả truyền cảm hứng #1 thế giới

NGƯỜI CHỌN NGHỀ HAY NGHỀ CHỌN NGƯỜI

HOW TO CHOOSE YOUR CAREER

Trịnh Hoàng Kim Phượng *dịch*

alphabooks
NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

Duong Kobo's Book Club

Tủ sách Kỹ thuật số
dành cho
Kindle & Kobo

SCAN TO JOIN

Orison Swett Marden

NGƯỜI CHỌN NGHỀ HAY NGHỀ CHỌN NGƯỜI

Bản quyền tiếng Việt © Công ty Cổ phần Sách Alpha, 2016

Không phần nào trong xuất bản phẩm này được phép sao chép hay phát hành dưới bất kỳ hình thức hoặc phương tiện nào mà không có sự cho phép trước bằng văn bản của Công ty Cổ phần Sách Alpha.

GIỚI THIỆU CUỐN SÁCH

Nghề chọn người hay người chọn nghề là một trong những tác phẩm mới nhất của Marden, nằm trong số những tác phẩm hay nhất về hướng nghiệp từng được viết. Cuốn sách này nên là tài liệu thiết yếu cho mọi bạn trẻ khi lựa chọn sự nghiệp, bởi vì, như tác giả nói, rất nhiều khi thứ bạn thực sự lựa chọn chính là lối sống. Hầu hết mọi người đều đưa ra lựa chọn căn bản này mà không có sự chuẩn bị, thậm chí không suy nghĩ gì về hệ quả xa dài từ những hành vi của họ. Marden nhấn mạnh bi kịch của "kẻ lạc loài", về những lựa chọn nghề nghiệp sai lầm, về việc chọn một công việc, sự nghiệp chỉ vì nó "dễ", hay việc làm điều gì đó chỉ để nối bước cha ông.

Marden nói, bạn phải tự hào về công việc của mình. Công việc của bạn nên làm tăng giá trị cho bạn – chứ không bao giờ được làm bạn giảm giá trị. Bạn phải hòa nhịp với công việc, sự nghiệp của mình, làm nó với kỷ luật và nỗ lực. Bạn không bao giờ nên cảm thấy mình giống một con cá bị rời khỏi nước. Marden nói, hãy nhớ công việc không phải là "kiếm sống", mà là "kiếm tìm ý nghĩa cuộc đời". Cuộc đời của chính bạn.

GIỚI THIỆU TÁC GIẢ

Sinh ra tại Anh năm 1850, Marden trải qua thời thơ ấu khó khăn khi mồ côi cả cha lẫn mẹ từ lúc ông còn rất nhỏ. Bị đẩy từ tay người giám hộ này sang người giám hộ khác, ông phải đi làm thuê để kiếm tiền.

Lấy cảm hứng từ một cuốn sách phát triển bản thân thời kỳ đầu của tác giả người Scotland là Samuel Smiles, ông bắt tay vào cải thiện bản thân và hoàn cảnh sống của mình.

Ông tốt nghiệp trường Đại học Boston năm 1871, và đã từng học tại Chủng viện Thần học Andover. Vào năm 1881 ông nhận được bằng Dược và năm 1882 là bằng Luật, cả hai đều từ trường Harvard. Sau đó ông theo học Trường Hùng biện Boston.

Suốt thời đại học, ông làm phục vụ và quản lý khách sạn, ông làm tốt tới mức dành dụm được số vốn 20.000 đô-la (tương đương khoảng 50.000 đô-la ngày nay) khi hoàn thành các chương trình học chính thức của mình.

Ông mua bất động sản trên Đảo Rhode rồi phát triển thành một khu nghỉ dưỡng. Những năm suy thoái kinh tế 1890, sau khi để mất khách sạn của mình, ông chuyển tới Chicago và làm quản lý khách sạn trong suốt thời gian diễn ra Hội chợ thế giới (World's Fair) năm 1893. Sau đó ông trở về Boston và bắt đầu lại sự nghiệp.

Ông không bao giờ chấp nhận bị đánh bại. Trái lại, những thời điểm khó khăn càng tạo cảm hứng cho ông kết nối các ý tưởng – đặc biệt gắn với niềm lạc quan – trong cuốn sách đầu tiên, *Pushing to the front* (tạm dịch: *Vươn tới phía trước*), xuất bản vào năm 1894, chỉ hai năm sau khi ông mất hết mọi thứ. Cuốn sách nhanh chóng thành công, một tác phẩm bán chạy đích thực thời đó, với số bản in bán ra cao vượt. Ông tiếp nối thành công đó với hơn 60 cuốn sách, hầu hết về các chủ đề thành công, nuôi dưỡng ý chí, tư duy tích cực; nhưng bên cạnh đó ông cũng viết về sức khỏe, rèn

luyện thân thể, đối phó với tuổi già, giáo dục giới tính và bình đẳng cho phụ nữ.

Ngoài Samuel Smiles, tư duy của Marden còn chịu ảnh hưởng từ các tác phẩm của Oliver Wendell Holmes và Ralph Waldo Emerson, những người tạo tiền đề cho Phong trào Tư duy Mới những năm 1890. Năm 1897, ông sáng lập *Tạp chí Thành công* (Success Magazine), sau đó trở thành một người đóng góp thường xuyên cho tạp chí đi theo phong trào Tư duy Mới (New Thought) của Elizabeth Towne là *Nautilus* trong suốt hai thập niên đầu của thế kỷ XX.

Marden, cũng như các tác giả đương thời khác của Tư duy Mới (William Walker Atkinson, Wallace Wattles, Elizabeth và William Towne), tin rằng tư duy của chúng ta ảnh hưởng đến cuộc sống và hoàn cảnh sống của chúng ta. Họ tin rằng "tư duy là vật chất", và vì Luật Hấp dẫn (những thứ giống nhau sẽ hút lấy nhau), chúng ta phải rất cẩn thận với điều mình nghĩ và cách mình tư duy. Ông nói: "Chúng ta tạo nên thế giới quanh mình và định hình môi trường của chính mình bằng những tư duy của chúng ta."

Thế nhưng dù được biết đến nhiều nhất bởi những cuốn sách về thành công tài chính, ông luôn luôn nhấn mạnh rằng điều đó sẽ xảy ra nhờ việc nuôi dưỡng phẩm chất cá nhân: "Cơ hội vàng mà bạn đang tìm kiếm nằm trong chính con người bạn. Nó không nằm ở môi trường quanh bạn, không nằm ở may mắn, cơ hội, hay sự giúp đỡ của những người khác. Nó chỉ nằm trong chính bản thân bạn."

Những tựa sách của ông đã nhấn mạnh một cách hùng hồn góc nhìn đầy lạc quan, hào hứng và tự tin này. Trung bình ông ra hai cuốn sách mỗi năm, từ *Pushing to the front* năm 1894 tới cuốn cuối cùng năm 1924, năm đó ông mất ở tuổi 74. Ông vẫn còn số bản thảo khoảng hai triệu từ chưa được xuất bản. Mặc dù đã hàng trăm tuổi, nhưng những cuốn sách của ông mang tính hiện đại tới mức chúng dường như được viết cho chính thời đại của chúng ta ngày nay. Ở thời đại này, hơn bao giờ hết, chúng ta cần sự cân bằng, niềm tin và kiên trì; chúng ta cần hạnh phúc, sẻ chia và sự thật; trên hết, chúng cần HÒA BÌNH và TÌNH YÊU...

Kiến thức uyên thâm của Marden từ lịch sử, triết học, thần học và nhiều mảng khác, cùng khả năng cô đọng, truyền tải kiến thức một cách rõ ràng đến kinh ngạc theo cách thức rất thú vị và thu hút đã khiến cho những tác phẩm này trở thành thiết yếu đối với bất cứ ai đang tìm kiếm thành công cho cuộc sống của mình, hay

đơn giản chỉ là tìm kiếm những câu trả lời cho cuộc đời này.

Hơn 50 cuốn sách của ông đã được xuất bản trong loạt sách Timeless Wisdom. Bạn có thể đọc thông tin tham khảo về ông và các tác giả khác ở cuối sách.

Orison Swett Marden được xem là một nhà tư tưởng tiên tiến và đi trước thời đại của mình rất xa. Tuy nhiên, xin hãy nhớ rằng cuốn sách này là một sản phẩm thuộc thời đại ấy và không phản ánh cùng góc nhìn về chủng tộc, giới tính, tình dục, dân tộc cùng những mối quan hệ giữa các cá nhân với thời đại ngày nay.

Hầu hết những lần nhắc đến "anh ta" nên được hiểu là con người nói chung, bất luận nam nữ, bởi đó là quan niệm của tác giả (là một tác giả thuộc phong trào Tư duy Mới, ông đấu tranh cho quyền bình đẳng của phụ nữ).

Dù sự uyên thâm được truyền tải trong sách chưa bao giờ lỗi thời, các bậc phụ huynh có thể sẽ muốn thảo luận với các con về việc một số điều đã thay đổi kể từ thời quyển sách này ra đời.

Trong sách, tác giả sử dụng đơn vị tiền đô-la Mỹ vào thời bấy giờ.

Vì cuốn sách được viết trong khoảng thời gian năm 1895 – 1917, một đô-la thời đó tương đương khoảng 25 đô-la của năm 2013.

Thế chiến I đã gây ra lạm phát lớn, và tới năm 1920 một đô-la Mỹ chỉ còn giá trị tương đương 11.63 đô-la ngày nay (tức còn chưa tới một nửa so với lúc trước).

Chương 1

CHỘP LẤY NGAY CÔNG VIỆC ĐẦU TIÊN ĐƯỢC MỜI

"Cần tuyển nam." – Tấm biển này trông hết sức cuốn hút đối với nhiều chàng trai trẻ mới bắt đầu vào đời kiếm sống. Nó trông như một cánh cửa cơ hội, và với số đông các chàng trai thì đúng là như vậy. Nhưng hãy nghĩ tới vô số thất bại trong đời, tới những kẻ ngồi nhầm chỗ, những thành công nửa vời, những kẻ bị dụ dỗ tới chỗ tầm thường bởi chính tấm biển đó!

Công việc đầu tiên của một cậu trai trẻ là yếu tố có tính then chốt trong đời cậu ta. Nó có thể hoàn toàn không phù hợp với bản chất trí tuệ của cậu ta; hơn thế, nó có thể dẫn cậu ta tới một lựa chọn sai lầm khác, bởi vì đám trai trẻ rất háo hức được làm mọi thứ, và tự hào về những công cụ cùng kỹ năng mình học được. Nếu chúng không biết những lợi thế của bất cứ công việc nào khác, chúng có thể tiếp tục làm điều mà tự nhiên đã cắm đoán trong chính cấu trúc não bộ của chúng.

Nhưng thường thì một chàng trai trẻ ít nhận ra điều có thể ảnh hưởng tới tương lai của cậu ta khi nhận lấy công việc đầu tiên. Khi tìm kiếm một việc làm, cậu ta nên cân nhắc thật cẩn thận rằng liệu nó có xu hướng tách cậu ta khỏi mọi thứ khác mà mình khao khát không, liệu nó có giúp cậu ta tiến lên trên con đường sự nghiệp thực sự của mình không, hay liệu cậu ta đang chôn chân ở một vị trí thấp kém, nơi có thể chẳng liên quan gì đến lựa chọn sống một cuộc đời tuyệt vời của cậu ta.

Một cậu trai trẻ bình thường khi nhận được một công việc sẽ cứ thế làm tới hết đời, và thường thì lựa chọn công việc này được đưa ra một cách hoàn toàn ngẫu nhiên. Rất có thể, cậu ta ứng tuyển vào một vị trí chỉ với suy nghĩ muốn có một công việc để làm, mà

không hề nghĩ rằng liệu mình có thực sự phù hợp với nó không, liệu mình có phải là cái vung sắp úp nhầm nồi hay không; nhưng sự thật là "gã đàn ông" về sau sẽ ở nguyên vị trí mà "thằng bé" lúc trước đã đặt ông ta vào. Tất nhiên, cũng có nhiều người thay đổi, nhưng có lẽ phần lớn mọi người vẫn sống với công việc mà mình bắt đầu từ thời trai trẻ.

Không có thời điểm nào mà một người cần đến sự dẫn dắt khôn ngoan nhiều như thời điểm đưa ra lựa chọn liên quan đến cả cuộc đời này. Nó là lựa chọn quan trọng nhất, vì nó ảnh hưởng đến vận mệnh của một người. Toàn bộ tương lai của người đó thường đã được vẽ ra và quyết định từ trước khi người đó thực sự có cơ hội lựa chọn. Trước khi trở thành người đàn ông thì gã trai trẻ đã bị cuốn vào công việc đến mức chẳng muốn mất nó nữa. Cậu ta biết rằng những kinh nghiệm này giúp tích lũy sức mạnh và tạo đà tiến cực tốt nếu có thể duy trì, và dù cậu ta thường không cảm thấy lựa chọn lúc đầu là sáng suốt, nhưng nhiều khả năng cậu ta sẽ chẳng bao giờ thay đổi, và sẽ cứ bám chặt lấy nó.

" Mối hấp dẫn nhận lấy công việc mà mình không phù hợp chỉ vì được trả lương cao hơn một chút so với việc khác lúc ban đầu, trên hết, chính là nguyên cớ gây ra nhiều kết hợp không vững chắc nhất"

Để một cậu trai bước ra đời chỉ với mục đích đơn giản là kiếm một công việc là một vấn đề nghiêm trọng. Dù cậu ta có thể hoàn toàn không phù hợp, nhưng tham vọng của cậu ta sẽ có ảnh hưởng và thị trường có thể cho phép cậu ta có được một khởi đầu tốt đẹp vốn rất dối trá, đặc biệt nếu mức lương tương đối tốt. Ngay cả khi cậu ta cảm nhận được rằng mình bị đặt sai chỗ thì phụ huynh của cậu ta có thể vẫn nói với cậu ta rằng việc nỗ lực biết bao lâu rồi lại vứt hết kinh nghiệm quý báu đi là rất ngu ngốc. Sau đó cậu ta có thể gắng gượng làm công việc tầm thường đó, công việc không hề phù hợp với khả năng của mình, khi mà cậu ta vốn đã có thể làm nên danh tiếng trong một mảng khác phù hợp với khả năng hơn.

Thế giới đầy những kết hợp nồi tròn vung méo, những người đàn ông nhờ vào quá trình huấn luyện khắc nghiệt, ngành nghề vất vả, đã gò mình được một cách cực kỳ tốt, thế nhưng nỗi cực nhọc và ý nghĩ không thể làm điều mình được sinh ra để làm lại hoàn toàn phá hỏng cảm giác thỏa mãn của người đó, khiến anh ta cảm thấy ngay cả khi mình kiếm được kha khá để sống thì đời mình vẫn chẳng thích thú gì, và rằng khía cạnh củi-gạo-mắm-muối đó của công việc là khía cạnh nhỏ bé nhất, kém quan trọng nhất.

Mối hấp dẫn nhận lấy công việc mà mình không phù hợp chỉ vì được trả lương cao hơn một chút so với việc khác lúc ban đầu, trên hết, chính là nguyên cớ gây ra nhiều kết hợp không vững chắc nhất. Một khi bạn đã vững chỗ thì sẽ rất khó đánh đổi nó để tìm công việc lớn lao hơn, rất khó để quyết định bắt đầu lại từ nấc thang dưới cùng và sẽ mất thêm nhiều năm học tập, rèn luyện.

Nếu có thể hòa nhập với công việc chỉ sau ít ngày, hoặc ít tuần, bạn sẽ chẳng giữ được nó dài lâu đâu, bạn chẳng bao giờ biết được khi nào thì có người khác thế chân mình. Nhưng nếu phải mất đến vài năm chuẩn bị cho thứ gì đó cao xa hơn – cho thứ gì đó mà chỉ riêng bạn mới thực sự tương thích, và giữ mình không bị lầm lối, sẵn lòng trả giá cho quãng đường xa thì mối nguy bị thế chỗ của bạn sẽ nhỏ hơn nhiều.

Gần đây thành phố New York thực hiện một cuộc điều tra về các cậu bé, cô bé rời khỏi trường học ở độ tuổi hợp pháp nhỏ nhất: 14 tuổi. Trong số 25.000 trường hợp được điều tra, có 23.000 làm những công việc không đòi hỏi nhiều kỹ năng. Báo cáo cho biết:

"Chúng tôi khám phá ra trong các công việc mà 10.857 cậu bé và 11.924 cô bé đã rời khỏi nhà trường ở độ tuổi hợp pháp nhỏ nhất đó được thuê làm, hơn chín phần mười là các công việc không đòi hỏi kỹ năng, chẳng hạn như chạy việc vặt, làm việc nhà, thư ký phụ trách các việc lặt vặt, thợ máy, tạp vụ, phụ việc, đóng gói, giao thư, bán báo, v.v.."

Các con số của chúng tôi cho thấy cơ hội việc làm duy nhất của những người trẻ rời khỏi trường học trong tình trạng thiếu kiến thức chính là những ngành nghề không đòi hỏi kỹ năng. Tình trạng này thực sự tác động trở lại xã hội, bởi chính những chàng trai, cô gái này rồi sẽ trở thành tầng lớp ăn không ngồi rồi.

Đừng bị che mắt bởi số tiền mà người ta kiếm được khi làm những công việc này. Hãy nhớ rằng sự nghiệp của bạn ảnh hưởng tới bạn nhiều hơn bất cứ thứ gì khác, và bạn sẽ không gánh nổi hệ quả của việc đi theo một con đường sự nghiệp vốn không thể giúp bạn phát triển và lớn mạnh. Hãy xem những con người đã lựa chọn kiểu sự nghiệp như thế. Hãy xem những gì mà công việc đem đến cho họ. Vị trí của họ trong xã hội so với những người làm các công việc khác là gì? Họ có được kính trọng, tôn vinh không? Liệu đó có phải là công việc mà anh ta có thể tự hào, điều mà con cái của anh/cô ta sẽ tự hào khi lớn lên? Rất nhiều người trẻ cố tình bó buộc và làm hỏng sự nghiệp của mình, và gần như tự giết mình trong suốt nhiều năm đời họ bằng việc làm các công việc vốn sẽ

bức bách và bóp nghẹt đời họ. Điều kiện làm việc của nhiều công việc rất nguy hại cho sức khỏe và việc phát triển bản thân.

Sức khỏe tốt, môi trường và điều kiện sống lành mạnh quan trọng với bạn hơn tiền bạc, bạn không nên dấn thân vào việc gây nguy hại cho tinh thần của mình hay tổn hại tới phẩm cách, tác động xấu đến vị thế của bạn. Công việc của bạn không nên là một chướng ngại. Nó nên là nguồn kích thích không ngừng, là sự khích lệ, là động lực hướng tới cuộc sống rộng lớn, vĩ đại mà vì nó bạn được sinh ra.

Chương 2
TỰ RÈN MÌNH ĐỂ RÈN SỰ NGHIỆP

Đừng suốt đời vất vả làm những điều nhỏ nhặt, trong khi bạn được sinh ra để làm những điều vĩ đại một cách đường hoàng.

Bạn sẽ nghĩ gì về vị tướng dấn thân vào trận đánh mà không có bất cứ sự chuẩn bị nào – không nghiên cứu vị trí của quân địch, của quốc gia mình sắp đối đầu, hay những tài nguyên mà đội quân mình có? Nhẹ nhàng nhất thì hẳn bạn cũng sẽ nói rằng ông ta đang muốn thua cuộc.

Trên thực tế, nhiều chiến dịch đã thất bại vì đội quân của vị tướng thua trận không được vũ trang đầy đủ. Họ thiếu các nguồn cung, thiếu lương thực thực phẩm. Họ không được trang bị quân phục đầy đủ, không được bảo vệ khỏi mưa, tuyết, không ở trong trạng thái phù hợp để chiến đấu.

Cuộc đời là một chiến trường, phần lớn những người gặp phải thất bại đều là vì họ không được trang bị phù hợp ngay từ giai đoạn đầu. Họ chưa bao giờ đưa được bản thân vào trạng thái đúng để giành được vinh quang.

Điều tệ hại nhất mà phụ huynh làm với con cái mình là để chúng lớn lên mà không biết cách tự kiếm sống. Các văn phòng tuyển dụng luôn chật kín những con người bất lực và bất hạnh như thế, những cô nàng cậu chàng chưa bao giờ được học cách mua bán, chưa bao giờ được huấn luyện thích đáng về bất cứ công việc gì cho phép họ kiếm được nguồn sống dù nhỏ nhoi nhất. Các bậc phụ huynh lãnh hầu hết trách nhiệm trong những tình huống này, đó là điều dẫn tới rất nhiều tội lỗi lẫn tội ác.

Điều quan trọng nhất trong cuộc sống là học cách sống độc lập,

đường hoàng. Tồn tại thôi là chưa đủ. Mọi người đều nên được sống theo nghĩa cao quý nhất của từ đó.

Nếu mỗi cô cậu thanh niên đều học được cách mua bán hoặc được đào tạo tốt một ngành nghề nào đó phù hợp với khả năng, tình trạng sức khỏe, thì số tội phạm sẽ ít đi đáng kể, chính quyền nên quy định những chuẩn bị như thế là bắt buộc.

Bất kể thời thế khó khăn đến mức nào, vẫn luôn có rất ít người giỏi giang biết làm ăn buôn bán, được đào tạo một chuyên môn hoặc sống được lâu dài nhờ công việc. Trong thời đại chuyên môn, chuyên biệt hóa ngày nay, ngày càng khó để một người không có chuyên môn hoặc kỹ năng tìm được việc làm, trong khi nhu cầu về lao động đã qua đào tạo luôn tăng.

Rồi sẽ tới lúc nhà nước tổ chức các khóa học nghề để làm giảm đáng kể bi kịch rơi vào nhầm chỗ trong cuộc đời cho các chàng trai, cô gái. Họ sẽ bắt đầu làm việc với nền tảng tốt hơn để có thể tiến xa hơn. Như thế, các quản lý hoặc giám sát sẽ không buộc phải dành quá nhiều thời gian để dạy họ những điều mà họ lẽ ra nên được học từ trước khi bắt đầu vào làm việc.

Quân đội và hải quân từ lâu đã từ bỏ hy vọng tuyển sĩ quan từ dân thường. Những chàng trai trẻ trong các trường quân đội của chúng ta được lựa chọn theo phương thức cạnh tranh và họ đại diện cho nhóm ưu tú từ các nơi. Chúng ta không thể phụ thuộc vào những kẻ đi lên từ đám đông. Đó là một quá trình quá chậm chạp và không chắc chắn.

Thế nhưng, ngay cả khi một chàng trai hoặc cô gái bị ép nhận lấy công việc đầu tiên họ được đề nghị – thì không có nghĩa họ sẽ phải ở mãi đấy. Nếu như có hoài bão, họ sẽ dùng nó như bước đệm để tiến đến điều tốt hơn. Một ngày nọ, một chàng trai trẻ sáng sủa, hoạt bát, quản lý một chi nhánh nước ngoài của một công ty lớn đến gặp tôi. Giữa chừng cuộc chuyện trò thú vị, tôi học được rằng chính nhờ sự thông thạo về ngôn ngữ ngay từ đầu đã nâng anh ta đến vị trí quan trọng mà giờ đây anh ta đang nắm giữ. Anh ta bắt đầu học tiếng Pháp vào những lúc rảnh rỗi khi làm thu ngân cho một công ty sản phẩm khô quy mô lớn. Khi đã có thể đọc và viết tiếng Pháp thông thạo, anh ta dần dà học thêm được bốn, năm ngôn ngữ châu Âu hiện đại khác. Và cũng trong những năm đó, trong khi thành công ở cả vai trò nhân viên văn phòng và kinh doanh lưu động, anh ta đã mài giũa được kỹ năng ngôn ngữ của mình đến mức có thể đọc và viết nhuần nhuyễn. Dẫu không có thiên tư, anh ta đã có những thứ tốt nhất có thể thay thế cho nó –

đó là lòng kiên trì và sự chăm chỉ, anh ta đã có được nền tảng ngôn ngữ tuyệt vời bằng cách tận dụng khoảng thời gian mà nhiều chàng trai trẻ khác quẳng qua cửa sổ.

Nhiều thanh niên, chỉ đơn thuần tìm kiếm một công việc và nhận luôn lấy cơ hội đầu tiên đến với họ, hẳn sẽ gọi một chàng trai trẻ là kẻ điên rồ nếu cậu ta ném ra ngoài cửa sổ một xấp các mảnh giấy nhỏ viết các từ và mong chúng tự xếp thành một bài thơ tuyệt đẹp khi rơi xuống đất. Tương tự, một chàng trai trẻ có thể chỉ viết lên các mảnh giấy năm mươi nghề nghiệp, chuyên môn, cho hết vào một cái mũ, lắc lên rồi bốc đại lấy một tờ, chọn luôn đó làm nghề nghiệp để theo đuổi, hoặc ra đường tìm việc rồi nhận lấy công việc đầu tiên được giao cho hoặc công việc được trả mức lương cao nhất.

Điều quan trọng nhất trong cuộc sống là học cách sống độc lập, đường hoàng. Tồn tại thôi là chưa đủ. Mọi người đều nên được sống theo nghĩa cao quý nhất của từ đó.

Điều tuyệt nhất mà các trường phổ thông, đại học nên làm cho thanh niên là giúp họ có được một kho kỹ năng, giúp họ hiểu chính mình, cho họ thấy những thiên hướng, những điểm mạnh, điểm yếu của mình, cho họ thấy hướng đi nào sẽ giúp họ có một sự nghiệp thành công và tỏa sáng, hướng đi nào gần như chắc chắn sẽ dẫn họ tới thất bại hoặc mãi mãi tầm thường.

Xung quanh ta đầy những thư ký suốt đời nhận khoản lương bèo bọt để làm những việc hết sức tầm thường, bởi họ thiếu can đảm để đánh đổi cơ hội yên vị úp lên chiếc nồi méo của họ lúc này để đổi lấy việc úp lên chiếc nồi tròn mà họ vốn thuộc về. Họ kiếm sống bằng những sở đoản thay cho sở trường, vì họ không biết cách tìm ra chỗ dành cho mình, hoặc đã cắm rễ quá sâu vào một nơi không dành cho họ.

Nhiều người ngại thay đổi khi biết mình không phù hợp vì họ đã có được mức thu nhập nhất định, đã có gia đình hoặc những người phụ thuộc. Họ không muốn đánh cược lợi ích của những người khác vì sợ phạm sai lầm, thế nên họ cứ sống rề rà, thỏa mãn nửa vời với đời mình. Vì những lý do khác nhau, mọi người vẫn tiếp tục sống cuộc đời đã chọn dù nó không hợp, làm những điều nhỏ nhặt hay tầm thường và chẳng bao giờ thể hiện được con người lớn lao hơn trong mình. Cuộc sống của họ bé nhỏ, không trọn vẹn, không huy hoàng so với những gì họ hẳn sẽ có được nếu

sớm tìm thấy vị trí của mình.

Việc phát hiện ra khi đã muộn rằng ta chỉ phát triển được một phần mười khả năng tiềm ẩn, rằng ta chưa bao giờ thực sự thể hiện được chính mình, rằng giá mà chịu từ bỏ sớm thì ta đã chẳng lầm lạc, là thứ trải nghiệm đau buồn nhất đối với một con người. Trẻ con nên được dạy rằng Trái đất mà chúng đang sống đây là một trường đào tạo vĩ đại, để chuẩn bị cho chúng bước chân vào một trường đại học lớn hơn, vĩ đại hơn của nền văn minh cao quý hơn, tốt đẹp hơn. Chúng nên được dạy rằng đây chỉ là một phần của con đường đời, chúng không được phép phá hỏng hoặc phạm sai lầm. Chúng nên được dạy rằng chỉ có một điều duy nhất có thể khiến người ta thỏa mãn khi đạt tới điểm cuối trong sự nghiệp, đó là đã nỗ lực hết sức để trở thành con người vĩ đại nhất, hoàn thiện nhất, lớn lao nhất mình có thể, và cống hiến cho thế giới này ở mức cao nhất có thể.

Chương 3
Ở ĐÚNG CHỖ

Emerson từng nói rằng một người ở đúng chỗ giống như một con tàu ở trên sông. Anh ta sẽ va phải vật cản ở mọi hướng trừ một hướng duy nhất, phía đó không chỉ không có vật cản, mà còn có một dòng chảy cuốn anh ta đến một con kênh sâu, rộng hơn bao giờ hết rồi ra đến biển cả bao la.

Chính cái ý thức rằng bạn đã tìm được đúng chỗ cho mình, nơi Đấng Sáng tạo dành cho bạn, rằng bạn đang làm hết sức để thể hiện bản năng chảy trong dòng máu mình, điều đó sẽ ngăn chặn hằng hà những cám dỗ bắt nguồn từ những xáo trộn, bứt rứt, những lo âu, bối rối vốn luôn vây lấy những người ý thức được mình đang ở sai nơi. Khi một người không ở đúng chỗ, mọi thứ dường như đều rối loạn. Anh ta luôn cảm thấy mâu thuẫn với thế giới. Ngược lại, khi được ở đúng chỗ, anh ta sẽ cảm thấy cuộc sống lấp lánh niềm vui. Đừng vội kết luận rằng vì bạn không thích điều mình đang làm, không thành công với nó nên bạn sẽ không bao giờ tìm được đúng chỗ của mình, bạn sẽ luôn luôn thất bại trong mọi thứ. Luôn luôn có một chỗ thích hợp dành cho bạn ở đâu đó. Nếu bạn bình thường, chắc chắn có một dạng công việc mà bạn thích, một việc khiến bạn tràn đầy nhiệt huyết.

Người tự ép buộc mình phải làm điều gì đó hoặc làm chỉ vì ý thức trách nhiệm, hoặc để kiếm sống, sẽ không bao giờ trở thành một nghệ sĩ trong nghề, mà chỉ luôn luôn là tay thợ. Có sự khác biệt cực kỳ lớn giữa một tay thợ và người nghệ sĩ. Một bên đặt vào công việc cả trái tim, niềm lạc quan, cuộc sống, nhiệt huyết lẫn niềm hăng hái, bên còn lại đặt vào đó nỗi cực nhọc. Chỉ có sự khô khan ở nơi lẽ ra là niềm vui thích. Với một bên, công việc là thứ kéo dài lê thê mãi; với bên còn lại, nó luôn là niềm vui, nguồn thôi thúc tâm trí làm thỏa mãn hoài bão trong họ. Với bên đầu tiên, thế giới là nơi khó nhọc, công việc của anh ta là bắt buộc, nói theo

cách dễ nghe nhất. Anh ta có thể chẳng bao giờ thừa nhận, nhưng trong đời anh ta luôn thiếu vắng điều gì đó – như cảm giác trọn vẹn, đủ đầy, tự nhiên. Gần đây tôi có nghe nói đến một người làm công việc không phù hợp đến tận khi đã 38 tuổi. Anh ta bị sa thải khỏi vị trí thủ thư vì kém tài, anh ta đã thất bại ở vị trí luật sư và cũng không thể điều hành việc kinh doanh. Thế nhưng khi đến quá nửa cuộc đời, anh ta tìm được đúng chỗ của mình, trở thành một người chào hàng thành công. Tôi từng biết nhiều chàng trai trẻ lông bông suốt nhiều năm với cả tá công việc khác nhau, việc nào cũng thất bại, rồi bất chợt, đôi khi đầy tình cờ, họ tìm được vị trí cho mình trong một ngành nghề nào đó, một vị trí đem lại cho họ thành công lẫn nhiệt huyết. Họ phát triển được nguồn sức mạnh phi thường khi được đặt vào nơi họ thể hiện được bản thân, nơi họ có thể dùng đến những khả năng mạnh nhất của mình thay vì khả năng yếu nhất.

Khi một người không được ở đúng chỗ, thường thì họ cảm thấy thiếu tự tôn. Chúng ta chưa bao giờ thực sự tự tôn trọng mình khi ý thức được rằng mình đang sống bằng sở đoản thay vì sở trường, rằng chúng ta không thể hết mình với công việc này. Ta chẳng thể hài lòng khi ở vào vị trí như vậy.

Hãy tin rằng, có một vị trí cho bạn ở đâu đó, nơi bạn có thể cảm nhận được mọi năng lực và sức mạnh của mình kéo giật bạn về phía một mục đích sống vĩ đại và nói "Tạ ơn Chúa" với lựa chọn của bạn.

Khi tìm thấy vị trí đó, bạn sẽ cảm nhận được sức mạnh trọn vẹn, cảm nhận được hương vị của quyền lực. Một thứ thần dược, một nguồn kích thích sẽ xuất hiện trong đời bạn, thứ sẽ tạo nên cảm giác phấn chấn xua tan đi nỗi cực nhọc bủa vây bạn lúc trước, thứ khơi dậy niềm hân hoan thay vì nỗi nhàm chán. Bạn sẽ bắt đầu tôn trọng bản thân khi tìm thấy đúng chỗ của mình.

Lord Chesterfield đã nói: "Chắc chắn không có ai phù hợp với tất cả mọi thứ. Nhưng cũng chắc chắn khó có ai không phù hợp với điều mà Mẹ tự nhiên chỉ ra rất rõ bằng cách cho anh ta thiên hướng đi về phía đó." Không một ai, dù tận tâm đến đâu, lại có thể làm việc được tốt nhất nếu không thích công việc đó. Anh ta không thể đặt trái tim của mình vào để cố gắng khi toàn bộ bản năng ra sức chống cự lại nó, ra lệnh rằng anh ta cần phải làm một điều gì khác đi.

Khi cuộc sống vui vẻ, trái tim hoan hỉ, khi chúng ta yêu việc mình làm, chúng ta sẽ không già đi sớm, bởi chính sự chà xát của lo âu,

sợ hãi, nôn nao làm hao mòn dần những vòng bi trong cỗ máy con người mỏng manh, chính hoài bão bị mài mòn, sẽ rút dần năng lượng của ta và rồi ta tự giết chết mình qua bao tháng năm quý báu của cuộc đời.

Nếu công việc đang làm khiến bạn chán nản, nếu bạn cảm thấy nó cực nhọc, nếu bạn chỉ xem đó đơn thuần như điều cần thiết để kiếm sống, bạn đang không ngừng tự hỏi tại sao lại không có kế hoạch nào tốt hơn cho mình, thì nghĩa là bạn đang ở sai nơi. Trừ khi bạn giải quyết công việc với tinh thần của một họa sĩ yêu tấm vải canvas[3] của mình như yêu sinh mạng, khao khát được bắt tay vào việc mỗi sáng và sợ phải dừng việc mỗi đêm, thì nghĩa là bạn đã ở đúng nơi. Bạn sẽ biết chắc nếu ở đúng nơi, vì bạn sẽ cảm nhận được sức hút từ công việc bằng cả bản năng của mình. Chúng ta làm những điều mình giỏi nhất một cách rất dễ dàng, làm theo bản năng là điều tự nhiên. Những cố gắng, nỗ lực, vật lộn, cảm giác vất vả là bởi chúng ta không ở đúng nơi, không làm điều chúng ta sinh ra để làm.

Chim bạch yến, chim bobolink chẳng hề cố gắng để biết hót, điều đó với chúng tự nhiên như hơi thở. Trẻ con được chơi trò chúng thích thì chẳng cảm thấy nặng nhọc gì, đó là bản năng của chúng, một biểu hiện bình thường của niềm vui thích.

Công việc mà chúng ta được sinh ra để làm, được Mẹ tự nhiên an bài, cũng tự nhiên như bài hát của chim bạch yến. Với tất cả những gì khiến ta nhiệt huyết, ta cảm thấy như đang chơi đùa, sáng tạo, tận hưởng, ta chẳng phải vất vả hay cố gắng quá sức. Việc được thể hiện bản thân như vậy khiến khả năng của ta thêm sắc bén, khiến máu thịt thêm rắn rỏi như sắt thép làm tăng thêm cảm giác hạnh phúc trong ta. Nhưng khi ở sai chỗ, ta sẽ cảm thấy cực nhọc, trì trệ, đây là biểu hiện của sự kháng cự trong chính ta trước điều mà ta không sinh ra để làm. Những phát triển, tiến bộ trong cuộc sống, việc khai mở tiềm năng và được vươn tới lý tưởng quan trọng hơn rất nhiều so với mức lương.

"Hãy tin rằng, có một vị trí cho bạn ở đâu đó, nơi bạn có thể cảm nhận được mọi năng lực và sức mạnh của mình kéo giật bạn về phía một mục đích sống vĩ đại và nói

'Tạ ơn Chúa' với lựa chọn của bạn."

Chẳng ai buồn bã hay bất mãn khi làm công việc mà Đấng Sáng tạo muốn họ làm. Chẳng ai ở đúng chỗ cho đến khi cảm nhận

được mọi tế bào thần kinh, mọi cơ bắp trong thân thể ta đều vươn tới mục đích của ta, mọi khả năng đều là để hoàn thành công việc của ta. Khi đó, và chỉ khi đó, ta mới được mạnh mẽ và tháo vát. Khi đó, ta mới khác biệt và sáng tạo. Đừng sống cuộc đời chỉ để làm những việc nhỏ bé trong đau đớn khi mà bạn được tạo ra để làm những điều lớn lao một cách xuất sắc, tuyệt vời. Ở khắp nơi chúng ta đều thấy những con người làm việc quần quật cho những điều mà bộ não lẫn tinh thần của họ hoàn toàn không thích ứng nổi.

Có biết bao nhiêu nghìn người đang làm việc vất vả hơn cả chục lần để kiếm sống bằng âm nhạc, nghệ thuật, thơ ca, viết lách – những việc mà họ chẳng hề có năng khiếu, vất vả hơn so với khi họ làm việc đúng với tài năng của mình, khi họ ở đúng chỗ dành cho họ. Khi làm đúng việc, họ có thể kiếm sống được bằng chính thế mạnh của bản thân. Cũng như mỗi ổ khóa có một chiếc chìa, ai cũng đến với thế giới này vì một kết tạo đặc biệt, và việc đầu tiên chúng ta phải làm là tìm ra chỗ trống chúng ta được sinh ra để đứng vào. Điều này không phải lúc nào cũng dễ, nhưng hoàn toàn khả thi.

Wordsworth[4] cố gắng trở thành một nhà báo London nhưng thất bại. Scott sẽ không mạo hiểm cống hiến cho văn chương cho đến khi có được khoản thu nhập khá khẩm đầu tiên từ nó. Schiller[5] lãng phí quá nhiều thời gian vào làm thuê những việc liên quan đến văn chương, nhận dịch những cuốn sách tiếng Pháp để lấy những khoản thù lao nghèo nàn.

Kepler[6] vật lộn với nỗi lo âu không ngừng khi làm nghề bói toán theo chiêm tinh để kiếm sống, ông nghĩ rằng chiêm tinh học, con đẻ của thiên văn học, sẽ giúp ông đủ khả năng theo đuổi thiên văn. “Mình van cậu,” ông viết thư cho một người bạn, “nếu có một chỗ trống ở Tubingen, hãy làm mọi điều cậu có thể để giành lấy nó giúp mình, rồi nói cho mình biết giá bánh mì và rượu cùng các nhu yếu phẩm khác, vì vợ mình không quen ăn đậu.” Ông phải chấp nhận mọi loại công việc; ông làm lịch và phục vụ bất cứ ai chịu trả tiền.

Sau mười lăm năm phục vụ quân ngũ, Grant[7] từ nhiệm, bắt tay vào trồng trọt ở gần St. Louis. Nhưng nông phẩm thu hoạch được không đủ để duy trì nông trại, thế nên ông trở thành người thu hồi nợ. Không giỏi thúc nợ nên ông đã không thể thành công trong việc này. Bấy giờ ông chẳng mấy mơ mộng đến việc một ngày nào đó mình sẽ thành Tổng tư lệnh của một quân đoàn bách thắng và khi qua đời ông yên nghỉ trong một lăng mộ tráng lệ mà

các nhà cầm quyền khắp thế giới đều muốn hành hương tới.

Ngày nay, trong mọi ngành nghề đều có vô số chàng trai, cô gái hoàn toàn không có tố chất phù hợp với công việc của họ, họ lê bước trong sự tầm thường, làm những điều bé nhỏ một cách chậm chạp, khó nhọc, thất chí, trong khi lẽ ra họ có thể vui vẻ làm những điều vô cùng vĩ đại, tốt đẹp hơn nếu được ở đúng chỗ.

Ngày nay trên khắp đất nước có hàng nghìn mục sư thực sự thất bại trong việc truyền đạo. Họ cố gắng làm điều mà Mẹ tự nhiên đã cấm họ làm ngay trong cấu trúc cơ thể họ, trong bộ não lẫn tính khí họ. Có thể Mẹ tự nhiên đã tạo ra họ để trở thành nông dân, kỹ sư, thương gia, hoặc để theo đuổi một công việc nào đó khác, và họ vốn không được ban cho chút năng khiếu nào để truyền đạo. Họ không có tài hùng biện, cũng không có khiếu lãnh đạo người khác.

Nhiều người trong số này lẽ ra có thể làm được những điều vĩ đại nếu theo đuổi một ngành nghề khác mà họ có tài năng tương xứng.

Một trong những điều đáng hy vọng về các mục sư ngày nay là rất nhiều người ở nhầm chỗ đang từ bỏ nó để làm kinh doanh hoặc một công việc khác phù hợp với họ hơn.

Giờ thì ta chẳng thể chê trách gì những mục sư, họ hoàn toàn thành thực và ngay thẳng khi trở thành mục sư, có lẽ là nhờ sự cổ vũ của một bà mẹ đầy tình yêu thương luôn rất lo âu muốn con trai trở thành một linh mục, hoặc xuất phát từ chính khao khát chân thành của họ là được phục vụ cho Chúa, giúp lan tỏa Phúc Âm.

Thật khó khăn biết bao cho nhiều người trong số chúng ta khi phải cố gắng kiếm sống bằng một công việc mà mình không bao giờ muốn làm! Giá như chúng ta tìm thấy đúng chỗ của mình sớm hơn, nơi toàn bộ tài năng của chúng ta được khai mở, nơi mọi năng lực của chúng ta được thể hiện thay vì chỉ một phần nhỏ bé, thì cuộc đời chúng ta đã khác biết bao! Biết bao người ý thức được rằng mình là chiếc vung tròn đang úp lên cái nồi méo nhưng vẫn nỗ lực để có điều tốt nhất từ tình cảnh tệ hại ở lĩnh vực mà họ đã có được chút tiếng tăm, đã kiếm được đủ sống, và nếu từ thay đổi, họ sẽ phải bắt đầu lại từ con số không!

Điều tuyệt vời là khi được đi theo tiếng gọi của Mẹ tự nhiên, làm điều mà Mẹ bảo ta làm. Bạn tôi ơi, sự nghiệp hợp lẽ của bạn chảy

ngay trong dòng máu, được chỉ ra trong cấu trúc não của bạn, trong bắp cơ và trong tính khí của bạn. Hãy cẩn trọng, đừng làm điều mà Mẹ tự nhiên cấm đoán.

Chương 4
BI KỊCH CỦA KẺ LẠC LOÀI

Ở bất cứ đâu, ta cũng đều tìm được những người lạc lõng. Những nhân viên văn phòng ghét bút thước, những chàng trai nông trại ghét cuốc xẻng lưỡi liềm, những giáo viên xem thường lớp học, chẳng chút hứng thú với học sinh, những luật sư ghét việc tố tụng và chán ốm việc văn phòng, những thầy thuốc chán ghét chuyên môn của mình.

Từ sự hững hờ, thiếu nhiệt huyết, cách làm cẩu thả, thái độ rề rà, thiếu thành tâm và nghiêm túc nỗ lực, thiếu tập trung, bạn sẽ nghĩ rằng đại bộ phận mọi người đều bị đặt sai chỗ. "Nỗ lực biến mình thành một kẻ khác chỉ là nỗ lực vô ích," Lowell nói, "thứ đã gieo rắc trong lịch sử rất nhiều những mục đích bất thành, và những cuộc đời khổ sở." Thật không thể nào hiểu nổi khi quá nhiều người trong chúng ta cố gắng làm điều mà mình ít khả năng đáp ứng nhất.

Có những người vật lộn trong đói nghèo dưới nợ nần chồng chất, sống với ruộng đồng trong mơ hồ, nghi hoặc – trong khi họ vốn có tố chất của những luật gia, những nhà hùng biện. Họ sẽ ngưng công việc và nói với bạn hàng giờ liền về những bài thuyết giảng tuyệt vời của Webster[8]. Một Michelangelo[9] hay một Raphael[10] sẽ hoàn toàn thất bại nếu làm việc trong một cửa hàng máy móc, Shakespeare sẽ thành kẻ vụng về với nông cụ, còn thần đồng Beethoven hẳn sẽ chẳng là gì nếu ở trên đồng ruộng hoặc một cửa hàng. Có cho cả nghìn năm đi nữa họ cũng không xây được chiếc cầu bắc ngang sông Mississippi.

Cha của Benjamin Franklin đưa ông đi đến khắp các xưởng mộc, xưởng thợ nề và thợ máy để giúp ông lựa chọn công việc của đời mình. Cha ông thoáng hy vọng sẽ có giọng nói đâu đó trong ông hướng ông đến thẳng mục tiêu và cho phép ông "phụng sự các vị

vua.[11]" Tình yêu của ông với sách vở chính là ngón tay chỉ thẳng lối tới mục tiêu của ông.

Thật khó cho một người khi phải gắn bó với công việc mình thù ghét, việc mà bản năng của anh ta hoàn toàn phản đối, chỉ bởi những người khác phụ thuộc vào sự hỗ trợ của anh ta, và anh ta lại không dám từ bỏ nó để làm điều mình khao khát. Với những người thiên về nghệ thuật, thật buồn nản khi mỗi sáng bị ép phải đối mặt với một công việc buồn tẻ, vì họ vốn yêu cái đẹp, toàn bộ tâm hồn đã thấm đẫm những lý tưởng về cái đẹp và sự thanh tao, họ không hề muốn làm ngược lại bản năng của mình. Với những thanh niên ấp ủ hoài bão với văn chương, thật chán nản khi phải quần quật trên ruộng đồng, cũng vậy với những người buộc phải ở nhà chăm sóc mẹ cha trong khi hoài bão kinh doanh van nài được thể hiện, hoặc khi họ thiết tha được cảm nhận quyền lực khi lãnh đạo những nhóm trai tráng trong một thành phố lớn.

Cuộc giằng co giữa trách nhiệm và thiên hướng gần như trở thành bi kịch, nhưng rất hiếm khi một người lại bị trói chặt vào công việc nào đó mà mình thù ghét đến mức không thể tự buộc mình chịu đựng đến khi có thể thay đổi.

Nếu bạn bị ràng buộc với một công việc không phù hợp, đừng xem đó như một điều tồi tệ không bao giờ thay đổi được, hãy buộc mình học hỏi từ đó mọi điều có thể một cách có kỷ luật, huấn luyện bản thân kiên nhẫn chịu đựng. Đừng để nó làm hỏng cuộc đời bạn, hãy quyết tâm hút lấy toàn bộ mật ngọt nó có, hãy trở nên thật giỏi việc này đến mức tích lũy được đủ phương tiện để có khả năng rời khỏi nó.

Chúng ta đều biết đến một người từng làm công việc kinh doanh mà ông vô cùng chán ghét cho tới tận tuổi 40, thế nhưng ông đã tạo được danh tiếng rất lớn trong ngành bằng cách buộc mình phải thành công với nó để có thể chuyển sang sự nghiệp văn chương. Ông viết suốt nhiều năm, tận dụng mọi cơ hội có được, công việc ông yêu thích đã khiến ông được tái sinh. Đến thời điểm sẵn sàng để thay đổi thì ông đã có khối tư liệu văn chương lớn đầy giá trị, hàng loạt quyển ghi chép đầy những gợi ý quý báu, những phác thảo, những đoạn mở đầu của các bài viết ngắn mà về sau ông có thể đem ra dùng lại rất hiệu quả.

Nếu có sinh vật nào đó đáng thương hại trong vũ trụ này thì đó chính là một con người bị đặt nhầm chỗ, bị mất đi hoài bão, không còn quan tâm liệu mình đi lên hay đi xuống, trở nên hững hờ với tương lai của bản thân. Chiếc đồng hồ không còn dây cót

thì chẳng còn hữu dụng. Toàn bộ các bánh răng, kim chỉ giờ, máy móc đều vô dụng nếu thiếu đi nguồn lực làm dịch chuyển chúng. Khi hoài bão lụi tàn, chẳng còn hy vọng gì cho người đó ngoài việc làm sống lại nó, nhưng đánh thức một hoài bão đã chết lại là điều vô cùng khó khăn. Nếu bạn muốn phát triển bản thân tới mức tối đa, hãy cẩn thận với hoài bão của mình. Đừng bao giờ để nó lụi tắt.

Đừng bao giờ để nó sụp đổ. Đừng hạ thấp các tiêu chuẩn của bạn, đừng để các ý tưởng mờ nhạt dần. Nhiều người rõ ràng đã đánh mất hoài bão và trở nên thất chí vì phải ở sai chỗ, họ cũng thiếu dũng cảm để vượt qua những vật cản chắn giữa họ và khao khát trong tim họ. Ngày nay có hàng trăm nghìn người trên khắp đất nước không được dùng hết khả năng của mình, công việc của họ không cần đến tất cả khả năng của họ vì chúng không phù hợp với tiếng gọi – nguồn năng lực mà nếu dùng đến sẽ cho phép họ tăng gấp đôi, gấp ba hiệu suất lẫn thành tựu đạt được.

Có vô số người đáng giá năm-nghìn-đô ngồi ở các vị trí công việc đáng giá một-nghìn-đô hoặc hai-nghìn-đô, đơn giản chỉ vì họ ở sai chỗ. Họ có đủ khả năng đứng vào những vị trí lớn hơn cùng sự hài lòng và hạnh phúc lớn hơn rất nhiều cũng như với hiệu quả công việc vượt trội hơn những vị trí nhỏ mà họ không phù hợp. Cũng có nhiều người đáng giá hai-mươi-lăm-nghìn-đô làm ở các vị trí năm-nghìn-đô. Họ chưa bao giờ đi lên được đến đúng chỗ của mình.

"Có hàng triệu người sống cả đời,' O. W. Train nói, 'mà không hề nhận ra con người tuyệt nhất trong mình, họ luôn bất mãn, không vui – thậm chí là những kẻ thất bại – vì họ ở nhầm chỗ."

"Có hàng triệu người sống cả đời," O. W. Train nói, "mà không hề nhận ra con người tuyệt nhất trong mình, họ luôn bất mãn, không vui – thậm chí là những kẻ thất bại – vì họ ở nhầm chỗ. Chắc chắn rằng những người lao động vốn nên là thợ xây hay quản lý cũng ở nhầm chỗ như người thư ký hay thủ thư vốn nên là kỹ sư xây dựng. Hàng nghìn người ở những vị trí thấp lại sở hữu tất cả những yếu tố cần thiết, ngoại trừ kiến thức lý thuyết, để nắm giữ trọng trách. Họ có thể nắm quyền làm chủ mà không gây mâu thuẫn; họ có thể gần gũi mà không phải gắng hòa hợp; những gì họ hiểu về công việc của mình là những điều mà qua thời gian bất cứ ai cũng hiểu được. Nhưng họ chẳng thể lên kế hoạch, bảng biểu và nghĩ ra những cách để tăng thành phẩm mà không làm tăng chi phí. Họ chỉ biết làm việc – thế nhưng họ vất vả

cả đời để nhận khoản lương còn cõi và luôn băn khoăn tại sao mình lại chẳng thể vươn lên."

Thật tuyệt nếu chính phủ thiết lập các trung tâm tư vấn nghề nghiệp khắp nước Mỹ để những người trẻ được nhận lời khuyên thông thái về lựa chọn sự nghiệp từ những người được đào tạo chuyên môn để đưa ra các lời khuyên đó, để nhận định đúng về bản tính của người khác. Đó là những người có thể hiểu được người khác, có kinh nghiệm nhìn nhận và đánh giá mọi người, nói cách khác, họ là những chuyên gia trong việc đọc vị người khác! Sẽ thật tuyệt nếu Chính phủ có thể giúp cho những chiếc vung tròn chẳng phải úp lên nồi méo và ngược lại. Hãy nghĩ xem chúng ta có thể nhảy vọt và tiến xa đến đâu!

Chính những người ở nhầm chỗ đã gây ra phần lớn các vấn đề của chúng ta, gây ra phần lớn tội ác, vì khi một người ở đúng nơi, khi anh ta cảm thấy mọi dây thần kinh, mọi sợi cơ trong người đều kéo mình thẳng đến mục đích, anh ta sẽ vui vẻ và hài lòng vì ý thức được rằng mình đang dần đạt tới mục tiêu. Tuy nhiên nếu ở nhầm chỗ, anh ta sẽ luôn có cảm giác phản đối từ bên trong mình đối với điều anh ta làm và bởi vậy anh ta không tài nào thỏa mãn nổi.

Không một ai có thể say mê công việc của mình khi mà Chúa sinh anh ta ra để làm một việc khác. Cũng không ai đạt được thành công lớn mà không đặt trái tim mình vào công việc đó. Trái tim cũng cần thiết như khối óc. Khi một người được ở đúng nơi, anh ta sẽ không chỉ hạnh phúc mà còn làm việc hiệu quả, năng nổ và sáng tạo.

Chương 5

NHỮNG LỰA CHỌN NGHỀ NGHIỆP TỒI

Sydney Smith[12] từng nói: "Hãy trở thành người mà tạo hóa muốn bạn trở thành, bạn sẽ thành công. Cố gắng trở thành một người khác, bạn sẽ thê thảm hơn cả nghìn lần so với việc chẳng là gì."

Hàng nghìn bạn trẻ được giáo dục một chuyên môn mà họ không có tố chất, và nó cũng không phù hợp với gia cảnh của họ. Những sinh viên không thành công với hiểu biết nông cạn về mọi thứ được dạy những kiến thức cao hơn hẳn khả năng vốn có của họ như thể họ là những người thành công.

Một tác giả khác viết rằng: "Chỉ những thần đồng mới biết ngay từ đầu rằng họ có khả năng làm tốt nhất việc gì. Sức mạnh tâm trí của mọi người trẻ không ngừng phát triển, và phải sau một giai đoạn phát triển nhất định thì người ta mới thấy rõ được điểm mạnh của mình nằm ở đâu. Đôi khi một người phải cố gắng thử hai hoặc ba chuyên môn mới tìm được một ngành hoặc sự nghiệp mà mình phù hợp nhất. Điều này không chỉ xảy ra với những người có năng lực bình thường, mà xảy ra cả với những người có tài năng kiệt xuất."

Nhiều người bắt đầu cuộc đời với rất nhiều khiếm khuyết. Họ không hợp với môi trường xung quanh, hoặc không nhận thấy những thiên hướng sẵn có lẫn ảnh hưởng từ nghề nghiệp lên một số điểm yếu của mình. Họ ít nhiều bị đặt vào vị trí vô cùng bất lợi cho cuộc đua tới thành công.

Ví dụ, một người trẻ vốn có thể chất yếu ớt dấn thân vào một công việc đòi hỏi sử dụng cơ bắp nhiều hoặc căng thẳng thần kinh cao

độ thì tất nhiên sẽ thất bại. Tương tự với những người mắc bệnh về đường hô hấp nhưng dấn thân vào các công việc đòi hỏi họ làm việc trong không khí nóng bức, chật chội, gần như luôn bẩn hoặc phải tiếp xúc không ngừng với không khí ẩm ướt, tách biệt khỏi ánh mặt trời mang sinh khí.

Hoài bão hay thiên hướng không phải luôn là kim chỉ nam an toàn trong việc lựa chọn công việc. Một bạn trẻ yếu ớt với khả năng chịu đựng kém có thể lại rất khát khao được làm một công việc ngoài trời vất vả đòi hỏi khả năng chịu đựng tốt và thân thể rắn chắc. Nhiều người trở nên vô cùng khó chịu và bứt rứt khi phải làm việc trong nhà.

Họ muốn làm việc ngoài trời và việc chọn một công việc phải ở lỳ một chỗ với họ chẳng khác nào tự sát. Bất kể chúng ta làm công việc lớn hay nhỏ, bất kể chúng ta đạt được tiền bạc, danh tiếng hay vẫn luôn vô danh ở đúng vị trí mà tạo hóa ban tặng, không sự thăng trầm nào của số phận hay vận mệnh nào có quyền cướp đi niềm vui sống của chúng ta trong suốt cuộc đời. Không ai có thể tước khỏi tay chúng ta niềm thỏa mãn được biết rằng chúng ta đã làm trọn bổn phận ở vị trí duy nhất mà chúng ta có thể đảm nhận thích đáng.

Bất kể bạn làm công việc gì thì việc bạn thực sự làm cũng là sống cuộc sống của bạn, và bạn chắc chắn phải trở thành phiên bản tốt nhất của chính mình, phải sống đúng với tầm vóc của năng khiếu mình có, do đó lựa chọn nghề nghiệp là một vấn đề thiêng liêng.

Những vị trí có thể đảm bảo lợi ích về thể chất, tinh thần tốt nhất và cuộc sống lớn lao nhất, phải luôn được cân nhắc. Những đòi hỏi của công việc, công việc đó có thể giao phó cho người khác hay chỉ bạn làm được, sức sống và tính cách của riêng bạn, bạn có chịu được những giờ dài trong văn phòng kín bưng như phòng giam không – tất cả phải là những yếu tố được xét đến khi chọn lựa sự nghiệp. Một số nghề nghiệp sẽ kìm hãm thể chất, tâm trí và làm suy đồi đạo đức.

Một chàng trai có thể làm việc tại xưởng diêm vì nó tiện đường đi từ nhà, hoặc làm việc ở xưởng mài sắt thép, nhà máy hóa chất nào đó, đó là những việc nguy hiểm đối với mạng sống, nhưng cậu ta vẫn nghĩ nó là một công việc tốt, vì cậu ta không có nền tảng giáo dục phù hợp cho công việc khác và không nhận ra thần chết luẩn quẩn đằng sau – một người bình thường làm các công việc đó sẽ không sống được quá mười năm.

Cậu ta không biết rằng những mảnh vụn sắt thép mà mình hít vào sẽ đâm vào các mô phổi rồi cuối cùng gây tắc nghẽn mãn tính, hoặc phốt-pho từ xưởng diêm sẽ ngấm vào cơ thể, phá hủy răng cùng các mô khác, cuối cùng lấy đi sinh mạng cậu.

Bác sĩ Frank Parsons thuộc Cục Dạy nghề YMCA[13] cho hay: "Nếu một chàng trai theo đuổi ngành nghề mà mình tương thích, cậu ta sẽ đạt được thành công lớn lao hơn nhiều so với việc đi theo một ngành mình không hề phù hợp. Khi công việc không phù hợp với năng khiếu, năng lực của người làm thì năng suất làm việc sẽ kém, nhiệt huyết không nhiều và có lẽ dẫn đến cả tình trạng làm việc trong khó chịu, lương thấp; ngược lại một công việc phù hợp với bản chất của người làm sẽ mang đến nhiệt huyết, tình yêu công việc lẫn những giá trị kinh tế cao – sản phẩm vượt trội, dịch vụ hiệu quả, lương cao. Nếu một chàng trai trẻ lựa chọn một công việc mà cả năng lực lẫn nhiệt huyết cao nhất của cậu ta được kết hợp vào công việc hằng ngày, thì lúc ấy cậu ta đã sắp đặt được nền tảng cho thành công và hạnh phúc. Nhưng nếu những năng lực tốt nhất, nhiệt huyết cao nhất của cậu bị tách khỏi công việc hằng ngày hoặc không có cơ hội rèn luyện, phát triển – nếu công việc của cậu ta chỉ đơn giản là một phương tiện kiếm sống, nếu công việc cậu ta yêu thích chỉ là việc làm thêm vào buổi tối, hoặc hoàn toàn xa rời cuộc sống của cậu ta, thì cậu ta sẽ chỉ là một phần bé nhỏ con người mà mình nên trở thành.

"Hiệu suất lao động và thành công phần lớn phụ thuộc vào khả năng tương thích. Không ai thu được kết quả tốt nếu dùng bò kéo hàng, đem ngựa vắt sữa. Thế nhưng sự khác biệt giữa khả năng tương thích không quan trọng bằng sự khác biệt về năng lực, năng khiếu, sức mạnh với khả năng tương thích của con người.

Không một bước đi nào trong đời, có lẽ ngoại trừ việc lựa chọn nửa kia, quan trọng hơn việc lựa chọn công việc. Lựa chọn thông minh về ngành nghề, chuyên môn, lĩnh vực hoặc công việc để cống hiến cuộc đời mình, cùng sự phát triển đến năng suất tối đa trong lĩnh vực đã chọn, là các vấn đề tối quan trọng đối với lứa tuổi thanh niên lẫn cộng đồng. Những vấn đề này nên được giải quyết thận trọng một cách khoa học, cân nhắc cẩn thận đến năng khiếu, năng lực, hoài bão, nguồn lực và giới hạn của từng người cũng như các mối liên hệ giữa những yếu tố này với điều kiện để thành công ở những ngành khác nhau."

Đừng bao giờ chọn lấy một nghề chỉ vì có nhiều bạn bè cùng làm trong nghề đó. Các chàng trai thường cho rằng sẽ dễ chịu hơn nếu làm việc tại một nơi có một hoặc nhiều bạn bè làm cùng, đôi khi

họ mất rất nhiều thời gian quý báu mới phát hiện ra rằng họ đã ở sai nơi, họ đã phạm phải sai lầm, rằng công việc không phù hợp với họ. Một trong những bi kịch khủng khiếp nhất đời là việc rất nhiều người vô tình lỡ bước vào nghề nào đó thay vì tìm ra nó bằng cách xem xét năng lực của mình cẩn thận, lựa chọn có chủ đích và chuẩn bị kỹ càng.

Bạn không nên cho phép mình lạc bước vào một công việc nào đó nữa, việc đó chẳng khác gì bị cuốn vào một cuộc hôn nhân. Lựa chọn mục tiêu là vấn đề nghiêm túc. Ảnh hưởng của nó đến việc kiếm sống của bạn là rất nhỏ so với ảnh hưởng đến việc hình thành con người bạn.

Hiệu suất lao động và thành công phần lớn phụ thuộc vào khả năng tương thích. Không ai thu được kết quả tốt nếu dùng bò kéo hàng, đem ngựa vắt sữa.

Chưa bao giờ việc lựa chọn một công việc đúng đắn lại có ý nghĩa như ngày nay. Công việc của một cá nhân không còn đòi hỏi sự đa năng như trước đây. Mọi thứ ngày nay đều chuyên môn hóa. Ngày nay, người ta phải được đào tạo để làm một việc gì đó đáp ứng đúng với những cạnh tranh dữ dội xung quanh. Một chàng trai trẻ không chỉ cần có nền tảng giáo dục rộng lẫn được đào tạo chuyên môn mà còn cần sự trợ giúp từ nhiệt huyết vốn chỉ sinh ra từ việc được ở đúng chỗ, được làm điều mà cậu ta vốn được sinh ra để làm. Cậu ta cần sự đồng thuận từ toàn bộ năng lực của mình, sự chấp nhận của những thiên hướng bẩm sinh, cậu ta chỉ có được chúng khi hoàn toàn và chủ động ở vào vị trí dành cho mình. Bạn không thể đạt được thành công to lớn nhất nếu không đi theo dòng chảy của bản nguyên con người mình. Có một ngã rẽ trong đời bạn. Nếu đi theo nó, bạn sẽ thành công. Nếu đi ngược hướng, bạn sẽ thất bại.

Chương 6
TÀI NĂNG LÀ TIẾNG GỌI

Một sự thật đáng chú ý là nhiều người từng tạo được dấu ấn trong chuyên môn riêng tin rằng lẽ ra họ nên làm một điều gì đó khác hoặc có khao khát lớn lao được làm điều gì đó mà họ hoàn toàn không phù hợp.

Biết bao người đã thành danh trong kinh doanh, trong văn chương từng có khoảng thời gian ảo tưởng rằng mình có thể trở thành những nghệ sĩ bất tử! Nhà thơ Gray[14], người khiến bao nhà văn ghen tị, từng có hoài bão trở thành một binh sĩ.

Tướng Wolfe, người đã giành được Quebec, nói rằng ông thà làm được một bài thơ như "Elegy" của Gray còn hơn là chiếm được Quebec. Cách đây ít lâu, một luật sư rất giỏi ở New York đã trở thành một thẩm phán tồi. Mọi người biết ông đều tin rằng ông được sinh ra để làm luật sư. Ông có lối tư duy điều tra, thông thạo pháp lý, nhưng ông có tham vọng nổi danh, và ông cho rằng sẽ thật tuyệt nếu được ngồi trên ghế thẩm phán. Dù đã làm việc vất vả kể từ khi đạt được tham vọng đó, vị thế của ông lại bị tổn hại nghiêm trọng. Ông thiếu sự điềm đạm bình tĩnh, cảm quan vững vàng về công lý, cùng sự phán xét công bằng vốn cực kỳ quan trọng đối với một người ngồi trong văn phòng ấy. Những phán xét của ông có nhiều sai sót. Ở vai trò luật sư, ông có năng lực vượt trội, nhưng ở vai trò thẩm phán, ông lại vứt bỏ hết những khả năng đó.

Cách đây không lâu tôi từng nghe một người cha trao đổi với con trai mình về vấn đề nghề nghiệp. Ông khuyên con nên kinh doanh, vì trong ngành đó cậu sẽ có cơ hội kiếm được nhiều tiền nhất. Thế nhưng cậu lại có tài năng nổi trội về văn chương.Toàn bộ tâm trí của cậu đều hướng về nó. Thế nhưng người cha luôn vẽ ra trước mắt cậu cảnh bần hàn của các các nhà văn, và việc họ gần

như luôn bị hạn chế về mặt tài chính. Ông nói với con rằng một thương gia giỏi trong một năm có thể kiếm được số tiền nhiều hơn một tác giả bình thường kiếm được trong cả đời. Ông đang gắng khơi dậy lòng tham và ham muốn của cậu đối với sự xa xỉ mà không hề nghĩ đến việc khai mở viên ngọc quý của năng lực mà Đấng sáng tạo đã đặt vào cậu.

Bạn thân mến ơi, sẽ tốt biết mấy nếu bạn tự hỏi mình câu này: "Đấng sáng tạo đã an bài cho con trai tôi trở thành ai? Đâu là những khả năng quý giá của nó?" thay vì làm như vô số người cha khác – cố gắng tác động lên con mình chỉ thuần túy vì mục tiêu tiền bạc. Mà những quan niệm như vậy sẽ thay đổi liên tục!

Bạn tốt của tôi ơi, bạn có biết rằng chẳng người cha, người mẹ, người thầy nào nghe được tiếng gọi từ sâu thẳm bên trong con trai/con gái mình, tiếng gọi hướng đến công việc của cuộc đời chúng? Bạn không biết rằng Đấng Sáng tạo đã gói ghém những gì trong hình hài đó, mà có thể con trai/con gái của bạn cũng không, vì nhiều năng lực tâm trí phải chờ đến cuối giai đoạn thành niên hoặc đầu giai đoạn trưởng thành mới phát triển. Ở nhiều người, tâm trí không đạt tới giai đoạn cân bằng đến tận khi ngấp nghé độ tuổi 30, một số người thậm chí còn trễ hơn thế. Vậy nên bạn chẳng thể biết được những phẩm chất gì sẽ chiếm hoàn toàn ưu thế trong tâm trí con mình, từ đó mà lựa chọn của bạn về sự nghiệp cho con chỉ hoàn toàn là võ đoán, nhưng đó là một sự bôi xấu Đấng Sáng thế, dù đó có thể là một lựa hoàn toàn vô thức. Nếu Đấng sáng tạo đã tạo ra con bạn cho một công việc đặc thù nào đó, nếu con bạn ra đời để đóng một vai trò nhất định trong vở kịch cuộc đời vĩ đại này, thì bạn không thể ép buộc nó phải lãnh một vai trò khác, vì công việc của đời nó phải được sự đồng thuận của mọi phần trong con người nó, mọi thứ tạo nên nó phải cất tiếng "Tạ ơn" về điều đó, bằng không sự nghiệp của con bạn sẽ không trở thành một tuyệt tác, mà sẽ chỉ là một món đồ chắp vá, một thứ tầm thường.

Như vậy, chính điều mà chúng ta luôn quay lại tìm, hoặc luôn mong được quay lại, mới chính là tiếng gọi thực sự trong đời ta.

Hãy nghĩ đến điều mà thế giới này sẽ có nhờ sự bướng bỉnh của những chàng trai, những thanh niên từ chối đi theo lời khuyên của cha khi lựa chọn sự nghiệp. Biết bao nhiêu nhà phát minh, thương gia, kỹ sư, luật sư, nhà vật lý học, nhà khoa học vĩ đại đã được cứu vớt cho thế giới nhờ khi còn trẻ họ từ chối đi theo sự

nghiệp mà cha mình vẽ ra, hoặc từ chối theo chân cha mình và tiếp quản công việc của họ!

Hãy hình dung đến sự phí phạm công sức và thời gian trong đời khi cố gắng làm điều gì đó mà bạn không hề thích hợp để làm, điều gì đó mà tạo hóa đã ngăn cấm bạn từ trong chính kết cấu tư duy lẫn trong tâm tính của bạn! Thế mà ở khắp nơi chúng ta vẫn thấy người ta cố gắng vượt qua những khuyết thiếu trong năng lực tâm trí đối với công việc họ làm.

Có hàng nghìn cô gái tha thiết với việc được bước lên sân khấu. Điều gì đó nơi sân khấu rất thu hút họ, thế nhưng họ chẳng hề có năng khiếu bẩm sinh nào cho việc ấy, đó chỉ là huyễn tưởng mà thôi.

Vô số người vật lộn suốt nhiều năm trời để trở thành ca sĩ tiếng tăm, nhưng lại có chất giọng tệ hại và thiếu tài năng âm nhạc. Tôi từng biết nhiều tác giả làm việc vất vả gấp nhiều lần trong mảng mà họ thiếu khả năng so với những gì họ vốn cần làm, nhằm có được tiếng tăm lớn, khi họ được ở đúng vị trí dành cho mình. Ở mọi ngành nghề ta đều thấy có những người không phù hợp với công việc mà họ đang cố gắng làm. Họ phải cố gắng làm việc vất vả hơn gấp nhiều lần, kiếm được những khoản tiền nhỏ nhoi trong khi nếu làm đúng ngành nghề giúp phát huy tài năng thiên bẩm của mình, họ đã có được cuộc sống tốt hơn nhiều cùng tiếng tăm lừng lẫy.

Đừng vội vàng kết luận rằng vì bạn thích rạp hát, nên bạn được sinh ra để làm một diễn viên, hay vì bạn thích đọc thơ, nên bạn sẽ trở thành một nhà thơ. Tôi biết có những người đã rất nỗ lực để có được chút khả năng ca hát hay diễn xuất, nhưng họ sẽ không bao giờ thực sự trở thành những nhạc gia vĩ đại. Sự chăm chỉ và kiên trì sẽ giúp ích rất nhiều trong việc phát triển cảm quan nghệ thuật, hoặc khả năng nào đó về hội họa hay điêu khắc, nhưng để trở thành chuyên gia người ta phải có tài năng thiên bẩm, phải có bản năng chẳng thể ngờ vực.

Việc làm rất tốt một điều gì đó bằng nỗ lực to lớn khi ta không thật sự có năng lực trong lĩnh vực đó cũng giống như cố gắng chèo thuyền ngược dòng.

Nếu muốn nâng tầm bản thân, bạn phải làm công việc đúng với tài năng của mình. Chẳng ai trở thành thiên tài khi làm công việc mình bị ép buộc. Khi ở sai chỗ, thì bất kể làm việc vất vả đến đâu, ta cũng không bao giờ có được động lực hay những kinh nghiệm

quý báu – thứ mà ta sẽ có được khi làm việc trong lĩnh vực đúng với tài năng. Biết bao người đã làm việc suốt cả nửa đời mình hoặc hơn, đã tổn hao bao năng lượng mà chẳng hề đạt được nhiều thành tựu, bởi họ không có được động lực từ công việc như khi họ làm công việc mà họ phù hợp. Chúng ta sẽ bỏ lỡ lợi ích từ công việc của mình khi sử dụng năng lượng vào nhầm chỗ.

Khi ở sai chỗ, chúng ta không chỉ làm việc không hiệu quả mà còn phải chịu đựng những tra tấn về tâm trí do ý thức về hoài bão bị cản trở và những hy vọng bị tàn lụi. Sẽ là một nỗi thất vọng triền miên khi làm việc gì đó mà tạo hóa đã cấm ta làm từ trong chính cấu trúc con người ta.

Chúng ta nên sử dụng tài năng của mình đúng theo con đường mà Mẹ tự nhiên đã đặt định để đạt được những kết quả tốt nhất, thay vì bị giới hạn khi buộc mình làm một công việc khác. Tôi từng hỏi một chàng trai trẻ rằng làm cách nào cậu ta biết mình có đang làm công việc được dành cho mình hay không. "Tôi biết vì," cậu ta nói, "bất cứ khi nào tôi dự định làm một điều khác, và tôi thực sự đã thử nhiều thứ, thì tôi vẫn luôn quay lại với công việc này. Điều đó thuyết phục tôi rằng lần này tôi đã đúng."

Như vậy, chính điều mà chúng ta luôn quay lại tìm, hoặc luôn mong được quay lại, mới chính là tiếng gọi thực sự trong đời ta.

Tôi biết một người đàn ông được sinh ra để trở thành một tác giả vĩ đại, nhưng ông lại buộc phải dành phần lớn thời gian của mình để biên tập các xuất bản phẩm. Giờ đây, ông không làm việc đó một cách qua loa. Ông làm việc rất tốt, nhưng trái tim ông không nằm ở việc biên tập, mà ở việc sáng tạo ra câu chữ – đó mới là việc ông yêu thích. Nhưng ông lại luôn bị ép buộc, hoặc cho rằng mình bị ép buộc, phải làm những điều khác trong phần lớn cuộc đời mình. Điều gần với tâm hồn ông nhất lại phải trở thành một vấn đề bên lề với ông.

Người đàn ông này đang phạm một sai lầm lớn lao khi làm như vậy. Khi làm điều mình được sinh ra để làm, ông sẽ thể hiện được 100% khả năng, và khi làm việc mà ông không được sinh ra để làm, ông không thể sử dụng được quá 10% trong đó, điều này thật là một tính toán kinh tế tồi. Nó cũng phi khoa học và vi phạm mọi luật lệ về hiệu suất công việc.

Sẽ tuyệt vời biết mấy nếu mọi người đều có thể được làm điều mà họ sinh ra để làm! Xung quanh người đàn ông mà tôi kể có đầy những con người có thể làm hết hai phần ba số việc ông làm –

ngoài việc viết – và họ làm tốt ngang ngửa ông. Một số trong đó còn có thể làm tốt hơn ông vì họ thích nghi tốt hơn với công việc đó. Thế nhưng ông vẫn cứ làm công việc nọ, dù với ông nó khó nhọc và nặng nề biết mấy.

Những cỗ máy vốn để cho ra những thiết bị đo đếm thời gian tinh tế không thể được chuyển sang sản xuất đinh ốc hay com-pa, như thế nó sẽ chỉ cho ra những sản phẩm vụng về, ngớ ngẩn và hoàn toàn bất tiện khi vận hành. Tuy vậy, nó sẽ vận hành tuyệt vời nếu được dùng để sản xuất đồng hồ. Tương tự, dành phần việc không phù hợp cho một người tài năng chẳng khác gì buộc con ngựa đua vào một chiếc xe ngựa ọp ẹp.

Điều tuyệt vời nhất thế giới là được trở thành người bạn muốn trở thành, được làm điều mà không ai khác với những năng lực khác, điều kiện khác có thể làm được, ngoại trừ bạn.

Đại đa số mọi người đều bồn chồn, không hạnh phúc, nản chí, khổ sở, những người ở trong tù và hầu hết những người ở trong các nhà thương điên đều là nạn nhân của các khát khao không được thỏa mãn, bởi họ không đáp lại tiếng gọi trong chính dòng máu mình. Họ không được làm điều mà họ sinh ra để làm. Đấng sáng tạo không hề tạo ra thứ không phù hợp. Luôn có cơ hội để dùng đến mọi năng lực, mọi tài năng mọi năng khiếu. Đấng sáng tạo không bao giờ giễu cợt một ai bằng cách ban cho họ một hoài bão mà không cho họ cơ hội để đạt được nó hay khả năng để biến ước mơ thành sự thật. Tài năng sẽ không được ban cho bạn nếu không đi kèm sức mạnh để bạn nhận ra nó.

Chương 7
NỐI BƯỚC CHA ÔNG

Không nên có bất cứ cản trở nào ngay trong gia đình với những ai đang chuẩn bị cho sự nghiệp của đời mình, nhưng trên thực tế lại có rất nhiều. Các bậc phụ huynh không phải lúc nào cũng hiểu được con cái, họ không đọc được thông điệp mà Đấng sáng tạo cất giữ trong lũ trẻ, và họ thường tác động buộc con mình dấn vào một sự nghiệp mà Đấng sáng tạo đã ngăn cấm trong từng sợi cơ trên thân thể chúng. Người cha làm thương gia muốn con mình nhận lãnh trách nhiệm để gìn giữ sự nghiệp cho gia đình. Người cha làm luật sư muốn con vào trường Harvard rồi nối gót ông, trong khi toàn bộ bản tính của cậu ta đều hướng đến nghề kỹ sư hoặc nông nghiệp.

Một lần nữa, chính không khí trong vô số gia đình đã cản trở sự phát triển của hoài bão trong những bạn trẻ, cản trở họ được thể hiện bản thân một cách tự do, hết mình. Chàng trai chăm chỉ, toàn tâm toàn sức muốn tận dụng thời gian của mình sẽ nhận thấy không khí trong gia đình hoàn toàn đối kháng với mình. Cậu không hề có phòng hay một góc riêng trong nhà để đọc sách, tự học hay tự phát triển bản thân mà không bị quấy rầy, để được tách biệt vào những buổi tối, các kỳ nghỉ, lánh khỏi những đứa trẻ khác luôn không ngừng quấy nhiễu hoặc chọc phá. Dường như mọi người khác trong nhà đều xem cậu là đứa ngớ ngẩn khi lúc nào cũng vùi đầu vào học hành.

Đứa trẻ rụt rè, nhút nhát trong gia đình thường ít được đánh giá cao trong gia đình, vì vậy những tài năng của nó bị chê bai và kìm hãm. Đứa trẻ nhạy cảm thì thường không dám thể hiện những tài năng mà nó cảm thấy một cách mạnh mẽ bên trong mình vì sợ bị trêu đùa hoặc giễu cợt, và nó bắt đầu làm điều mà mình ghét vì đã được dạy từ trong nôi rằng bổn phận đầu tiên của một đứa trẻ là phải biết vâng lời, không chút chống đối.

Việc những tài năng đặc biệt không được khuyến khích là chuyện thường gặp trong hàng chục nghìn gia đình mà các thành viên không đánh giá cao khi có anh chị em nào trong nhà bước ra khỏi lề lối thông thường, và dám tuyên bố một mục đích sống riêng, một mục tiêu khác biệt. Tôi biết nhiều người cha ra sức ép buộc con trai đi theo nghề của họ, chuyên ngành hoặc lĩnh vực kinh doanh của họ, đơn giản chỉ vì họ muốn giao lại cho con trai những thành quả tích lũy được qua cả một đời làm việc của chính họ. Có lẽ phần nhiều những tình huống này đều có kết cục thê thảm, vì những hoài bão bị đè nén, nhiều mảnh đời đã chẳng còn hạnh phúc và trở nên vô tích sự, và vì nạn nhân sẽ trở thành những chiếc vung tròn úp lên cái nồi méo.

Không ai có thể được làm điều mà Chúa đặt định cho mình nếu không đi theo tiếng gọi của bản năng, theo sự dẫn dắt của thiên hướng mạnh mẽ nhất. Không bậc phụ huynh nào biết tiếng gọi đó là gì, trừ khi nó hiển hiện quá mạnh mẽ nơi đứa trẻ. Thật ngô nghê khi một người cha nói với con mình rằng nó nên làm điều này, điều nọ; rằng nó nên làm luật sư bởi ông cũng là luật sư, nó nên làm nhà vật lý học vì ông là một nhà vật lý học, nó nên làm thương gia vì ông cũng là một thương gia! Một số nhạc sĩ vĩ đại trên thế giới đã phải kháng cự lại thúc ép của cha mình. Họ đã bị đòn roi, bị bắt phải im miệng, bị bỏ đói, và bị gây ảnh hưởng bằng mọi cách nhằm ép họ phải từ bỏ thứ bị xem là niềm đam mê ngu ngốc dành cho âm nhạc của họ.

Các bậc phụ huynh thân mến, các bạn không hề biết mình đang làm gì đâu khi cứ cố gắng thay đổi con đường mà Chúa đã vạch ra cho con mình, khi bạn cứ cố gắng thay an bài của Ngài bằng con đường mà chính bạn chọn. Bạn không biết sẽ là tai họa nhường nào nếu đè nén một cuộc đời, nếu ngăn con mình cống hiến một cách đúng đắn cho thế giới bằng cách thuyết phục con làm điều mà Đấng Sáng tạo không hề dành cho nó chỉ vì lòng hư vinh hoặc để đạt được mục tiêu ích kỷ của riêng bạn. Con trai bạn và bạn là hai cá thể độc lập và nó hoàn toàn có quyền tự do lựa chọn sự nghiệp, cũng như bạn được tự do lựa chọn vợ, thức ăn hay quần áo cho mình. Việc hủy hoại tương lai của một đứa trẻ rất dễ dàng nhưng cũng rất tàn nhẫn, mà khi đứa trẻ càng ngoan ngoãn, càng có trách nhiệm, thì lỗi lầm đó lại càng dễ xảy ra.

Nghĩa vụ lớn lao đặt nơi cha mẹ là giúp con mình tìm ra điều phù hợp nhất với chúng, điều mà Chúa đã đặt định cho chúng, điều mà chúng có khả năng và tố chất nổi trội nhất để làm. Trẻ giỏi nhất việc gì thì nên được làm việc đó, và phụ huynh nên hết lòng ủng hộ con mình. Sẽ là tàn nhẫn, vô lương khi cố gắng cản trở

điều Chúa đặt định hoặc buộc trẻ làm những điều nhỏ nhặt trong khi chúng có khả năng làm điều lớn lao hơn. Sẽ là ác độc khi cướp đi quyền của trẻ, cướp đi cơ hội Chúa đã trao, cướp đi số phận mà Chúa định ra cho chúng.

Có thể bạn muốn ép chiếc kim com-pa trỏ về phía một ngôi sao nào đó, cố gắng khiến chiếc kim trỏ về phía đó thật thường xuyên, cũng như cố tình ép con mình làm một nghề nào đó mà bạn nghĩ trẻ nên làm. Ngay khoảnh khắc chiếc kim được buông ra, nó sẽ lập tức xoay về phía "sao Bắc Đẩu" của nó, và sẽ luôn như vậy dù bạn có chỉnh tới cả chục ngàn lần để ép nó lệch khỏi thiên hướng.

Tôi đã bị nhồi vào đầu rằng mình nên trở thành một nhà truyền đạo vì người thân, đặc biệt là bà kính yêu của tôi, luôn nói với tôi rằng đó là lựa chọn duy nhất trên thế gian dành cho tôi, điều này suýt nữa đã phá nát sự nghiệp của tôi. Khi lớn lên, rồi vào đại học, tôi phát hiện ra rằng mục sư là vị trí cuối cùng có thể dành cho tôi trên thế gian này, là công việc mà tôi hoàn toàn không phù hợp.

Một trong những trở ngại lớn nhất mà đứa trẻ phải vượt qua là sự thiếu lòng tin ở nó từ chính những người thân của nó. Một trong những điều khó khăn nhất với các bậc phụ huynh trên toàn thế giới là thừa nhận rằng con mình rồi sẽ không còn là trẻ con nữa. Tôi từng biết những trường hợp mà cậu con trai có khả năng hơn người cha rất nhiều và về sau gánh vác việc làm ăn của cha rồi thúc đẩy nó phát triển mạnh mẽ; thế nhưng người cha không bao giờ xem trọng con trai mình cho đến khi nhận thấy điều mà con trai mình đạt được, bất chấp sự phản đối của ông.

Những người trẻ rất dễ nản lòng, bởi vậy nếu một chàng trai không nhận được phản hồi từ cha khi cố gắng nói về kế hoạch đời mình, cậu sẽ buông xuôi, giấu kín hoài bão, chôn kín những ý nghĩ trong lòng.

Một người cha thường trở nên ích kỷ, hẹp hòi khi muốn con mình trở thành một phiên bản của chính ông ta. "Các vị đang cố gắng biến anh chàng đó thành một phiên bản của mình. Một người là đã đủ rồi," Emerson nói. Cha của John Jacob Astor[15] từng lên kế hoạch cho con trai trở thành đồ tể để nối nghiệp mình, nhưng bản năng kinh doanh thương mại trong chàng thương gia tương lai lại quá mạnh mẽ. Cha của Handel[16] thì muốn ông trở thành luật sư, và thậm chí từng cấm ông chạm vào bất cứ nhạc cụ nào.

Cha ông cấm ông đến trường vì sợ ông sẽ học nhạc, nhưng Handel đã tìm được một chiếc đàn xpinet, giấu nó trên gác xép và tập

trộm khi mọi người đã ngủ. Samuel Smiles[17] thì được đào tạo một chuyên môn mà ông không hề yêu thích, nhưng ông vẫn tập luyện nó kiên trì đến mức nó đã giúp ông trở thành một tác giả. Cha của Pascal cũng kiên quyết rằng con trai mình nên dạy các ngôn ngữ cổ đã không còn được sử dụng, nhưng tiếng gọi từ toán học đã nhấn chìm mọi tiếng gọi khác, ám ảnh chàng trai trẻ đến khi cậu gạt những bài ngữ pháp sang một bên để lao vào nghiên cứu hình học Euclid.

Cha của Joshua Reynolds[18] đã khiển trách con trai mình vì vẽ tranh và đã viết lên một bức tranh câu: "Joshua vẽ trong lúc ăn không ngồi rồi." Turner cũng từng được kỳ vọng trở thành thợ cắt tóc ở Maiden Lane. Cha của Newton thì muốn đứa con trai yếu ớt, bệnh tật của mình trở thành nông dân, nhưng Mẹ tự nhiên đã đặt định ông cho mục đích của bà từ trước khi ông thức tỉnh. Sai lầm to lớn nhất của các bậc phụ huynh là đặt con mình vào vị trí công việc của họ mà không hề hỏi ý con về việc đó hoặc không chút nỗ lực để đứa trẻ yêu thích công việc đó.

Một trong những trở ngại lớn nhất mà đứa trẻ phải vượt qua là sự thiếu lòng tin ở nó từ chính những người thân của nó. Một trong những điều khó khăn nhất với các

bậc phụ huynh trên toàn thế giới là thừa nhận rằng con của mình rồi sẽ không còn là trẻ con nữa.

Này anh bạn, sẽ là một phép màu nếu con trai anh thích nối việc kinh doanh của anh, nhất là khi anh chẳng bao giờ đoái hoài và cố gắng khơi gợi niềm yêu thích nơi nó. Có thể bạn cho rằng việc đó không cần thiết và hãy cứ chờ tới khi con học xong đại học đã. Có thể bạn rất chắc chắn, nhưng nếu chờ đến thời điểm đó, bạn sẽ thấy con mình chẳng hề thích thú việc kinh doanh của bạn. Cậu ta chắc chắn sẽ có những lý tưởng khác.

Nếu muốn con theo nghề của mình, bạn phải giữ cho con yêu thích nó, giữ cho con luôn được tiếp xúc với công việc. Nếu không như vậy, cậu ta sẽ không thể phát triển một tình yêu với công việc, một thôi thúc được làm việc đó. Những điều như vậy phải phát triển dần dần. Trẻ phải có một động lực, phải thấy một tương lai. Trẻ sẽ không chịu làm công việc như bạn, một nhân viên bình thường, trừ khi thấy được mối cộng tác trong đó, hoặc có một niềm yêu thích lớn.

Hầu hết các chàng trai muốn đi với người lạ hơn với cha mình

trong công việc, vì họ cho rằng đi cùng cha thì họ sẽ luôn yếu thế. Rất ít người cha chịu thừa nhận việc con mình đã lớn, họ luôn có xu hướng đối xử với con mình như những đứa trẻ. Hầu hết những người cha đều cho rằng mình có quyền sở hữu con trai mình, ngay cả khi chúng đã trở thành cộng sự, họ cũng thường rất độc đoán và hành xử vô lý. Rất ít người cha hoàn toàn thừa nhận con mình. Họ không đặt trách nhiệm lên con như sẽ làm với một người lạ.

Chương 8
TÌM THỨ DỄ DÀNG

Tôi từng nghe kể về một chàng trai khao khát trở thành kiến trúc sư nhưng lại quyết định trở thành nông dân vì không biết cách đánh vần chữ "kiến trúc sư". Vô số chàng trai cô gái đã dấn thân vào các công việc và yên vị ở các vị trí dưới khả năng của họ, đơn giản chỉ vì họ ngả theo sức cám dỗ của việc chọn con đường dễ dàng hơn thay vì trả cái giá là sự chuẩn bị công phu hơn, đau đớn hơn để đạt được điều lớn lao hơn.

Bao nhiêu chàng trai trẻ ngày nay ôm hoài bão trở thành nhà diễn thuyết sẽ chịu cân nhắc đến việc vượt qua trở ngại cực lớn như Demosthene[19]? Hay bao nhiêu cô gái ôm hoài bão âm nhạc chịu nỗ lực để vượt qua điều mà Emma Abbott[20] đã vượt qua? Ban đầu chất giọng của cô chẳng có gì đặc biệt, nhưng với quyết tâm mãnh liệt được trở thành ca sĩ bằng bất cứ giá nào, cô đã kiên trì và gặt hái được thành công.

Phải rất dũng cảm và có niềm tin lớn lao rằng mình phù hợp để bắt đầu một công việc đòi hỏi nhiều năm rèn luyện và kỷ luật khắt khe trước khi có đủ năng lực và sự chuyên nghiệp để có thể kiếm sống. Ngày nay, một người trẻ bình thường lại không sẵn lòng trả cái giá đó. Ai cũng muốn lao vào ngành nghề nào đó một cách nhanh chóng, dễ dàng, làm một việc gì đó tức thời sinh lợi. "Công việc này cho tôi được gì?" là câu hỏi lớn trong tâm trí mọi người trẻ bình thường. Họ không quan tâm mình sẽ dùng đến bao nhiêu phẩm chất, giá trị vào một công việc mà chỉ muốn biết mình kiếm được bao nhiêu từ đó. "Nó cho tôi được gì?" là vấn đề mà họ đặt ra thay vì "Tôi có thể làm được gì cho nó?"

Chàng trai trẻ mới bước vào đời, tìm kiếm một bến đỗ êm ái hay một công việc dễ dàng rõ ràng đang tự huyễn hoặc mình. Con đường đó chỉ dẫn đến thất bại. Ngay cả khi may mắn tìm thấy một

công việc ngồi mát ăn bát vàng, một vị trí dễ chịu cho phép cậu ta rỗi rãi và không bao giờ phải chân lấm tay bùn – bạn nghĩ điều đó sẽ tác động gì đến cậu ta? Liệu cậu ta có bao giờ bản lĩnh hơn? – hay sẽ trở nên nhạt nhẽo, vô vị?

May cho tất cả chúng ta là những công việc dễ dàng chẳng có nhiều và xa tầm với. Cuộc sống chẳng phải "một tấm thảm hoa hồng."

Rất nhiều bạn trẻ đã từ bỏ tiếng gọi của mình vì những yếu tố khiến họ khó chịu của tiếng gọi đó. Người nào gắng hái lấy hoa hồng trong nghề nghiệp mà không hái cả gai nhọn thì sẽ không bao giờ chinh phục được nghề đó, không bao giờ tiến được xa. Luôn có những mặt không dễ dàng trong mọi tiếng gọi. Đừng vội vàng kết luận rằng thứ gì đó là không phù hợp để bạn lựa chọn chỉ vì bạn thấy khó chịu với nó.

Những chàng trai trẻ không có nhiều sức khỏe hoặc bản lĩnh thường lựa chọn một nghề dễ dàng. Họ không có tình yêu đối với những công việc nặng nhọc hay những trách nhiệm khó khăn. Họ muốn có một công việc đàng hoàng, được mặc quần áo đẹp và được nhàn nhã.

Việc trở thành mục sư có sức hấp dẫn lớn với một số kiểu người nhất định, những người cho rằng đó là cơ hội có được nhiều thời gian rảnh rỗi để làm những việc họ yêu thích, những việc đòi hỏi điều tra hoặc nghiên cứu. Nó cũng có sức hấp dẫn với nhiều người khác vì đem lại được mức lương đủ sống nhanh chóng hơn nhiều so với ngành luật, dược hay nhiều ngành nghề khác. Vị trí mục sư rất hấp dẫn đối với những người ưa dựa dẫm, ưa được giúp đỡ, vì sinh viên khoa Thần học nhìn chung có thể được một chút hỗ trợ như miễn học phí, tiền thuê nhà, và có thể cả tiền ăn.

Sẽ là rất thiển cận nếu ta chỉ xem công việc như một phương tiện kiếm sống. Nó nên là một ngôi trường để học làm người, một ngôi trường rèn giũa phẩm cách. Việc đào tạo để con người lớn lao hơn, chứ không phải chỉ để có bánh mì và bơ sữa hay nhà cửa và đất đai, nên trở thành phương châm sống của mọi người trẻ khi bước chân vào đời.

Bất kể bạn làm gì cũng đừng chọn việc dễ dàng, vì điều đó có thể phải trả bằng đạo đức và phẩm chất của chính bạn. Một công việc làm phát triển mặt xảo quyệt, gian dối trong bản chất của một người, làm hiển lộ kỹ năng của một kẻ không đứng đắn, khiến một người trở nên thuần thục trong việc lừa dối, cướp bóc của

người vô tội cho những vụ đầu tư không minh bạch – đó là việc chỉ hấp dẫn những kẻ ích kỷ và làm héo mòn, khô kiệt và suy đồi mặt tốt đẹp cũng như những cảm nghĩ tinh tế. Bất kể nó giúp bạn kiếm được bao nhiêu tiền, hãy xem đó như chất độc mà tránh thật xa.

Trừ khi tất cả khả năng của bạn đều nói "có" với công việc của bạn, nếu không thì bạn đang ở nhầm chỗ. Đừng nhầm lẫn chút nhiệt huyết tức thời là tiếng gọi trong trái tim. Nhiều bạn trẻ đã bị đẩy đi sai hướng, và nhận lấy thất bại trong đời khi đuổi theo những ảo tưởng bốc đồng, bởi một cuốn sách hay nhiệt huyết của một nhà diễn thuyết nào đó. Họ cố dấn thân vào một nghề không phù hợp với năng lực của mình để rồi trở thành một kẻ tầm thường hoặc bị tha hóa.

Đừng dấn thân vào một ngành nghề, chuyên môn với tham vọng kiếm đủ tiền để không phải làm việc đó nữa. Hãy chọn một nghề mà bạn sẵn lòng dành cả đời để làm, bởi nó phù hợp với bạn, bởi bạn cảm thấy vui khi làm việc đó, bởi nó cho bạn cơ hội phát triển và khi làm việc đó bạn có thể là người hữu ích. Hãy phỏng vấn đội quân những người lầm đường lạc hướng xem tại sao họ không tiến lên được, và xem câu trả lời là gì. Bạn sẽ nhận được câu trả lời tương tự khi hỏi những người chây ì và lười biếng lởn vởn trên những con phố, trong các cửa hàng và các quán cà phê ở mọi thành thị. Bất cứ đâu bạn cũng có thể nhận ra những người chắc chắn rồi sẽ gia nhập đại đội thất bại này. Chẳng cần phải có con mắt chuyên gia mới thấy dấu hiệu thất bại nơi họ. Chẳng cần phải hỏi nhiều bạn cũng phát hiện ra điều gì đẩy họ vào đại đội những người lầm đường lạc lối.

Họ sẽ thất bại trong mọi việc trừ khi làm điều đúng. Ngay từ đầu, bạn sẽ thấy rằng họ thiếu hoài bão, hoặc hoài bão của họ đã nguội lạnh bởi những mối kết hợp tồi hoặc không được thấu hiểu.

Có thể làm gì với một người chẳng hề có hoài bão, chẳng hề có khát khao vươn lên trong thế giới đây? Có cho anh ta tiền thì cũng vô ích. Anh ta chỉ muốn có ai đó kéo mình đi, và chừng nào còn được ai đó kéo đi, anh ta sẽ không chịu bước một mình. Điều tốt nhất nên làm là lấy đi đôi nạng của anh ta, gỡ đi trụ đỡ, và đẩy anh ta vào đời trên chính đôi chân mình. Khi đó nếu có chút tiềm năng gì trong người, anh ta sẽ thể hiện nó ra. Anh ta cần khích lệ chứ không cần giúp đỡ; anh ta cần lòng tốt, nhưng sẽ là điều tàn nhẫn nhất nếu cưu mang anh ta. Luôn là sai lầm khi lấy đi tính tự lập của một người.

Việc thiếu hoài bão cùng với sự trì trệ, lười biếng là những căn nguyên gây nhiều thất bại hơn bất cứ thứ gì khác trên đời. Một người không chịu đổi thay là kẻ vô vọng nhất vũ trụ. Gã sẽ không chịu phấn đấu, thậm chí còn làm thối chí tất cả những ai cố gắng giúp đỡ. Những người đạt được thành tựu xuất chúng, lớn lao đều phải nỗ lực để đạt được đến đó. Họ phải trả cái giá là sự tập trung hết mức, huy động mọi sức mạnh vào một mục tiêu trước sau không lay chuyển.

Bất kể bạn làm gì cũng đừng chọn việc dễ dàng, vì điều đó có thể phải trả bằng đạo đức và phẩm chất của chính bạn.

Một sai lầm to lớn là ngày nay rất nhiều người luôn tìm kiếm những điều dễ dàng! Họ không sẵn lòng trả giá. Họ không chịu hy sinh những buổi vũ hội, tiệc tùng, những thú vui, những khoảng thời gian vui vẻ bên chiến hữu. Họ không sẵn lòng dành những giờ rảnh rỗi, những ngày nghỉ để cố gắng cải thiện bản thân.

Họ cố gắng tìm một điều gì đó phù hợp với bản thân họ ở ngay thời điểm đó. Họ không sẵn lòng chuẩn bị cho điều lớn lao hơn. Việc đó mất quá nhiều năm, trong khi cuộc đời thì quá ngắn. Họ muốn thứ gì đó nhanh chóng hơn, dễ dàng hơn. Cứ hình dung bạn đến một phòng tập thể dục nhưng không muốn động đến tạ, xà lẫn các dụng cụ khác vì phát hiện ra chúng quá nặng. Vậy bạn được ích lợi gì từ chúng đây?

Người có đủ hoài bão để giành được chiến thắng lớn lao phải là người quyết tâm trả cái giá lớn cho điều đó và sẵn sàng chịu hy sinh. Không một ai làm được điều lớn lao trên đời này mà không phải hy sinh, đặc biệt chuyên tâm, tập trung toàn bộ sức lực và cống hiến cả cuộc đời cho công việc suốt một thời gian dài.

Hàng trăm người đã hỏi tôi liệu thay đổi công việc khi cảm thấy không phù hợp có phải là khôn ngoan hay không. Việc này hoàn toàn phụ thuộc vào từng người và tình huống cụ thể. Có nhiều người sẽ không bao giờ thành công, dù ít hay nhiều, ở bất cứ đâu, vì họ thiếu sức khỏe, lòng can đảm, và kiên tâm. Họ không thích làm việc, luôn luôn thử những điều mới. Khi một người thay đổi công việc đến khoảng năm sáu lần, thì dường như lỗi hoàn toàn thuộc về anh ta, anh ta sẽ chẳng bao giờ tìm được một vị trí nào đủ dễ dàng để thỏa mãn mình.

Như một quy tắc, những người không ngừng thay đổi công việc đều tìm kiếm một hướng đi ít trở ngại nhất. Họ cố gắng tìm một

lối tắt để đạt đến mục tiêu.

Nhiều người thiếu hoài bão. Họ đơn giản chỉ muốn kiếm vừa đủ tiền để được thoải mái, càng dễ dàng và ít phải nỗ lực càng tốt. Đó không phải những người có hoài bão, quyết chí thành công, đầy tiềm năng, đó là những người luôn thay đổi công việc và phàn nàn rằng mình chẳng bao giờ tìm được đúng chỗ. Họ là những kẻ yếu ớt luôn cố gắng tìm mức giá hời để mua lấy thành công. Họ không sẵn lòng để biến mình thành một người lớn lao hơn, hoàn thiện hơn, và để xứng với với một sự nghiệp thực sự to lớn.

Bạn đừng nhầm lẫn niềm thiết tha được nhảy việc rất tự nhiên đó, cảm giác bứt rứt thuộc về thời trẻ đầy lãng mạn đó, với bằng chứng thật sự cho việc bạn đang ở sai chỗ, rằng bạn cần chuyển việc. Buổi ban đầu của một sự nghiệp, khi ta phải trải qua giai đoạn cực nhọc trước khi đạt đến đủ trình độ và sự chuyên nghiệp để cảm nhận được niềm hứng khởi thực thụ và sự hài lòng trong công việc, chính là thời kỳ nguy hiểm nhất.

Tôi cho rằng hầu hết các bạn trẻ đều có những thời kỳ bị thất chí, thậm chí ngay cả khi họ đang đi đúng đường và đang làm điều đúng đắn, thì họ vẫn cảm thấy muốn vứt hết tất cả để thử một điều gì đó mới. Nhưng có một điều ta không bao giờ nên làm, đó là đưa ra những quyết định quan trọng hoặc thay đổi khi đang thoái chí hoặc u buồn, vì khi đó ta không còn khả năng xét đoán. Những lúc đó, ta mất bình tĩnh và không ở trong trạng thái tinh thần tốt.

Điều tra của chính phủ về các ngành nghề đã hé lộ sự thật rằng có một con số khổng lồ những chàng trai, đặc biệt trong khoảng 14-18 tuổi, đang "ở lưng chừng," chúng vẫn chưa quyết định được công việc cho đời mình hoặc có thể đã trở nên thoái chí sau nỗ lực đầu tiên trong công việc đầu tiên, hoặc từng bị những người tuyển dụng từ chối quá nhiều lần vì những lý do mà chính chúng cũng không biết, đến mức chúng cảm thấy mình thực sự đã bị loại khỏi cuộc chơi. Thực vậy, ở độ tuổi 14-18, những chàng trai đó đặc biệt khó bị kiểm soát, đặc biệt khó gây ảnh hưởng. Đó là giai đoạn chúng học hỏi nhanh nhất, sáng dạ nhất, khao khát được độc lập và rất ghét nghe các lời khuyên. "Những chàng trai ở lưng chừng," như cách gọi của những nhân viên hướng nghiệp, là một trong những mối nguy cho nước Mỹ. Những chàng trai, cô gái bị thất chí có thể là miếng mồi ngon cho những kẻ lợi dụng.

Theo điều tra của chính phủ, những cô gái đó, đặc biệt là những người phạm tội ở tuổi thiếu niên, thường bị những kẻ lợi dụng lôi kéo vào con đường sa ngã. Lũ vô lương tâm theo dõi các trụ sở

kinh doanh đăng tuyển nhân viên nữ, và những cô gái không được nhận, những người hẳn đã cố gắng suốt một thời gian dài để tìm một công việc, là mục tiêu dễ dàng cho những gã trẻ trung ăn mặc chải chuốt, diện mạo bóng bẩy muốn kiếm tiền từ việc dụ dỗ các cô gái vào con đường lầm lạc. Nói cách khác, chúng kiếm tiền dựa trên sự thoái chí. Chúng biết tâm lý con người, rằng việc tác động đến một bộ não đã thoái chí dễ dàng đến nhường nào. Không ai có thể ra một quyết định quyết liệt khi đang thoái chí. Tâm trí ta phải hài hòa, hạnh phúc, nếu không sẽ chẳng đưa ra được lựa chọn hoặc thay đổi nào sáng suốt. Sẽ là một điều tốt nếu các bạn trẻ sớm tìm được đúng chỗ cho mình và sẵn lòng trả giá, sẵn sàng đặt một nền tảng sâu rộng về giáo dục lẫn phẩm cách cho công trình đời mình.

Chương 9

CÔNG VIỆC SẼ LÀM BẠN TĂNG HAY GIẢM GIÁ TRỊ?

Có bao nhiêu người ta gặp đánh giá công việc của họ chỉ trên tiêu chí thu nhập? Họ nhắc đến nó với vẻ bao biện, và kết thúc với câu, "Ôi, chà, thì kiếm được khá mà."

Nhưng sâu trong tim, họ biết rằng công việc ảnh hưởng nhiều đến bản thân, và có thể không khiến họ giảm giá trị đi nhiều, nhưng cũng chẳng đem lại được thứ gì tốt đẹp.

Bạn tôi ơi, hãy nhớ lấy điều này. Bất cứ công việc nào bạn làm cũng để lại dấu ấn trên con người bạn, bất kể tốt xấu. Thước đo công bằng và đúng đắn duy nhất bạn có thể áp dụng với mọi công việc không phải là nó đem lại bao nhiêu tiền, mà là nó tác động tới con người bạn ra sao.

Liệu công việc của bạn có khiến bạn lớn lao hơn, hay khiến bạn nhỏ bé đi? Liệu nó có khiến bạn hiển lộ những phẩm chất quý giá nhất? Nó có biến bạn thành con người mạnh mẽ, rắn rỏi nhất không? Đây là những câu hỏi quan trọng để tự hỏi mình, và nếu đáp án là "Không," thì bạn đã ở nhầm chỗ.

Mục tiêu của bất cứ công việc nào là khiến một người lớn trở nên lớn lao nhất có thể. Nhiều người trong số chúng ta chỉ là phiên bản hèn mọn của tạo vật mà Chúa muốn ta trở thành.

Nếu công việc của bạn chỉ khơi dậy được lòng tham, nếu nó chỉ cho thấy bạn đang trở nên tham lam, chụp giật, bon chen, đấu đá, cố gắng giành lấy một vị trí cho mình, vậy thì bạn sẽ chẳng thật đáng làm người.

Hãy ngước nhìn những người đang làm công việc mà bạn muốn chọn. Liệu nó có làm tăng giá trị của những người đó không? Họ có phóng khoáng, tự do, thông thái không? Hay họ chỉ trở thành những kẻ không chuyên, sống như ếch ngồi đáy giếng, chẳng có địa vị, ích lợi gì trong xã hội? Đừng cho rằng bạn sẽ là ngoại lệ vĩ đại, và có thể dấn thân vào một công việc đáng ngờ mà không trở thành một sản phẩm của nó.

Bất chấp mọi quyết tâm, ý chí của bạn, công việc của bạn, từ chính những luật lệ và thói quen, sẽ quấn chặt lấy bạn như một cây leo, sẽ bóp méo bạn, định hình bạn, tô vẽ bạn, đóng lên bạn dấu ấn không thể phai nhòa của nó.

Hãy nhớ rằng bạn không nên ôm lấy hoài bão trở thành một luật sư, bác sĩ, thương gia, nhà khoa học, nhà sản xuất hay học giả vĩ đại, mà là hoài bão trở thành một con người vĩ đại, ở mọi mặt.

Bạn không cần phải chọn một nghề mà bạn ngờ vực hay chán ghét, nghề khiến bạn bị cách ly, hoặc khiến mọi người có thành kiến đối với bạn chỉ vì cần có ai đó làm công việc ấy. Hãy chọn điều tốt đẹp nhất có thể.

"Tôi nài xin anh," Garfield nói, "đừng bằng lòng dấn thân vào bất cứ ngành nghề nào không đòi hỏi và thúc đẩy những bước tiến không ngừng về trí tuệ."

Hãy chọn một công việc chắc chắn sẽ khiến bạn trở nên tốt nhất có thể. Có một người khổng lồ trong con người bạn, người mà, nếu bạn bình thường, sẽ được nuôi lớn thông qua công việc bạn làm. Dù rất thường xuyên phải nghe, nhưng tôi không hề thích việc một người nhắc đến công việc của mình với thái độ bao biện.

Nếu bạn không tôn trọng tiếng gọi trong mình, nó cũng sẽ không tôn trọng bạn, sẽ không quan tâm bạn, không khiến bạn được tôn trọng, hoặc đặt bạn vào một vị trí đáng trọng vọng trong cộng đồng, vì công việc của bạn sẽ đáp lại chính bạn hệt như cách bạn đáp lại nó. Nó sẽ tử tế với bạn nếu bạn tử tế với nó. Thứ bạn đặt vào nó, nó sẽ trả lại cho bạn. Gieo gì gặt nấy, và thứ bạn nhận lại đơn giản là hoa trái từ những hạt giống đã gieo.

Bạn phải đánh giá cao chính mình, phải xem trọng công việc của đời mình, phải xem bản thân như một bậc thầy, một nghệ sĩ chứ không phải một tay thợ, nếu không bạn sẽ đi sai lối. Nếu bạn đang làm điều mình được sinh ra để làm, bạn sẽ cảm thấy mình như

một bậc thầy, bạn sẽ tự hào về tiếng gọi trong tâm khảm. Đấng sáng tạo sẽ không bao giờ tạo ra một người phải đầu hàng những điểm yếu, hoài bão của con người. Người không bao giờ buộc một con người phải làm bất cứ điều gì không đứng đắn hoặc không đáng trọng vọng.

Geikie nói: "Bạn có thể thắng theo cách này và thua theo cách khác. Bạn có thể mua được vàng, nhưng nếu phải trả giá bằng sức khỏe, thì đó là cuộc đổi chác tồi. Nếu phải đem tự do để đổi lấy, nghĩa là bạn đang dùng ngọc trai đổi lấy bọt xà phòng. Nếu phải đem đổi bằng linh hồn, hay tự tôn, bình an, phẩm hạnh, nhân cách, nghĩa là bạn đang trả giá quá đắt."

Một tác giả khác viết, "Không có nghề nào là xấu xa trong chính bản chất và ảnh hưởng của nó lại có thể trở thành tiếng gọi đích thực trong một ai. Không ai phải đi theo một nghề mà họ cảm thấy xấu hổ cả. Sự nể trọng, niềm vui sướng và bình yên đích thực là điều không thể nào xảy ra nếu ta tình nguyện gắn bó với việc lao động làm hạ bệ mình lẫn người khác hay một công việc trực tiếp phá hoại niềm hoan ái của con người, phá hủy phúc lợi và khả năng của đồng sự mình. Do đó, bất cứ thứ gì gây tổn thương, mục ruỗng như thế phải bị lánh xa như một bệnh dịch chết người. Tiền bạc, những lời tung hô, hào quang, cuộc sống xa xỉ có thể, trong ít lâu, đền bù được ít nhiều cho những điều tai hại cùng những thương tổn đi cùng một công việc khiến ta mang tiếng xấu, khiến ta tồi tệ đi, nhưng chẳng chóng thì chầy thứ huyễn tưởng giả dối sẽ bị đập tan, những hệ quả tai hại sẽ hiện rõ, và ngày nối đêm những hối hận, tự trách đầy đắng cay sẽ tới. Không một ai có thể an toàn hoặc là người khôn ngoan khi dính đến bất cứ nghề nghiệp hay việc làm nào mà những bậc phụ huynh tốt, những gia đình đứng đắn không thể nhắc đến mà không thấy đáng hổ thẹn hoặc tỏ ra đáng tiếc. Những công việc thấp kém, gây hại, đồi bại thường đi kèm những hứa hẹn rằng số tiền thu được sẽ đem lại nhiều hơn những gì mà tiền mua được. Thành công trong các dạng công việc vất vả và mạo hiểm đó là một trong những tai họa đáng buồn và nguy hại nhất đối với một sinh linh đầy trách nhiệm.

Nó liên quan đến những mất mát và khổ đau khủng khiếp cho những kẻ vô lương cùng những nạn nhân của họ. "Có nhiều người mà thành công của họ làm hài lòng ý hướng họ, nhưng trong tim họ vẫn luôn có sự kháng cự, vì họ theo đuổi những cách thức mà chính họ cũng ngờ vực. Họ không hoàn toàn thẳng thắn, trong sạch trong cuộc sống, không rạch ròi trong quan hệ làm ăn. Trong lúc kiếm tiền, trong tâm khảm họ vẫn có điều gì đó nổi loạn chống

lại việc sử dụng sai lệch những quyền năng Chúa ban, chống lại việc sử dụng những năng lực thiêng liêng để làm ra những điều hạ tiện.

Trong mỗi con người đều có một phần không thể bị mua chuộc, vấy bẩn hay lừa dối. Bất kể kiếm được bao nhiêu tiền hay giành vị thế cao sang đến mấy, nếu phải dùng đến những phương thức xấu xa, nếu việc làm đó khiến ta ngờ vực, thì ta sẽ không thể dẹp yên được tiếng gọi văng vẳng trong tâm rằng: "John à, ngươi sai rồi. Ngươi biết là ngươi sai. Kiểu công việc này không xứng đáng với ngươi. Ngươi đang sử dụng công cụ của thánh thần để thực hiện một mục đích rất thấp kém." Đây là điều khiến rất nhiều người dù kiếm được nhiều tiền, có nhiều danh tiếng nhưng vẫn vô cùng khổ sở. Họ không thể đè nén tiếng nói trong tâm. Cả tiền bạc lẫn danh vọng không thể nào đè nén cuộc nổi dậy trong tâm khảm chống lại sự lạm dụng năng lực thiêng liêng mà lẽ ra nên được dùng để nâng đỡ loài người, để làm thế giới tốt đẹp hơn, để chính phẩm giá, nhân cách họ trở thành lớn lao, vững mạnh hơn. Đây chính là điểm khởi đầu mà rất nhiều bạn trẻ phạm sai lầm, họ chọn một lối rẽ sai trong đời. Có sự khác biệt rất lớn lao giữa việc khởi đầu đúng và một khởi đầu sai, dẫu chỉ tí chút.

Bạn không cần phải chọn một nghề mà bạn ngờ vực hay chán ghét, nghề khiến bạn bị cách ly, hoặc khiến mọi người có thành kiến đối với bạn chỉ vì cần có ai đó làm công việc ấy. Hãy chọn điều tốt đẹp nhất có thể. Hãy làm những gì giúp ghi nhận bản thân bạn, phẩm cách và cuộc đời bạn, điều sẽ trở thành một phần con người bạn, khiến bạn tự hào không thôi.

Bất kể nghề nghiệp của bạn là gì, tiếng gọi thực thụ nên là tiếng gọi trở thành tôi tớ của Chúa. Còn điều gì cao quý hơn niềm vinh hạnh nơi một con người được trở thành kẻ phụng sự Chúa? Điều này chắc chắn tuyệt vời hơn nhiều so với việc nói với anh ta rằng: "Anh là một luật sư tuyệt vời, một nhà chính trị tuyệt vời, hay một chính khách tuyệt vời." Bất kể thời đại học bạn lấy bằng chuyên ngành gì, bất kể trong sự nghiệp bạn đã đạt được những danh hiệu gì, thì không chức danh nào lại vĩ đại như một bề tôi của Chúa.

Ở khắp mọi nơi, ta đều thấy những người thất bại trong đời vì không thành nhân trước khi thành luật sư, chính trị gia, hay nhà vật lý. Thế giới chẳng quan tâm nhiều lắm đến nghề nghiệp mà bạn đi theo, nhưng nó đòi hỏi rằng ở vị trí đó, bạn phải là một con người đúng đắn, có ý nghĩa nào đó với thời đại mình sống – một con người dám sống vì điều lớn lao hơn công việc của bạn.

Liệu còn điều gì trên thế giới này lớn lao hơn việc thuận mệnh, hơn việc cảm thấy rằng chúng ta đã luôn trung thực và thanh sạch, thẳng thắn, rằng ta vẫn luôn tận tâm trong công việc, cố gắng chạm tới những điều lớn lao ngay trong chính mình? Mỗi tối đều đi ngủ với ý thức rằng bạn không chỉ đã sống như một con người đứng đắn với mọi người xung quanh, mà còn cả với chính bản thân khi không hề làm những việc sai trái, bất chính; và nếu không như vậy thì niềm hạnh phúc đích thực là bất khả. Mọi người đều nên tự hào về công việc của mình nếu đã tìm được đúng vị trí, vì đó nên là điều lớn lao hơn chính ta. Ta không nên chỉ sao chép hay bắt chước và có một công việc bình thường, công việc nên là cách biểu lộ bản tính thật sự của ta. Điều đó giống như ta đã sống thật với chính mình, khai phá kho tàng ẩn giấu bên trong, hiển lộ nó ra với thế giới. Mọi người đều nên là một nghệ sĩ khi làm công việc của mình.

Chỉ cần xem tuyệt tác của Michaelangelo mà chẳng cần biết ông, ta cũng thấy được sức mạnh, sự khéo léo, sức sáng tạo, tháo vát và cá tính mạnh mẽ của ông thể hiện qua những bức bích họa và những tác phẩm điêu khắc của ông. Toàn bộ lịch sử về đời ông được viết trên những tác phẩm đó. Có gì khó hiểu đâu khi ông tìm thấy nguồn vui thú khôn cùng trong mọi điều mình làm? Giả sử ông bị buộc phải làm điều gì đó mà bản tính tự nhiên của ông hoàn toàn chống lại, thì chắc chắn điều đó sẽ không thể hiện con người ông.

Hãy biến tác phẩm đời bạn thành một tuyệt tác. Nó sẽ là tượng đài của bạn sau khi bạn rời khỏi thế giới này.

Chương 10

BẠN CÓ TỰ HÀO VỀ CÔNG VIỆC CỦA MÌNH KHÔNG?

Mỗi ngày đi làm, liệu bạn có ưỡn ngực và nhìn thẳng vào mặt những người khác? Liệu bạn có cất giọng tự hào: "Tôi làm việc ở văn phòng XYZ nọ"? Hay bạn phải đáp lại các câu hỏi bằng những câu trả lời thoái thác?

Phải biện giải cho công việc đang làm là dấu hiệu của sự bạc nhược. Hẳn phải có điều không đúng nơi công việc, hoặc nơi chính con người đó.

Chúng ta thường nghe những chàng trai trẻ biện giải về công việc mình làm. Họ sẽ nói với bạn rằng họ không định tiếp tục làm công việc hiện tại, rằng họ chỉ làm công việc này tạm thời, cho đến khi gặp được công việc tốt hơn.

Một anh chàng New York từng làm việc nhiều năm ở vị trí hiện tại đã kể với tôi gần như vào mọi lần chúng tôi gặp nhau rằng anh ta không định ở mãi vị trí này, rằng anh ta có hoài bão cho một điều khác. Thế mà anh ta vẫn ở đó, hết năm này sang năm khác mà chẳng hề có nỗ lực rõ ràng nào để đổi thay. Anh ta nói mình đang được nhận mức lương khá tốt, nhưng không muốn bị mọi người cho rằng điều anh ta đang làm là công việc anh ta muốn làm suốt đời, thế mà giờ anh ta đã gần 40 tuổi.

Giờ thì, xác suất người đàn ông này tìm được đúng vị trí của mình vào đúng thời điểm là bao nhiêu? Nếu anh ta thỏa mãn với việc ở yên một nơi suốt nhiều năm mà chẳng hề có nỗ lực vượt bậc nào để theo đuổi hoài bão, thì liệu giờ có cơ may nào để anh ta làm điều đó không?

Như hàng nghìn người khác, anh ta đang tự lừa dối bản thân. Anh ta không nhận ra quyền năng lớn mạnh của thói quen kìm giữ chúng ta trong những việc lặp đi lặp lại, thứ khiến ta ngày càng dễ làm đi làm lại một việc suốt nhiều năm. Thật đáng kinh ngạc khi có biết bao nhiêu người đã tự ru ngủ mình, tự dỗ dành bản thân tin rằng họ sắp làm được điều mà hẳn phải cần đến phép màu mới xảy ra nổi.

Với tinh thần dành cho công việc của mình, ta có thể làm được mọi thứ, nhưng chưa ai lại có thể thành công trong nghề nghiệp mà họ cảm thấy xấu hổ về nó hay cảm thấy nó quá thấp kém với mình, vì để thành công được, anh ta phải đặt cả trái tim lẫn linh hồn vào công việc.

Tôi luôn thích được nghe những chàng trai trẻ nói về công việc của mình với thái độ tự hào, yêu thích – như thể cậu ta đặt cả trái tim vào đó, vô cùng trân trọng nó. Mọi người đều ngưỡng mộ những ai trân trọng chính quan niệm của mình, những ai tin vào điều mình đang làm.

Hẳn là bạn chắc mẩm rằng có điểm yếu hay điều gì đó không đúng nơi những người luôn luôn xem nhẹ công việc của mình vì nó thấp kém, hoặc bởi vì nó không phù hợp với phẩm giá vốn có của anh ta, hoặc vì anh ta nghĩ nó thấp kém.

Không, đừng lừa dối chính mình. Chỉ những con người thấp kém mới hổ thẹn về những tiếng gọi thấp bé. Một vài nhân vật vĩ đại nhất thế gian từng là thợ đóng giày, thợ rèn hay nông dân. Bản thân người đó là tất cả, tiếng gọi, dù thiết yếu, vẫn không đóng vai trò quá lớn. Tiếng gọi không làm nên con người. Một con người chân chính có thể nâng tầm tiếng gọi thấp bé nhất thành điều đáng trọng vọng.

Đừng xấu hổ về công việc của bạn, nếu nó là điều tốt nhất bạn làm được lúc bấy giờ, và nếu nó có thể là viên gạch lót con đường cho bạn đến vị trí tốt hơn. Bất kể tiếng gọi đó nhỏ bé đến nhường nào, bạn luôn có thể nâng tầm nó bằng cách trở thành một nghệ sĩ thay vì một tay thợ, bằng cách làm công việc đó thật xuất chúng, đầy nghệ thuật và nhiệt tâm.

Bản thân Chúa Giê-su cũng là một thợ mộc, bạn bè ông là thợ đánh cá, nhưng ông không bao giờ cảm thấy cần biện giải. Hãy nghĩ đến điều mà một thợ vá giày kiệt xuất, đáng trọng vọng làm được, nghĩ đến những con người vĩ đại đời trước như Roger Sherman[21], Phó Tổng thống Wilson, và Kitto. Vài nhân vật vĩ đại

nhất thế giới từng là thợ vá giày. Việc bạn làm gì không là gì so với phẩm giá của bạn khi làm nó, đặc tính mà bạn truyền vào nó. Một thợ xây đá ở Newport đã trở nên nổi tiếng nhờ vào thành quả tuyệt vời ông tạo ra và sự độc lập, nhiệt huyết cũng như phẩm cách mà ông đặt vào đó.

Không có nhiều nghề nghiệp không thể được nâng tầm lên mức được trọng vọng và trân trọng. Đó thuần túy là vấn đề về phẩm cách và vị thế của một người, nhân cách, phẩm giá mà anh ta đưa vào công việc. Nếu bạn làm đúng công việc dành cho mình, tiếng gọi đó sẽ rất thiêng liêng với bạn.

Bạn sẽ nghĩ về nó, bạn sẽ xem nó như một chuyên môn, điều mang lại giá trị lớn lao cho xã hội. Nếu bạn ngập ngừng khi nói về công việc của mình, nếu bạn xấu hổ về nó hoặc không tự hào về nó, nghĩa là bạn đang ở sai vị trí.

Nghề nghiệp của bạn nên là mọi thứ đối với bạn. Nó nên là một phần trong cuộc sống của bạn. Bạn nên làm công việc sao cho nó mang ý nghĩa thật to lớn.

Khi lựa chọn một nghề nghiệp, hãy quan sát thật kỹ ảnh hưởng đối với những người làm các nghề nghiệp hay chuyên môn nhất định, bao gồm cả ngành nghề mà bạn đang cân nhắc dấn thân. Hãy nhớ rằng điều lớn lao nhất trong đời ta không phải là kiếm sống, mà là sống, là trở thành một con người lớn lao, vĩ đại, cao quý. Đây là lý do tại sao chúng ta phải làm việc để kiếm sống. Nó là sự rèn luyện, nó là công việc, là mục tiêu cao quý kêu gọi con người và phát triển khả năng trong mình. Đây là mục tiêu của chúng ta, là biến cuộc sống ta thành tuyệt tác chứ không phải một thứ chắp vá, và không phải là hy sinh điều tốt đẹp nhất trong ta để có được một gia tài hay để kiếm sống.

Việc làm điều gì đó không khiến ta đồng thuận, một điều ta không thích và tâm trí ta không hướng tới, là hạ thấp phẩm giá, vì chúng ta được quy định rằng ta chỉ có thể đồng thuận, chấp nhận điều ta nỗ lực hết sức. Chúng ta luôn luôn lên án chính mình nếu làm không tốt, nửa vời hoặc không đâu ra đâu.

Rồi sẽ đến lúc sự nghiệp một người tỏa sáng rực rỡ, khi con người nhìn nhận công việc đời họ như tuyệt tác khiến họ tự hào vô cùng, và họ cảm nhận được niềm nhiệt huyết vô bờ với nó. Rồi sẽ đến lúc mọi người không chọn một sự nghiệp vì nó có mức lương cao nhất mà vì nó là phương tiện tạo nên được con người lớn lao, vĩ đại nhất, và lúc đó chúng ta sẽ nhìn cuộc đời như một trường

học hà khắc để khơi dậy phẩm cách lớn lao nhất có thể của mình. Sẽ là bán rẻ chính mình khi đánh đổi nỗ lực cả đời của họ vì tiền lương hay bất cứ món tiền nào, hoặc bán trí tuệ, đánh đổi khả năng, chỉ vì tiền.

Bạn sẽ rất tự hào về công việc của mình, đến mức vui sướng khi mọi người đều biết bạn đang làm gì. Hãy chọn một công việc làm hiển lộ con người tốt đẹp nhất trong bạn, công việc khơi dậy hoài bão lớn nhất, biến những lý tưởng của bạn dần thành hiện thực. Hãy nhớ rằng công việc của bạn thực sự là hoàn cảnh để biến cuộc đời bạn thành một tuyệt tác. Đừng chỉ nghĩ về nó như một cơ hội để kiếm sống, kiếm tiền. Hãy nghĩ về nó như công cụ để xây dựng cuộc đời, xây dựng bản thân, nâng cao phẩm cách.

Đừng xấu hổ về công việc của bạn, nếu nó là điều tốt nhất bạn làm được lúc bấy giờ, và nếu nó có thể là viên gạch lót con đường cho bạn đến vị trí tốt hơn.

Nhiều người đè nén mọi điều cao quý nhất trong mình để lao vào cuộc chiến vì tiền. Mục tiêu tối thượng trong công việc của một người nên là nhằm biểu lộ vẻ đẹp, vị ngọt của cuộc sống, phát triển vị thế, tay nghề, sự vững mạnh của phẩm cách, sự hài hòa về mục đích, tất cả những phẩm chất kiên định và nhằm cân bằng cuộc sống. Hãy để mọi người tiếp xúc với bạn đều cảm thấy rằng họ đã được gặp một con người chân chính, một cá nhân mà công việc của anh ta được đồng thuận và khơi dậy được nỗ lực lớn nhất từ anh ta.

Người bạn trẻ của tôi ơi, bất kể bạn làm gì, đừng chọn sự nghiệp không xứng đáng với cái giá – phải hy sinh sức khỏe, vị thế xã hội, hoặc phẩm cách. Bạn có thể dễ dàng kiếm được cả gia tài nếu làm kẻ đi buôn rượu lậu, hoặc một kẻ đánh bạc – nhưng hãy nghĩ tới cái giá bạn phải trả! Đừng quá coi trọng tiền bạc, hãy chọn một tiếng gọi mà bạn sẽ cảm thấy tự hào về nó. Hãy kiên tâm rằng bạn sẽ là một người chuyên nghiệp, rằng bạn sẽ đặt phẩm giá vào đó, rằng bạn sẽ không chỉ là một người thợ. Bạn sẽ được tôn trọng, ngưỡng vọng như một người chuyên nghiệp, một chuyên gia, một người lành nghề trong công việc nào đó nhờ vào cung cách cao vượt của mình trong công việc. Điều này sẽ giúp bạn thấy mình không ngừng trưởng thành và lớn mạnh. Nó sẽ cho bạn đức hạnh, lòng tự tin và sự an ổn. Ý thức rằng mọi người tin vào bạn, tôn trọng bạn, ngưỡng mộ bạn về kỹ năng, về phẩm hạnh trong công việc của bạn, ý thức rằng bạn có danh tiếng trong cộng đồng, rằng

bạn chịu được sức nặng, đó sẽ là món thuốc bổ làm tăng lòng tự tin, và sự đồng thuận bên trong bạn.

Chương 11

KHI CHÀNG TRAI TRẺ QUYẾT ĐỊNH SỰ NGHIỆP CỦA NGƯỜI ĐÀN ÔNG TƯƠNG LAI

Có một câu ngạn ngữ cổ: "Uốn cây từ thuở còn non, dạy con từ thuở con còn đương thơ." Một mục sư sẽ nói: "Chỉ cần cho tôi năm năm đầu đời của đứa con nhà các vị, tôi sẽ chẳng quan tâm các vị làm gì với toàn bộ những năm sau đó nữa."

Đó chỉ là cách nói khác nhằm diễn dạt rằng những bước đi đầu tiên của các bạn trẻ khi vào đời có ảnh hưởng rất lớn đến toàn bộ sự nghiệp tương lai của họ. Những người ở độ tuổi trung niên có ai từng ngừng lại suy nghĩ về mọi điều mình từng làm kể từ khi trưởng thành nhằm hiện thực hóa những kế hoạch đã đề ra từ thời niên thiếu? Các bạn có bao giờ nhận ra chàng trai ngày xưa có vai trò quan trọng trong việc làm nên người đàn ông hiện tại đến mức nào?

Khi còn trẻ, bạn chẳng hề mảy may nhận ra lựa chọn của mình thực sự có ý nghĩa thế nào đối với tương lai, hay nhận ra những hệ quả nghiêm trọng nảy sinh từ những quyết định dường như chẳng hề hệ trọng cũng như nền tảng học vấn của bạn. Có thể bạn nghĩ rằng việc chuẩn bị thi vào đại học, chuẩn bị cho sự nghiệp là chẳng đáng, bởi bấy giờ bạn đâu thấy được tương lai xa dài. Khi còn là một chàng trai trẻ nhận công việc chạy vặt cho cửa hàng, tiệm giặt, văn phòng của một nhà vật lý hoặc cửa hàng máy móc, bạn đã chẳng hề nhận ra rằng tương lai sáng lạn của mình sẽ bị ảnh hưởng nghiêm trọng bởi lựa chọn đó.

Mỗi ngày trong đời ta đều là hệ quả của lựa chọn ta đưa ra ngày hôm trước. Từ đó đến giờ, bạn vẫn đi cùng một hướng đi ấy. Điều

này cho thấy tầm quan trọng không thể đo đếm hết của việc các bạn trẻ cần có khởi đầu đúng đắn, đi đúng hướng và có tầm nhìn đúng đắn trong đời, được đào tạo phù hợp để có một sự nghiệp thành công. Các bạn trẻ nên gây dựng những nền tảng thật sâu, rộng, vững chắc để công trình đời họ được chắc chắn và trở thành tượng đài vĩnh cửu đúng như nó vốn phải như vậy.

"Nếu định làm điều gì đó lâu dài cho một con người bình thường, bạn phải bắt đầu trước khi người đó trưởng thành," Theodore Roosevelt[22] nói. "Cơ hội thành công nằm nơi chàng trai trẻ, chứ không phải nơi người đàn ông." Sẽ là một cảnh tượng đáng tiếc khi phải thấy một bạn trẻ chôn chân trong một công việc nào đó cả đời – việc vốn chẳng hề phù hợp với năng lực hay tính cách của anh ta. Và dù thế nào đi chăng nữa thì viễn cảnh dễ xảy ra nhất trong tình huống này là sự giậm chân tại chỗ hoặc thất bại nặng nề!

Những chàng trai, cô gái trẻ của chúng ta là tài sản quan trọng của quốc gia. Thế nhưng nhận định của họ thì chưa chín chắn, những con người chưa đủ trí tuệ đó có quyền đòi hỏi rằng mình sẽ không trở thành một chiếc vung tròn cố gắng đậy cái nồi méo chỉ vì chưa đủ khả năng đưa ra quyết định sáng suốt. Chưa hiểu được bản tính của mình, cũng chưa có lợi thế từ kinh nghiệm phong phú, họ nên được đặt dưới sự giám sát của những con người sáng suốt đến khi năng lực, khả năng thích nghi đã được nâng cao để quyết định họ nên lựa chọn nghề nghiệp nào để thể hiện được bản thân một cách đủ đầy, hoàn thiện nhất.

Điều này không chỉ mang đến khả năng thành công lớn hơn hẳn cho những chàng trai cô gái đó, mà còn cho họ niềm hạnh phúc lớn vô bờ so với những gì họ phải nhận lấy khi lựa chọn sai lầm.

Tất cả chúng ta đều sẽ thành công nếu sớm lựa chọn đúng chỗ trong cuộc sống. Tôi hiếm khi thấy một người lười biếng ì ạch khi được làm công việc mình yêu thích. Tất cả chúng ta đều lười biếng khi phải làm việc mình chán ghét và cảm thấy cực nhọc. Chúng ta không lười khi làm những việc mà mình đặt trái tim vào đó. Vô số cậu bé từng bị đánh đập, ngược đãi vì lười biếng lại trở thành những người đàn ông tuyệt vời hơn hẳn so với người cha từng ngược đãi họ. Họ lười biếng chỉ đơn giản vì họ không phù hợp để làm những công việc mà họ bị buộc phải làm.

Tâm trí của một đứa trẻ rất nhạy cảm, dễ uốn nắn, dễ tiếp thu các gợi ý, đồng thời dễ bị tác động. Một người cha có thể vô thức khiến điều đó đi ngược với tiếng gọi trong tâm đứa con, khi mà đứa bé

hoàn toàn phù hợp hơn với một chuyên môn khác, nếu cứ không ngừng gợi ý cho con rằng ông rất nôn nóng được thấy nó bước vào lĩnh vực này lĩnh vực kia ngay sau khi rời ghế nhà trường. Ông có thể mang con đến văn phòng hoặc cửa hàng vào những ngày thứ Bảy, ngày nghỉ để phụ việc, không ngừng gợi ý rằng việc tham gia vào ngành nghề này sẽ là điều rất tuyệt cho nó. Có thể đứa bé vẫn chưa phát triển được thiên hướng đáng kể gì đối với các lĩnh vực khác, nhưng một khi đã có được lựa chọn, nó sẽ thấy rằng các gợi ý từ cha đã bám rễ chặt trong tâm trí, hoàn toàn đè bẹp khả năng nó đưa ra được một lựa chọn độc lập.

Mỗi ngày trong đời ta đều là hệ quả của lựa chọn ta đưa ra ngày hôm trước. Từ đó đến giờ, bạn vẫn đi cùng một hướng đi ấy. Điều này cho thấy tầm quan trọng không thể đo đếm hết của việc các bạn trẻ cần có khởi đầu đúng đắn, đi đúng hướng và có tầm nhìn đúng đắn trong đời, được đào tạo phù hợp để có một sự nghiệp thành công.

Có thể cậu bé đã kiếm được ít tiền từ công việc nào đó ngoài giờ lên lớp, khả năng kiếm tiền có sức hút rất mạnh mẽ đối với các cậu bé. Trí tưởng tượng sinh động của trẻ cho chúng nghĩ đến việc có được cả nghìn điều đáng thèm muốn bằng khoản dành dụm nhỏ nhoi. Cũng có thể cậu bé tìm được một công việc để giúp thêm chút đỉnh cho thu nhập ít ỏi của gia đình. Có thể cậu ta cảm thấy được khuyến khích khi được tăng lương, điều này chỉ càng nhấn chìm tiếng nói bên trong cậu vốn vẫn luôn hướng về một điều khác. Tất cả những yếu tố này đều có sức ảnh hưởng mạnh mẽ và sẽ cản đường cậu đưa ra một lựa chọn sáng suốt.

Các bạn trẻ rồi sẽ trở thành người trưởng thành, từ bộ dạng, thái độ của họ, chúng ta dễ dàng thấy được liệu họ đã đủ khả năng đưa ra lựa chọn sáng suốt hay chưa. Nhưng nếu họ đã phạm sai lầm, thì thường là đã quá trễ. Chàng trai trẻ trước kia đã trở thành "cha" của người đàn ông lúc này. Tất nhiên, anh ta vẫn có thể từ bỏ lựa chọn của chàng trai trẻ, nhưng thói quen có sức ghìm giữ rất mạnh, mối nguy mất hết những thành quả góp nhặt được qua năm tháng lao động vất vả khi vứt bỏ hết và đi theo con đường khác khiến người đàn ông vẫn ở nguyên vị trí sai lệch kia, chỉ vì chàng trai trẻ ngày xưa đã quyết định thay anh ta – khi mà cậu ta không có khả năng nhận định của một người trưởng thành lẫn khả năng phán đoán.

Chỉ sức mạnh tâm trí và lòng quả quyết không đủ để vung tròn

đậy kín được nồi méo. Có những khuyết thiếu căn bản khi người ta phải làm một công việc bị ép buộc. Thật ác khi buộc một chàng trai chưa bao giờ làm được việc gì liên quan tới máy móc, hay thậm chí chưa bao giờ đóng đinh hay cưa một tấm ván cho thẳng thớm, phải vào xưởng máy móc làm những công việc về cơ khí. Sự tự nguyện, chân thành, toàn tâm, vui vẻ, nhiệt huyết mới là những điều quan trọng, mà những điều này không thể nào mua hay ép buộc được.

Làm thế nào mà một nghệ sĩ bẩm sinh có thể cảm thấy hạnh phúc, thành công trong một văn phòng luật khi mà lúc nào cậu ta cũng mơ tưởng đến việc vẽ tranh, và trí não cậu ta thì bùng cháy những ý tưởng nghệ thuật? Ý chí đơn thuần không đủ để khuất phục được tâm tính. Khi các chàng trai nhận ra rằng họ không phù hợp với công việc đang làm, họ mất đi cả tinh thần lẫn sự tự tin vào bản thân, họ nghĩ mình chẳng là gì cả. Thoái chí là kẻ thù khó đánh bại của hiệu suất. Những chàng trai trẻ không có được động lực như những người đàn ông đã đạt ít nhiều danh tiếng trên thế giới. Họ dễ bị thoái chí, vì họ không có thứ thuốc thần là những thành công chống đỡ sau lưng.

Khi bị buộc phải làm điều mà tâm tính ngăn cấm, tự nhiên họ sẽ bị rơi vào trạng thái thoái chí, nảy sinh các thói quen bất cẩn, hờ hững, rồi dần dà trở nên tệ hại. Họ không hiểu được tại sao công việc của mình không tương xứng với hoài bão, rồi cuối cùng kết luận rằng hoài bão của mình chẳng hơn gì một trò cười. Sau khi mất đi ý chí, họ dễ dàng trở thành một người vô danh tiểu tốt.

Một trong những điểm yếu của tuổi trẻ là thường xuyên nghi ngờ khả năng của mình vì nó chưa bao giờ bị thử thách. Nếu có một loạt những thành công nối dài để tự khích lệ, thì khi gặp trở ngại, họ sẽ không chùn bước, không nhanh chóng nản lòng. Khi một người trưởng thành bị thoái chí, toàn bộ lịch sử những thành công trong quá khứ sẽ không ngừng nhắc nhở họ rằng tảng mây đen kia rồi sẽ hé mở ánh sáng, rằng mọi việc rồi sẽ tốt hơn những gì họ hình dung. Thế nhưng, những người trẻ không có các thành công tương tự, họ hẳn nhiên sẽ chìm trong ngờ vực về kết quả từ nỗ lực của mình, về thành công từ những điều họ làm, do đó những lời ngợi khen và khuyến khích sẽ là một sự thay thế tuyệt vời cho kinh nghiệm.

Tất nhiên, các bậc phụ huynh và giáo viên nên cẩn thận, đừng để các bạn trẻ tin rằng họ có thể làm được những điều mà họ vốn không thể. Tuy nhiên ,những lời khen ngợi, khích lệ có suy xét sẽ là liều thuốc tiếp thêm sức mạnh cho giới trẻ. Mặt khác, không ý

chí hay khả năng lãnh đạo nào có thể giúp họ chiến thắng nếu bị phụ huynh, thầy cô chế giễu, chê bai. Phải có cá tính cực kỳ mạnh mẽ mới làm được điều này. Khuyến khích, khen ngợi nhiều tốt hơn cả nghìn lần so với việc chê bai, giễu cợt.

Hãy khiến con cái cảm thấy rằng bạn tin vào chúng, tin rằng chúng sẽ đạt được điều gì đó trên đời. Điều này sẽ khuyến khích chúng tin vào bản thân. Chúng biết rằng bạn có nhiều kinh nghiệm hơn rất nhiều so với chúng, và nếu bạn không ngừng nói với chúng rằng chúng ngu ngốc, khờ khạo, rằng chúng sẽ chẳng bao giờ đạt được điều gì, tự nhiên chúng sẽ tin rằng điều bạn nói là đúng.

Chẳng ai có vai trò to lớn như người mẹ, và thường đức tin, lời khen, lời trấn an sẽ phủ định lời chê bai, phê bình, giễu cợt từ người cha, nhờ đó cứu đứa trẻ khỏi điều có thể đã ảnh hưởng tiêu cực tới cuộc đời nó. Trong số những cảnh tượng đáng tiếc nhất tôi từng chứng kiến có cảnh những người đàn ông và phụ nữ đến tận tuổi trung niên mà không có tài năng gì, không có tiếng tăm, không có kỹ năng và biệt tài, không có nhà, không có tương lai, tất cả chỉ vì họ đã chọn một lối rẽ sai lầm, đã dấn bước sai đường thời tuổi trẻ. Suốt đời, họ phải làm chiếc vung tròn cố đậy cái nồi méo, dù họ đã làm việc chăm chỉ, tận tâm. Họ không làm được việc lớn, từ đầu đến cuối chỉ khám phá được một phần về bản thân; phần năng lực lớn hơn trong họ luôn chống đối và giễu cợt họ, trong khi chúng phải chờ được hiển lộ, được phát triển và được sử dụng.

Thật tệ cho một người cẩu thả, lười biếng, không hoài bão, phải sống cuộc đời thất bại, nhưng sẽ thật sự bi kịch nếu một con người chân thật, chăm chỉ phải sống trong dày vò với những khát khao mãnh liệt trong tim không được thỏa mãn. Những hoài bão, những khát khao bị cản trở đó sẽ dẫn đến sự đọa đày.

Chính ý thức rằng mình có khả năng làm được hơn hẳn hiện tại mới là sự tra tấn kinh khủng. Mọi người trẻ bình thường đều khởi đầu với số vốn nhất định để khởi sự: sức khỏe tốt, trí óc tốt, nền tảng kiến thức tương đối. Riêng việc sẽ làm gì với toàn bộ những điều đó thì lại phụ thuộc hoàn toàn nơi họ.

Chương 12
NHÂN VIÊN BỊ THUI CHỘT

"Tôi nài xin anh," Garfield nói, "đừng bằng lòng dấn thân vào bất cứ ngành nghề nào không đòi hỏi và thúc đẩy những bước tiến không ngừng về trí tuệ."

Có hàng nghìn người, không lưu tâm đến lời khuyên thông thái này đang giậm chân tại chỗ ngày qua ngày, họ làm việc như một cái máy, không hề nghĩ gì tới việc phát triển bản thân! Một chàng trai trẻ tại một nhà máy nói rằng: "Tôi đã khoan rất nhiều lỗ trên bộ phận đó suốt nhiều năm, nhưng vẫn chưa bao giờ thấy cỗ máy mà bộ phận đó được lắp vào."

Tôi biết rất nhiều nhân viên làm việc nhiều năm, vận hành một chiếc máy làm ra một loại đinh ốc, then cài, bánh răng hoặc bộ phận máy móc nào đó, đến mức họ gần như trở thành một cỗ máy hệt như cỗ máy họ vận hành.

Loại công việc như vậy liệu có thể mang lại giá trị giáo dục gì? Có điều gì trong đó khơi gợi được năng lực, sức mạnh để làm nên một con người chân chính? Liệu nó có mang lại cơ hội nào để khai mở sáng kiến, sự tháo vát, tính sáng tạo của một con người? Đâu là khả năng để mở rộng trí tuệ khi mà họ chẳng cần phải lập kế hoạch, nghĩ đến tương lai, hay dành dụm cho trường hợp khẩn cấp?

Tôi biết những người viết tốc ký sở hữu tố chất tuyệt vời nhưng từng bị làm sa sút tinh thần và bị kìm hãm bởi thiếu đi món ăn tinh thần do chìm trong việc viết thư đầy máy móc ở một cơ sở kinh doanh bình thường, nơi thư từ gần như được sao chép, và bộ não chẳng cần phải tư duy độc lập. Bộ não của họ không được thử thách, không phải nỗ lực giải các vấn đề quan trọng. Họ thực sự không được làm gì sáng tạo, mà chỉ có sáng tạo mới thực sự khiến

chúng ta lớn lên.

Có hàng trăm nghìn người trên khắp đất nước này thực ra chỉ tư duy như những đứa trẻ, bởi họ luôn làm những công việc máy móc, lặp đi lặp lại, chẳng hề đòi hỏi suy nghĩ, lập kế hoạch. Hệ quả là bộ não của họ có đầy những tài nguyên chưa được khai phá, phát triển, rồi họ sẽ chết với những điều quý nhất vẫn bị ẩn giấu và chưa từng phát triển khả năng của họ một chút xíu nào.

"Thế nhưng," những nhà quan sát nói, "không thể có chuyện tất cả mọi người làm việc cho chính mình. Phần đông mọi người được sinh ra để lao động trong các nhà máy, làm người vận hành, làm thư ký hay làm cấp dưới." Không con người bình thường nào được sinh ra để làm cấp dưới. Thứ chướng ngại giới hạn anh ta nằm trong chính bộ não của anh ta. Không số phận nào có thể làm tàn lụi hoài bão của bạn và nói với bạn rằng bởi vì ông A hay bà B phải có hàng trăm nghìn nhân viên, cho nên bạn phải là một trong số các nhân viên đó. Điều đó hoàn toàn phụ thuộc vào bạn. Tất nhiên, nếu bạn sẵn lòng làm một bánh răng trong cỗ máy của người khác, sẽ chẳng ai ngăn cản bạn cả. Nhưng đừng kỳ vọng rằng với vai trò một bánh răng bạn sẽ làm được điều lớn lao nhất với khả năng của mình.

Những bạn trẻ tham vọng nên suy nghĩ thật nhiều lần trước khi quyết định dấn thân vào một công việc sẽ ngăn trở sự phát triển của họ, biến họ thành một cỗ máy. Họ nên lựa chọn một công việc có thể khơi dậy con người chân chính trong mình, công việc sẽ phát triển những khả năng lớn nhất, những sức mạnh lớn nhất – những sức mạnh đó là vượt trội nơi những con người làm được những điều lớn lao trên thế giới, những điều để người khác noi gương. Họ nên chọn một công việc giúp phát triển sáng kiến, năng lực sáng tạo của họ tới mức cao nhất – một công việc sẽ khơi dậy các phẩm chất chiếm ưu thế trong một con người chân chính, vững mạnh.

Tất cả chúng ta đều biết rằng những người chủ, quản lý, giám đốc, những người gánh trách nhiệm lớn hơn rất nhiều so với công nhân, sẽ được phát triển năng lực nhanh chóng hơn nhiều. Điều này không nhất thiết đồng nghĩa với việc người làm chủ và quản lý có nhiều năng lực thiên bẩm hơn, mà vì vị trí của họ đòi hỏi những năng lực đó phải hiển lộ. Không có gì làm thui chột một nhân viên nhanh hơn cảm giác rằng anh ta đang làm công việc của một nhân vật vô danh. Điều đó khiến anh ta bị xem nhẹ, hủy hoại năng lực của anh ta – chưa kể đến tác động tới phẩm chất đạo đức của anh ta.

Đạo đức của một người sẽ suy đồi nếu anh ta phải làm mãi công việc mà bản thân không muốn, đặc biệt nếu đó là công việc không trong sạch. Việc một người lê lết suốt nhiều năm trong chán nản làm công việc mà phần lớn lao hơn trong anh ta chống lại không chỉ là việc tệ hại mà nó còn hủy diệt luôn sự tự tin, hiệu quả làm việc của người đó. Chẳng ai có thể tiếp tục làm việc đó mãi nếu cho rằng nó sai, ngay cả khi nó giúp họ kiếm sống, mà không bị tha hóa hay suy đồi đạo đức. Những tiêu chuẩn sống, những nguyên tắc đạo đức, lý tưởng của họ sẽ bị đổi thay.

Không ai đúng đắn khi chọn một việc không liên tục kích thích, khơi dậy hoài bão trong mình, chỉ vì nó trong sạch, danh giá hay phù hợp với khả năng, trong khi vốn có thể tránh làm điều đó. Chính ý thức về việc làm điều đó, điều tạo ra cảm giác suy đồi đạo đức, điều được sự đồng thuận của con người chân chính trong mình, đang làm ta chết mòn, thoái chí và tệ hại dần. Còn cảm giác rằng mình đang có công việc tuyệt vời, rằng mình đang làm rất tốt, công việc phù hợp với bản tính của mình, sẽ là liều thuốc đại bổ. Công việc đó sẽ nâng giá trị của ta vì nó khơi gợi được những điều tốt đẹp nhất thay vì dở nhất trong ta, giúp ta không ngừng tiến bộ thay vì tàn tệ, đi vào lối mòn.

Không cảm giác nào sánh được với cảm giác ta đang thức tỉnh và tiến bộ, rằng ta đang thể hiện những gì cao quý, tốt đẹp nhất thay vì những gì thấp kém, thô lỗ. Ta chẳng thể hạnh phúc trừ khi hoàn thành việc tự khai mở tiềm năng trong mình. Nếu nó bị bóp nghẹt, nếu chỉ được thể hiện một phần khả năng, nếu chỉ dùng đến phần kém nhất trong khi phần tốt nhất trong mình luôn kêu gào được khơi dậy, thì ta sẽ không cảm nhận được sự chấp thuận, tán đồng vốn giúp ta phát triển, trưởng thành hơn. Thật không may cho ai cảm thấy mình đang ở một vị trí khiến họ sa sút dần thay vì cao quý và lớn mạnh hơn, hay cảm thấy mình đang ở một vị trí bất ổn, đang làm điều mà bản tính tốt đẹp hơn trong họ chống đối. Một nửa của trận chiến cuộc đời dành cho việc tìm thấy đúng vị trí, từ đó ta mới có thể cảm nhận được toàn bộ năng lực của mình hướng về một mục tiêu. Không ai làm được tốt nhất trừ khi huy động toàn bộ nhiệt huyết, sự mê say có trong mình.

Những bạn trẻ tham vọng nên suy nghĩ thật nhiều lần trước khi quyết định dấn thân vào một công việc sẽ ngăn trở sự phát triển của họ, biến họ thành một cỗ máy.

Sự khác biệt là vô cùng lớn giữa làm việc trong hứng khởi, không

ngừng được khích lệ và làm việc trong ai oán, bị ép buộc thay vì tự nguyện dấn bước một cách sôi nổi, hào hứng và nhiệt huyết. Công việc của chúng ta nên không ngừng khơi dậy phần tốt đẹp nhất trong mỗi người. Thay vì cản trở chúng ta, nó nên không ngừng khích lệ trí tưởng tượng của chúng ta. Đó là cách mà tất cả các khám phá, phát minh tuyệt vời nhất được ra đời.

Rất nhiều thiên tài phát minh chìm lấp trong đời vì thường những ai thể hiện thiên hướng phát minh đều bị điều hướng vào một lĩnh vực khác do nhu cầu kiếm sống cho bản thân hoặc những người khác, cho đến khi họ bị lôi đi quá xa khỏi bản tính của mình đến mức không thể quay lại với nó nữa. Thực vậy, hầu hết những chàng trai có thiên hướng phát minh đều không có dụng cụ hoặc không được đào tạo kỹ thuật để phát triển các ý tưởng của họ. Nhưng nếu những bạn trẻ tài năng này được học trong một ngôi trường phát minh, họ sẽ không ngừng được khơi dậy khả năng trong mình. Chỉ riêng việc một số đông những người có khả năng phát minh được tụ họp lại đã là nguồn cảm hứng không ngừng kích thích toàn bộ khả năng tiềm ẩn. Ở đó còn có tinh thần ganh đua, thứ thuốc bổ tuyệt vời cho các nhà phát minh trẻ. Bất kể họ khám phá được gì, tiến bộ ra sao, phát minh ra những gì trong ngôi trường đó, thì nó cũng khuấy động hoài bão của những người khác, khiến họ muốn vượt lên và xem mình có thể làm được gì.

Ai mà biết những phát minh, cải tiến, phát hiện nào chúng ta sẽ được hưởng thụ ngày nay nếu những con người như Edison, Bell, Thompson và Morse, cùng toàn bộ những nhà phát minh, khám phá vĩ đại của chúng ta có được lợi thế là được đào tạo trong một ngôi trường phát minh vào thời của họ chứ? Đó sẽ là động cơ thúc đẩy cực lớn đối với quá trình phát triển! Hẳn là một bước tiến dài cho nền văn minh! Điều quan trọng hàng đầu là mọi chàng trai cô gái có năng lực phát minh nên được khích lệ và tạo điều kiện để phát triển tài năng, vì điều đó không chỉ rất có ý nghĩa với một cá nhân, mà còn cả với nền văn minh. Hãy tìm kiếm tài năng đặc biệt của bạn. Hãy khai phá nó mỗi ngày, bất kể công việc bạn làm là gì. Nếu nó phù hợp với những nhiệm vụ mà bạn thường xuyên phải thực hiện thì lại càng tốt hơn.

Chương 13
VÀO ĐỜI MUỘN

Hầu hết mọi người không bắt tay làm công việc của đời mình đủ sớm. Họ thiếu mục tiêu rõ ràng, thiếu sự chắc chắn về điều mình nên làm để kiếm sống, không gắn bó chặt chẽ với sự nghiệp, và hệ quả là họ mất đi nhiều năm quý giá, thứ không thể mua lại được, khoảng thời gian mà kinh nghiệm liên quan tới sự nghiệp trong tương lai của họ sẽ đem lại giá trị không thể tính đếm. Sau 21 tuổi, không ai có thể học tập được nhiều thứ cùng lúc như trước nữa.

Tuy vậy, sự thật là vô số người không chủ động bắt đầu sự nghiệp của mình, không chọn lấy công việc tương lai cho đến tận khi 28 hoặc 30 tuổi. Điều đó nghĩa là gì? Nghĩa là tám năm không thể mua nổi đó gần như mất không, chẳng giúp gì được cho sự nghiệp tương lai của họ. Nhiều người trong số những bạn trẻ này chẳng hề làm gì đáng kể trong suốt những năm tháng bị lãng phí đó. Họ làm thứ này một chút, thứ kia một chút, đánh mất những kinh nghiệm quý báu vì không ngừng nhảy từ chỗ này sang chỗ khác.

Giờ thì, bạn của tôi, hãy nghĩ đi, những năm tháng đó sẽ đáng giá với bạn nhường nào nếu bạn lao động chăm chỉ, nỗ lực kiên cường, dốc hết nhiệt huyết và cống hiến cho con đường sự nghiệp của mình. Hãy nghĩ xem bạn có thể học được nhiều cỡ nào, bạn sẽ có được bước tiến dài ra sao nếu suốt những năm đó, thay vì liên tục phung phí thời gian, bạn đã dấn bước vào con đường đến với nghề nghiệp tương lai của mình!

Chúng ta đã nghe rất nhiều lời than thở và chỉ trích về tình trạng thiếu kinh nghiệm thực tế của những chàng trai học đại học, nhưng ít nhất họ cũng được những kiến thức hữu ích, những rèn giũa về tâm trí đáng giá sẽ giúp họ rất nhiều về sau, cho dù họ có bỏ lỡ nhiều cơ hội để có những kinh nghiệm thực tế giá trị trong

bốn đến bảy năm quý giá đó. Nhưng chúng ta đang chỉ nói về những người không học đại học, thậm chí chưa bắt đầu sự nghiệp, chưa xác định lĩnh vực cho mình cho đến mãi sau lứa tuổi tốt nghiệp đại học trung bình.

Hãy nghĩ xem bạn sẽ mất đi những gì suốt bao năm đó khi cứ mãi đợi chờ tới lúc xác định được công việc thực sự của đời mình! Không gì có thể thay thế được niềm hân hoan đến từ năng lượng, nhiệt huyết và sự tiến bộ trong những tháng năm tuổi trẻ đó. Giả sử ở tuổi 28 hoặc 30, bạn tìm được chính mình và bắt tay vào sự nghiệp. Hãy nghĩ xem bạn đã mất bao nhiêu sức mạnh để thích nghi, bao nhiêu sự nhạy bén! Bạn biết đấy, thật khó để học thuộc lòng một bài thơ, hay những quy tắc, ngay cả sau độ tuổi 21 hoặc 22. Mọi sự cũng sẽ khó khăn hệt như vậy khi bạn cố gắng học các nguyên lý kinh doanh hay những kiến thức nền tảng của một nghề nghiệp khi đã ở độ tuổi 28 hoặc 30.

Những năm tháng quý báu, không thể mua lại với khả năng nắm bắt nhanh và thích nghi tốt đó là thứ mà tôi tha thiết có! Ngay cả khi bạn làm việc cực nhọc, nếu cứ thử hết lĩnh vực này đến lĩnh vực khác, không ngừng vứt bỏ những kinh nghiệm đã có, thử những thứ mới, tạo ra thói quen đáng buồn là luôn dịch chuyển từ chỗ này sang chỗ khác, nhiễm thói thích phiêu lưu, bị suy yếu khả năng gắn chặt với một thứ duy nhất – vốn là bí mật lớn của thành công – hãy xem bạn sẽ phải vượt qua những gì nếu chờ đến tận tuổi 28 hoặc 30 mới xác định lĩnh vực cho mình! Thói quen không tập trung, cứ thay đổi từ thứ này sang thứ khác, từ đó lãng phí những năm tháng quý báu là trở ngại cực lớn trên đường tới thành công. Bạn sẽ không bao giờ làm được điều gì thực sự lớn lao nếu không bắt tay vào công việc của đời mình, nếu không tập trung đàng hoàng vào điều mình được sinh ra để làm.

Bất kể bạn có cố gắng làm việc vất vả tới đâu, thì việc làm thứ này một chút rồi lại chuyển sang thứ kia một chút sẽ khiến các nỗ lực của bạn trở thành vô nghĩa. Chính sự kiên trì mới là điều giá trị. Sự kiên trì, liên tục cố gắng trong một lĩnh vực, được hỗ trợ bởi mục tiêu cao đẹp mới là dạng nỗ lực sẽ đưa đến thành công. Khởi đầu sự nghiệp từ sớm là thế mạnh hết sức lớn lao. Các công ty bảo hiểm nhân thọ nói với chúng ta rằng, trong số 100 người khỏe mạnh ở tuổi 25, sau 40 năm, chỉ có 1 người giàu, 4 người khấm khá, 5 người tay làm hàm nhai đủ sống qua ngày, 54 người phụ thuộc vào bạn bè, người thân hoặc các quỹ từ thiện, và 36 người đã chết.

Không nhiều bạn trẻ biết được điều mà mình muốn. Phần đông

trong số họ, khi bước vào đời, hoàn toàn mơ hồ về tương lai, không quyết định được sự nghiệp của mình. Bạn thấy đấy, vào đời muộn là thiệt thòi kinh khủng, khi mà đến thời điểm rất trễ trong đời họ mới nhận ra mình muốn làm gì. Một mục tiêu kiên định sẽ thay đổi được mọi thứ, ngắm thẳng đến nó từ sớm sẽ giúp rút ngắn con đường.

"Khởi đầu đúng ngay lúc này" là một phương châm tốt. Tôi biết một người đàn ông đã 30 tuổi vẫn chưa biết mình sẽ làm gì để kiếm sống. Đúng, có tới hàng nghìn, hàng chục nghìn người như thế. Thật là một điều xui xẻo khi phải trải qua sinh nhật thứ 21 mà chẳng hề biết mình sẽ làm gì để kiếm sống, không có lựa chọn cho cuộc đời, một lựa chọn khơi dậy được những điều tốt đẹp nhất trong con người, lựa chọn kích thích toàn bộ nhiệt huyết, năng lượng trong ta, lựa chọn sẽ đem đến niềm hứng khởi vô bờ, đưa ta thành nghệ sĩ thay vì một tay thợ tầm thường.

Các chàng trai, các cô gái, đừng chờ đến tận khi trưởng thành mới quyết định sẽ trở thành ai, sẽ làm nghề gì để giúp cho thế giới. Thay vì xây dựng những lâu đài trong không trung và tưởng tượng được trở thành nam anh hùng, nữ siêu nhân trong các tình huống chẳng thể xảy ra, trong một thế giới ảo tưởng, hãy làm những nam anh hùng, nữ siêu nhân mỗi ngày trong thế giới thực. Các chàng trai cô gái ngày nay sẽ là những người đàn ông, những phụ nữ của ngày mai. Vậy thì, ngay từ hôm nay, hãy bắt đầu dựng xây nền móng cho tòa lâu đài của bạn, không phải trong không khí, mà trên nền đất cứng, rồi khi ngày mai đến, bạn sẽ ở trạng thái sẵn sàng. Hãy quyết định từ sớm rằng bạn sẽ là ai, rồi giá trị của bạn với thế giới sẽ được nhân lên.

Hãy nghĩ xem bạn sẽ mất đi những gì suốt bao năm đó khi cứ mãi đợi chờ tới lúc xác định được công việc thực sự của đời mình! Không gì có thể thay thế được niềm hân hoan đến từ năng lượng, nhiệt huyết và sự tiến bộ trong những tháng năm tuổi trẻ đó.

Đừng tưởng rằng mình còn quá trẻ. Thomas A. Edison, người thợ điện vĩ đại, đã làm thí nghiệm hóa học ngay từ khi 12 tuổi. Frances E. Willard, người lãnh đạo phòng trào chống rượu mạnh vĩ đại, với sự hỗ trợ của người anh em Oliver, đã thành lập một tờ báo ở tuổi 14, và họ thường xuyên nói về việc mình sẽ là ai, sẽ làm gì khi lớn lên. Khi còn là một cậu bé nghèo, MacMahon vĩ đại được nghe người ta nói rằng cậu có thể trở thành bất cứ ai mình muốn nếu cứ chăm chỉ làm việc và không ngừng suy nghĩ về điều đó.

“Vậy thì cháu sẽ trở thành một Thống chế của nước Pháp,” cậu bé nói. Về sau, cậu không chỉ trở thành Thống chế của Pháp, mà còn làm tới Tổng thống. Lucy Stone, người bênh vực quyền được giáo dục ở cấp cao hơn và bình đẳng cho nữ giới, đã quyết chí từ khi chỉ mới là một cô nhóc rằng mình sẽ vào đại học rồi tốt nghiệp. Bà đã làm được. Bà nhặt quả mọng, hạt dẻ, đem bán lấy tiền mua sách, rồi cuối cùng đã tốt nghiệp trường Oberlin, trường đại học duy nhất nhận nữ sinh lúc bấy giờ. Bạn hãy quyết định mình sẽ trở thành ai, và mình sẽ làm gì. Đừng mơ mộng nữa! Hãy suy nghĩ và làm việc ngay bây giờ!

Chương 14
BẠN ĐANG HƯỚNG VỀ ĐÂU?

Tôi không biết bao nhiêu người trong chúng ta nhận ra rằng thái độ đối với cuộc sống chính là yếu tố cốt lõi để vươn tới thành công. Nếu chúng ta quyết tâm rằng mình sẽ thành công, thì không điều gì cản bước nổi chúng ta. Nhưng nếu chúng ta có những suy nghĩ sợ hãi, nó sẽ đánh tan mọi nỗ lực. Chừng nào chúng ta còn bám lấy lối tư duy của người nghèo, mối liên kết bền chặt với cái nghèo vẫn còn đó, và chúng ta cứ mãi sống trong đói nghèo.

Chừng nào chúng ta còn bám lấy những suy nghĩ về cái nghèo, bệnh tật, ốm yếu, thất bại, chừng đó chúng ta còn hướng về phía chúng, và sẽ không bao giờ thoát được chúng cho tới khi quay lưng, hướng về phía ánh sáng để những bóng đen tối tăm kia rớt lại phía sau. Chính thái độ sai lầm trước cuộc sống, chính việc bám lấy suy nghĩ sợ hãi, lo âu, thiếu niềm tin vào bản thân, khiến cho tâm trí chúng ta tiêu cực và kém hiệu quả.

Nói cách khác, chúng ta không ngừng ngăn trở thành công của mình bằng cách làm xấu đi những suy nghĩ về sự thịnh vượng, thành công. Chúng ta không thể đi theo hướng ngược lại với hướng mà mình đang nhìn về. Khi quay mặt về phía những nghi ngại, sợ hãi, nghĩa là chúng ta đi về phía chúng. Chúng ta sẽ luôn luôn đi về phía mà ta nhìn về, phía của những suy nghĩ, những sợ hãi, lo âu, băn khoăn, hoặc phía của lòng tin và sự tự tin.

Vô số người lạc lõng vì suốt đời họ không hướng về đúng phía. Thái độ trong tâm trí họ đã sai, nên họ không bao giờ tìm được đúng vị trí của mình. Thứ chiếm lĩnh tâm trí bạn sẽ quyết định hướng bạn đi. Hầu hết mọi người đều bước tới bước lui giữa thành công và thất bại. Có được chút dũng cảm, họ hướng về phía thành công. Bị nản lòng, thoái chí, tuyệt vọng, họ quay đầu đi về phía

ngược lại.

Hầu hết chúng ta vì những suy nghĩ bi quan, tuyệt vọng, nghi ngờ và sợ hãi, mà để mất những gì chúng ta có được nhờ thái độ dũng cảm, cầu tiến và sáng tạo. Ta suốt đời dao động giữa dũng cảm và hèn mọn, tự tin và tự ti, thắng được một chút, rồi lại thua một chút, hệt như con ếch dưới đáy giếng cứ không ngừng nhảy lên rồi lại rơi trở xuống, quãng đường đã vượt qua trở thành công cốc.

Người đàn ông bị săn đuổi bởi những suy nghĩ sợ hãi không tin vào việc sẽ có ngày mình phát đạt. Lúc nào anh ta cũng tự hỏi điều gì sẽ xảy ra với gia đình nếu nhỡ có chuyện xảy ra với anh ta. Chính điều anh ta lo sợ, khiếp đảm đó thường sẽ xảy ra với gia đình anh ta, bởi vì chính anh ta đang không ngừng thu hút những tình cảnh đó xảy đến. Suy nghĩ, thái độ và môi trường sống của anh ta sẽ tương hợp với nhau.

Hãy cho tôi thấy thái độ thường có trong tâm trí bạn, rồi tôi sẽ nói cho bạn biết bạn là người ra sao. Những ai luôn giữ cho tâm trí mình hướng về phía thành công, luôn hướng về phía sự phồn vinh, sẽ không thất bại, không đói nghèo.

Đại đa số những người đàn ông và phụ nữ thuộc đội quân những người đi lầm đường có thói quen nhìn về phía thất bại cho đến khi hình thành lối mòn trong tâm trí. Làm thế nào họ có thể kỳ vọng mình vươn lên cao hơn khi mà thái độ thường trực của họ luôn có chiều hướng đi xuống?

Một thái độ đúng trong tâm trí – nhìn về đúng hướng của cuộc đời mình, giữ tâm trí rộng mở, đầy hy vọng, khích lệ, tin vào những điều tốt đẹp sẽ đến, những yếu tố tự khám phá này sẽ đưa chúng ta vào trạng thái phát hiện được những nguồn lực tiềm ẩn trong chính mình. Khai mở tâm trí để làm chủ tâm hồn mình nghĩa là tâm trí phải được giải phóng khỏi sợ hãi, khỏi lo âu, khỏi muộn phiền, khỏi oán ghét. Tâm trí phải được khích lệ, phải tràn đầy hy vọng. Chúng ta phải nhìn về phía trước một cách thật tự tin. Chúng ta phải khích lệ chính mình bằng những ý tưởng và mọi khẳng định có thể nâng đỡ, gây cảm hứng.

Hãy cho tôi thấy thái độ thường có trong tâm trí bạn, rồi tôi sẽ nói cho bạn biết bạn là người ra sao. Những ai luôn giữ cho tâm trí mình hướng về phía thành công, luôn hướng về phía sự phồn vinh, sẽ không thất bại, không đói nghèo.

Theo lẽ thường, chúng ta đều bị hút về phía niềm khát vọng mạnh mẽ nhất trong mình. Hoàn toàn tự nhiên, chúng ta trở thành điều mà mình mong mỏi, nỗ lực để có, giống như hạt sồi sẽ trở thành cây sồi, và những nghĩ suy, những khao khát chính là hạt giống để lớn thành nhân cách ta.

Khát vọng, tâm nguyện của chúng ta to lớn hay nhỏ bé đến đâu, thì con người của chúng ta cũng vậy. Không chỉ vậy, chúng ta còn bị hút về cùng một hướng với những đam mê, nỗ lực trong mình.

Chúng ta luôn luôn dịch chuyển về phía điều mà mình mong mỏi nhất, nỗ lực hết mình nhất để có. Đôi khi chúng ta phải kinh ngạc, sững sờ trước những đổi thay bất chợt trong cá tính, khát vọng của những người mình quen. Nhưng cuộc sống phải đi theo luồng suy nghĩ, khi chúng ta thay đổi tư duy, chúng ta thay đổi được phương hướng cuộc đời mình. Hướng đi cuộc đời của chúng ta luôn chạy song song với những suy nghĩ đó.

Chương 15
HÒA HỢP VỚI CÔNG VIỆC

Luther Burbank[23] từng nói rằng mình sẽ không thuê những người không thích cây cối, lá hoa, bởi những thứ đang được trồng đó dường như cảm nhận được tư duy của con người. Một người không ưa chúng sẽ chỉ thất bại với chúng. Ông nói rằng những phụ nữ không thích hoa sẽ không thành công trong việc chăm sóc chúng. Nếu bạn không hòa hợp với công việc của mình, nếu bạn không thích nó, bạn sẽ không thành công với nó, cũng như những phụ nữ ghét hoa sẽ thất bại ở vai trò người trồng hoa.

Tôi biết một nông dân yêu mọi thứ mọc trên nông trại một cách thiết tha đến mức dường như hoa màu cũng ý thức được điều đó. Dường như mọi thứ anh ta chạm vào đều lớn phổng phao. Cũng từ mảnh đất như của láng giềng mình, anh ta lại thu hoạch được nhiều hoa màu hơn hẳn. Đó chính là sự khác biệt giữa việc làm có lệ và làm với nhiệt huyết.

Hạnh phúc lớn lao nhất chính là cảm giác vui sướng đến với một người hăng hái làm công việc mà họ được sinh ra để làm và thực hiện mục đích cao đẹp của đời mình, thứ vốn được đặt định trong thiên hướng của bản thân anh ta. Việc nỗ lực thực hiện mục tiêu cuộc đời đó đối với mỗi người là việc giúp họ thực sự được sống và ghi dấu đời mình, cũng như việc một chiếc đồng hồ không ngừng chạy. Nếu không hoạt động, cả hai đều trở thành vô giá trị.

Không có thứ thuốc bổ nào so sánh nổi với việc được làm những điều xứng đáng. Không có niềm hạnh phúc nào sánh được với hạnh phúc đến từ việc được cống hiến hết sức mình mỗi ngày, ở mọi nơi. Không có niềm thỏa mãn nào so sánh nổi với niềm thỏa mãn đến từ việc chứng tỏ sự vượt trội, in ấn cao đẹp của ta lên mọi thứ ta chạm tay.

Một tác giả từng nói: "Một người chỉ có thể phục vụ được tốt khi công việc anh ta làm phù hợp với bản chất của anh ta, và môi trường khiến tâm trí anh ta được giải phóng khỏi mọi suy nghĩ không liên quan." Không cần phải hỏi một người rằng họ có thích công việc của mình không. Ai cũng có thể nhận ra liệu một người có đang ở đúng chỗ của mình không bằng cách nhìn vào mắt họ, bằng biểu cảm trên gương mặt, bằng toàn bộ phong thái của người đó. Nếu đang được ở chính vị trí đặt định cho anh ta, toàn bộ con người anh ta sẽ tỏa ra một niềm thỏa mãn, hứng khởi rõ ràng.

Có thể anh ta không hiểu được tại sao vấn đề cơm ăn áo mặc không thể được giải quyết chỉ bằng một hành động sáng tạo vĩ đại, thay vì mỗi người buộc phải nhào nặn mọi thứ lấy từ Mẹ tự nhiên thông qua lao động vất vả. Nhưng người nào không nhận ra một an bài đầy nhân từ, một phương tiện tuyệt vời để giáo dục trong nguyên tắc rằng mọi người cần phải tự kiếm sống, thì anh ta đã hiểu sai về cuộc sống và sẽ chẳng bao giờ có được gì nhiều từ nó cho đến khi anh ta thay đổi thái độ của mình.

Nếu bạn ghét bỏ công việc của mình, thì bạn thân mến ạ, bạn đang ở nhầm chỗ rồi. Mọi suy nghĩ, mọi cảm xúc ghét bỏ chỉ bao quanh bạn bầu không khí thất bại, thứ chắc chắn sẽ càng thu hút thêm thất bại mà thôi, vì thái độ trong tâm trí chúng ta chính là khối nam châm hút chính những điều có liên quan. Thái độ đúng đắn trong tâm trí sẽ khiến bất cứ công việc nào trở nên thú vị và có nhiều điều để học hỏi. Thái độ sai sẽ hủy hoại mọi thứ trong đời bạn. Chất lượng công việc của bạn hoàn toàn liên quan đến chất lượng cuộc sống của bạn.

Bất kể bạn muốn tuổi trẻ của mình sẽ có những niềm vui gì - hãy cố đảm bảo, bằng mọi phương tiện thông tin có thể, rằng bạn biết rõ, không chỉ về điều khiến bạn vui sướng nhất khi làm, mà còn về điều đem lại cho bạn niềm hân hoan lớn nhất khi đặt mình vào đó.

Công việc hiệu quả, vui vẻ là những yếu tố xây dựng và định hình tính cách. Công việc của đời bạn chính là ngôi trường mẫu giáo lớn nhất để mở rộng, đào sâu và giữ trong vẻ đẹp cân xứng, hài hòa những năng khiếu mà Chúa ban trong bạn. Tinh thần, thái độ của chúng ta về cuộc sống sẽ quyết định con người, tính cách, mọi thứ. Tôi từng biết một người viết tốc ký sống với đồng lương rẻ mạt nhưng luôn nỗ lực rất nhiều trong công việc so với người chủ công ty lớn nơi cô làm việc, và cô nhận được từ cuộc sống nhiều

hơn so với ông ta vì trái tim cô đặt trong công việc cô làm. Cô vô cùng tự hào về nó, luôn luôn cố gắng cải thiện bản thân, để làm mình ngày càng hữu dụng, có ích hơn, thế nên cô rất hạnh phúc với công việc.

Người chủ của cô giàu có, nhưng không hạnh phúc. Ông luôn bứt rứt, không vừa ý, và căng thẳng. Tôi biết một giáo viên dạy học tại một quận nhỏ cách một ga tàu 40km, ngôi trường thì ở ngay trong khu rừng. Cô giáo tự hào về công việc của mình, về nhưng tiến bộ của học sinh mình dạy hơn cả cách mà một số hiệu trưởng trường đại học mà tôi biết tự hào về sinh viên của họ.

Tôi biết một thợ đóng giày ở New England tâm huyết với công việc của mình hơn mọi luật sư, mọi cha xứ trong thị trấn đó. Tôi biết một nông dân tự hào về nông trang của mình, về việc dồn tâm huyết vào mảnh đất, hơn bất cứ người nào trong cộng đồng của ông. Ông bước đi trên ruộng đồng của mình đầy tự hào hệt như một vị vua vi hành trong vương quốc của ngài. Người nông dân bậc thầy này sẽ giới thiệu với khách đến thăm về những con ngựa, bò, súc vật của mình như thể chúng là những nhân vật quan trọng. Đây là lòng nhiệt huyết xóa tan mọi cực nhọc trong công việc nơi nông trại, tạo ra hứng khởi trong cuộc sống mà rất nhiều nông dân khác cảm thấy nhàm chán, tầm thường. Một số người chẳng bao giờ thấy được chút niềm vui hay vẻ đẹp ở bất cứ đâu. Họ không có tâm hồn thưởng thức cái đẹp. Làm nông đối với nhiều người là cách sống đầy buồn tẻ, thứ công việc họ không thể chịu đựng, một vòng lặp đơn điệu, vì họ không phù hợp với nó. Tâm trí đặt nơi khác. Họ không dốc hết sức vào đó.

Một nông dân khác lại thấy được vinh hiển và sự cao quý nơi đồng ruộng và cảm nhận được niềm vui sướng vô biên khi làm việc cùng Đấng sáng tạo để sản xuất, để cải thiện mùa màng.

Tại sao hầu hết mọi người lại cho rằng vinh hiển không thuộc về các công việc thông thường mà thuộc về thứ mà họ gọi là các chuyên ngành cao sang hơn? Nghề nông cũng cao quý và được vinh hiển không kém gì chính trị hay quản lý. Nếu bạn đang tìm kiếm một công việc chỉ đơn giản để kiếm tiền, nếu nó không mang một hàm nghĩa rộng hơn, sâu hơn thế đối với bạn, thì thật đáng buồn cho bạn.

Công việc nên là kiệt tác để đời của chúng ta, vì đó là nơi chúng ta dùng đến những năng lượng tốt đẹp nhất; chúng ta nỗ lực hết mình, dành nhiều giờ nhất, trong những ngày sung sức nhất, để sau đó chỉ còn lại chút sức tàn và rất ít năng lượng dành cho bạn

bè, gia đình, lẫn hoạt động xã hội. Khi công việc của bạn không hòa hợp với tâm trí của bạn, đến mức bạn không thể dành trái tim, nhiệt huyết của mình vào nó, thì bạn nên rời khỏi nó. Sẽ không công bằng cho hoài bão của bạn nếu theo đuổi một điều trái ngược khả năng. Sẽ là tệ hại nếu không lưu tâm đến tiếng gọi trong máu thịt mình, khi mà nó nằm trong giới hạn khả năng của ta.

Một công việc hòa hợp với chính mình là niềm sướng vui vô bờ. Người có được công việc như thế sẽ từng ngày được bước đi trên một đại lộ tràn đầy ánh nắng. Người phải cam chịu theo đuổi thứ không thể khiến anh ta thỏa lòng chẳng khác nào phải du hành trên con đường tối tăm.

Một niềm vui lớn lao trong cuộc sống, một sự thỏa lòng ngày này qua ngày khác là việc có được một công việc – vốn thường sẽ chiếm hết phân nửa thời gian của mọi người trên thế giới – là nguồn của niềm vui, lòng hăng hái, chứ không chỉ là cực nhọc.

Bất kể bạn muốn tuổi trẻ của mình sẽ có những niềm vui gì – hãy cố đảm bảo, bằng mọi phương tiện thông tin có thể, rằng bạn biết rõ, không chỉ về điều khiến bạn vui sướng nhất khi làm, mà còn về điều đem lại cho bạn niềm hân hoan lớn nhất khi đặt mình vào đó. Đừng ngơi nghỉ cho đến khi tìm được công việc đem lại niềm hân hoan đó. Thà thay đổi cả chục lần còn hơn không hài lòng với một công việc mà cứ kéo dài mãi.

Hãy tìm ra công việc dành cho mình, trân quý nó, biến nó thành công việc tuyệt vời của bạn. “Công việc,” nói đúng hơn là “triển vọng”, “đã giải phóng, giáo dục, phát triển và thể hiện tinh thần con người, đã khiến con người hiểu rõ chính mình, đưa họ vào mối quan hệ hài hòa với tự nhiên, và đã tạo ra nguồn vốn vĩnh cửu cho sức mạnh, sự tự kiểm soát, nghị lực, sức mạnh đạo đức, và ảnh hưởng tới giáo dục hay sự khai hóa văn minh.”

Chương 16
BIẾN CÔNG VIỆC THÀNH THÚ VUI

Ruskin cho rằng có ba điều cần thiết để hạnh phúc trong công việc – thứ vừa là quyền lợi, vừa là đặc quyền của mỗi người – "Ta phải phù hợp với nó, không được làm quá nhiều, và phải có cảm giác thành công với nó, hoặc đúng hơn, là nhận thức rằng rất nhiều việc đã được làm tốt và cho ra kết quả tốt đẹp, bất kể cả thế giới nói gì hay nghĩ gì về nó."

Không một ai có thể độc đáo, giàu nội lực hay mạnh mẽ, trừ khi trái tim họ được thỏa mãn trọn vẹn với điều họ đang làm, cảm nhận được hào quang của sự mãn nguyện và hài lòng về công việc mà họ làm tốt mỗi ngày. Nếu bạn yêu công việc của mình, luôn nỗ lực hết sức để làm nó tốt nhất có thể, nếu bạn nhiệt tâm với nó đến mức không muốn bỏ thời gian để ăn uống, giải trí, thì bạn sẽ không bao giờ cảm thấy chán nó; bạn sẽ chẳng bao giờ phải nếm trải nỗi cực nhọc mà người khác luôn cảm thấy.

Một người mẹ yêu chiều con chẳng hề cảm thấy cực nhọc khi làm việc nhà, những việc nhỏ nhặt không tên từ lau chùi, quét dọn, nấu nướng, may vá đến chăm sóc những người thân yêu. Ngày đêm vất vả chăm nom những đứa trẻ ốm yếu, câm điếc khuyết tật nhưng chưa bao giờ nghĩ rằng đó là một công việc mà bà buộc phải làm.

Đâu là ý nghĩa của những năm đợi chờ trong vật vã, thất vọng, nhọc nhằn không ngừng đối với một nghệ sĩ đầy cảm hứng? Thứ gì sẽ xảy ra khi tác giả đặt trái tim vào công việc chỉ để kiếm tiền hoặc danh tiếng thay vì niềm vui trong sáng tạo? Những giờ học dài đầy cực nhọc sẽ là gì đối với cậu sinh viên nghèo cố gắng vượt qua những năm đại học, trong khi trái tim rừng rực khao khát

kiến thức, và linh hồn thì thèm muốn tri thức?

Trong quá trình tạo ra tuyệt tác, sự kết hợp giữa khối óc và trái tim là điều thiết yếu. Số lượng lẫn chất lượng sẽ được đong đếm bằng lượng tình yêu được đặt vào. "Người đam mê lao động chỉ để được lao động," Macaulay của Frederick vĩ đại nói: "Nỗ lực của anh ta là thứ khó lòng kỳ vọng từ thân thể hay tâm trí một con người." Khi chúng ta dốc hết tâm can vào công việc, sẽ có điều cao hơn cả phần con người thuần túy được hiển lộ trong đó. Chính qua sự lao động thiêng liêng mà chúng ta đạt được những kết quả trông như vượt quá sức mạnh của con người. Việc làm kém cỏi, qua quýt, hời hợt vốn đầy rẫy trên thế giới này được làm bằng những đôi tay và khối óc của những người chưa bao giờ yêu công việc họ làm. Điều này hoàn toàn tự nhiên. Làm gì có ai cống hiến hết mình khi bị ám ảnh bởi cảm giác không thỏa mãn chứ? Làm sao ta có thể làm tốt công việc khi ta không sẵn lòng mà chỉ vì bị ép buộc nhằm đáp ứng nhu cầu sinh tồn?

Không thứ gì có thể khiến chúng ta thực sự hạnh phúc nếu không làm ta thỏa lòng. Chúng ta được đặt định rằng ta không thể hài lòng với kiểu làm việc nửa vời và hời hợt. Nếu bạn chỉ luôn suy nghĩ về những thú vui, về việc sẽ làm gì khi được tự do, thì công việc hàng ngày của bạn sẽ trở nên cực nhọc, và mọi sức mạnh bạn dồn vào để chịu đựng đều không thể đẩy lùi cảm giác cực nhọc đó.

Như một quy luật, niềm vui và lợi ích từ công việc thường đi đôi với nhau. Trái tim là thứ thiết yếu đối với thành công không thua kém cái đầu. Người yêu công việc của mình, đặt trái tim vào đó, thường sẽ thành công. Những thức ăn chúng ta thích, chúng ta sẽ tiêu hóa được. Công việc chúng ta yêu, sẽ thuận buồm xuôi gió, làm tăng thêm sức khỏe lẫn khả năng của chúng ta. Còn với công việc mà chúng ta không thỏa mãn, chỉ thù ghét, thì dù là gì cũng khó lòng thành công.

Ruskin nói: "Nếu bạn muốn kiến thức, bạn phải vất vả để có. Nếu bạn muốn niềm vui, bạn phải vất vả để có. Làm việc vất vả chính là quy luật. Vui sướng có được nhờ lao động vất vả, chứ không phải nhờ tự nuông chiều bản thân hay biếng nhác. Khi một người yêu thích công việc của mình, cuộc sống của người đó trở nên hạnh phúc." Hãy tưởng tượng một bạn trẻ học cách chơi cờ vua vì ý thức trách nhiệm mà không chút yêu thích môn này. Có thể cậu ta sẽ nỗ lực chăm chú, nhiệt thành suốt nhiều năm, những vẫn không bao giờ chơi giỏi được. Điều thiết yếu trong việc chơi cờ là tình yêu từ trong sâu thẳm đối với nó, một niềm đam mê với nó, và nếu không có điều đó thì cậu ta sẽ không bao giờ trở thành

người chơi giỏi, dù cho cậu ta có quyết tâm đến nhường nào."

Không sức mạnh ý chí hay quyết tâm nào có thể thay thế được nhiệt huyết bản năng và niềm vui cống hiến đến từ tình yêu công việc.

Việc thực hành một cách lành mạnh, đầy nhiệt huyết thiên hướng của ta và tài năng mạnh nhất của ta, chính là liều thuốc bổ liên tục. Nó thỏa mãn lòng khát khao được nỗ lực hết mình của mỗi người. Nó đem đến sự hài lòng về cuộc sống, sự hài hòa các khả năng ta có, sự bình yên và hài lòng. Ý thức nỗ lực hết mình cho công việc chỉ vì công việc khiến ta vui, bởi vì ta yêu nó, là một liều thuốc bất tận. Nó bôi trơn mọi máy móc trong tâm trí và ý thức đạo đức, làm hài hòa tâm trí với thể xác, tài năng và khả năng, không chỉ phát triển hiệu năng tốt nhất mà còn một cuộc sống mạnh khỏe dài lâu.

Như một quy luật, niềm vui và lợi ích từ công việc thường đi đôi với nhau. Trái tim là thứ thiết yếu đối với thành công không thua kém cái đầu. Người yêu công việc của mình, đặt trái tim vào đó, thường sẽ thành công.

Chính ý thức rằng bạn đã tìm được chỗ cho mình, nơi mà Đấng sáng tạo dành cho bạn, rằng bạn đang làm hết khả năng để thể hiện thiên hướng trong máu thịt mình sẽ dẹp bỏ những cám dỗ đến từ những lo âu, băn khoăn và bồn chồn vốn sẽ phá hỏng bình yên trong tâm trí những người ý thức rằng họ đang ở sai nơi. Khi một người không được ở đúng nơi, bỗng nhiên mọi thứ sẽ trở thành khó chịu.

Người đó sẽ cảm thấy lạc lõng trong thế giới này. Khi mọi thứ lạc nhịp và không hạnh phúc, người đó sẽ có xu hướng phát triển mọi yếu tố tiêu cực, thậm chí có xu hướng phạm tội. Nhưng người có thói quen biến công việc thành thú vui sẽ tìm được bình yên trong thế giới này – vì người đó đã có được sự bình yên trong chính mình.

Chương 17
BẤT KỂ BẠN LÀM GÌ, HÃY TOÀN TÂM TOÀN LỰC

Người nuôi hoài bão thành công sẽ không đùa cợt với công việc của mình theo kiểu nửa vời. Goethe nói: "Bất kể bạn làm gì, hãy toàn tâm toàn lực."

Có bao nhiêu người chẳng bao giờ quăng mình vào đời, chẳng bao giờ ném mình vào sự nghiệp, dành hết sức lực và nhiệt huyết? Họ không tạo ra ấn tượng rằng họ thiết tha hứng thú với công việc và quyết tâm vươn lên cùng nó, mà chỉ quẩn quanh hời hợt trong công việc, thứ mà họ chưa bao giờ thật sự xem trọng. Một lý do cho việc rất nhiều người thất bại trong cuộc sống hoặc giậm chân tại chỗ suốt nhiều năm là bởi họ chưa bao giờ cam kết, dù chỉ một chút, với sự nghiệp của mình – họ không toàn tâm toàn ý, và do đó không thể tập trung sức lực vào công việc.

Không ai có thể làm được điều lớn lao chỉ bằng nửa trái tim. Bạn phải ném mình vào công việc với toàn bộ sức lực, nhiệt huyết, lòng hăng hái, sự chuyên tâm cần mẫn, cùng với toàn bộ tình yêu mà bạn có. Bất kể làm gì, bạn phải làm bằng sức sống và nhiệt huyết. Đấng sáng tạo không bao giờ đặt ai đó vào một vị trí mà không đòi hỏi lòng nhiệt huyết. Ngài không bao giờ muốn bất cứ ai phải cảm thấy cực nhọc với công việc. Nếu ai đó làm điều được định sẵn từ trong khối óc, trong máu thịt, người đó sẽ yêu công việc không kém yêu chính cuộc đời mình. Thực vậy, công việc là một phần trong con người ta. Đó là chất liệu làm nên tính cách. Cốt tủy của cuộc đời ta gắn chặt với công việc, việc tách biệt chắc chắn sẽ gây ra thảm họa.

Người sống nửa vời sẽ tạo ra ấn tượng rằng họ không tin vào bản thân, mà nếu họ không tin chính mình, sẽ chẳng ai tin vào họ.

Không khó để khiến một người sống hời hợt thấy rằng họ ở nhầm chỗ, rằng họ đã không nghe ra tiếng gọi trong tâm.

Con người hời hợt, nửa vời sẽ gắn kết rất lỏng lẻo với công việc, dễ dàng bị tách rời khỏi đó. Anh ta không được kết nối bằng tâm huyết, không được hàn chặt bằng thứ lửa nhiệt tâm khiến anh ta hòa làm một với công việc mà nhờ vậy việc tách anh ta khỏi công việc là bất khả.

Đa phần những người thất bại trong cuộc sống lâm vào cảnh đó do không gắn chặt với tiếng gọi trong tâm họ. Mối kết nối mà họ tạo lập không hề bền vững. Chỉ cần một chút rủi ro, một chút vấn đề, là đủ để tách rời họ khỏi đó. Người không gắn chặt với ý hướng của mình, luôn chao đảo, bất ổn, sẽ không chịu đựng được những trở ngại và dễ dàng bị thoái chí khi đối mặt với khó khăn. Niềm tin mãnh liệt vào bản thân, nhiệt huyết mạnh mẽ, niềm say mê, tình yêu với công việc sẽ dễ dàng nâng một người vượt qua những trở ngại khó khăn nhất. Không gian nan nào có thể làm ngã lòng một người đang hừng hực vì mục tiêu, một người đặt trái tim vào công việc.

Nơi năng lượng, lòng tin và nhiệt huyết có một nguồn sức mạnh khổng lồ. Chúng ta đã biết nhiều người đưa sự nghiệp kinh doanh của họ lên tới thành công chỉ với rất ít hoặc không chút vốn liếng nhờ vào nhiệt huyết, nhiệt tâm vô tận cùng niềm tin không suy suyển vào bản thân. Không gì có thể ghìm chân hay làm lùi bước những con người đầy kiên tâm này. Bất kể có bao nhiêu điều không may xảy đến, bất kể bao nhiêu lần vấp ngã, họ đều đứng dậy với năng lượng nhiều gấp đôi.

Những người không thể bị nhấn chìm đó, như Grant, là những người không bao giờ biết đến thất bại. Họ nắm chắc chiến thắng tới mức không chừa một cơ hội nào cho thất bại. Họ không bắt đầu với ý nghĩ rằng mình sẽ thử đi một chút, rồi nếu khó khăn quá thì sẽ quay đầu lại. Họ bắt đầu với chiến thắng trong sự quả quyết, không đi vòng qua hay cúi mình trước khó khăn, mà tiến thẳng tới mục đích. Chính con người luôn thẳng tiến – không lòng vòng, do dự, trù trừ – sẽ là người chiến thắng. Người biết điều mình muốn và đi thẳng tới đó sẽ là người giành ngôi vô địch.

Khi tìm hiểu những người lầm đường lạc lối, chúng tôi thấy rằng hầu hết họ đều có tính được chăng hay chớ. Họ thiếu niềm tin mãnh liệt, đức tin vững mạnh và sự kiên tâm vô cùng. Những người tích cực đầy sức mạnh thậm chí có thể phạm nhiều sai lầm lớn, đôi khi là các sai lầm nghiêm trọng, nhưng suốt đời họ sẽ đạt

được nhiều thành quả hơn cả trăm lần so với những người rụt rè, chẳng bao giờ dám xông lên hoặc phạm sai lầm. Những người quá thận trọng có thể sẽ có sự nghiệp xuôi chèo mát mái, nhưng đó sẽ chẳng bao giờ là sự nghiệp lẫy lừng. Họ thiếu sự táo bạo trong công việc. Chính những người hiếu thắng, tích cực, dám hiên ngang xông pha mới giành được chiến thắng. Đó là những người như Martin Luther[24], không đi chệch dù chỉ một tí chút khỏi mục tiêu, kể cả có một Thiên đường cám dỗ.

Để làm được điều lớn lao trên đời, ta phải dốc toàn tâm toàn sức và toàn bộ năng lượng tập trung vào điều trước mắt, nếu không kết quả sẽ chẳng ra gì, cuộc đời ta trở nên vô vị. Thật khốn khổ cho những người ghét điều mình làm! Thật khốn khổ cho người thư ký ghét bút thước, người nông dân ghét ruộng đồng! Chính kết cấu bộ não của họ, thể chất và toàn bộ bản năng con người họ đang cố gắng đánh bại thành công. Khi được làm điều mình thích, bạn sẽ tháo vát, sáng tạo, khéo léo, là chính mình, và hạnh phúc. Khi đó bạn sẽ có hiệu suất cao, sáng tạo, làm được những điều lớn lao nhất. Nhưng khi không hạnh phúc, bạn đang đóng chặt cánh cửa đến với rất nhiều tiềm năng trong con người mình.

Bất kể bạn làm gì, hãy tôn trọng nó, làm nó cao quý bằng cách đặt cá tính mạnh mẽ và tâm hồn bạn vào đó, hãy quả quyết rằng bạn sẽ không tạo nên một sự nghiệp nhạt nhẽo hoặc trở nên tầm thường.

Có thể bạn sẽ kiếm sống, kiếm tiền chỉ bằng một phần khả năng, thậm chí bằng sở đoản – bạn thậm chí có thể kiếm được khoản lương nhiều hơn trong công việc mà bạn căm ghét, công việc mà chính tâm hồn bạn ghê tởm – nhưng đó không phải là thành công.

Bạn sẽ không tiến bộ được. Bạn sẽ không thể lớn mạnh. Bạn sẽ không trở thành con người bạn được sinh ra để trở thành. Bạn sẽ không bao giờ khai mở được hết tiềm năng cao quý trong con người mình. Nếu tìm được đúng chỗ, bạn sẽ không cảm thấy mình đang làm việc, vì được làm những gì mình sinh ra để làm là điều rất vui sướng, thỏa lòng, không hề cực nhọc hay khổ sở.

Rõ ràng là khi được thể hiện con người mình, và làm công việc ta yêu thích theo cách tự nhiên, chính đáng, ta sẽ không mệt mỏi. Leonardo da Vinci đã miễn cưỡng rời tấm vải vẽ của mình ban đêm, sau một ngày dài làm việc vất vả, ông muốn tiếp tục vẽ suốt nhiều giờ trong niềm vui sướng, nhưng trời đã tối đen mất rồi. Michelangelo và Raphael thì chìm đắm với những tạo tác từ trí tưởng tượng của họ đến mức họ căm thù buổi đêm, khi phải

ngừng làm việc.

Công việc chúng ta yêu thích giúp giáo dục ta, vì nó gợi ra những điều tốt đẹp nhất trong chúng ta, nó đưa ta đến gần nhất với sự tự thể hiện mọi năng lực của bản thân một cách trọn vẹn, hoàn thiện trong mọi hoạt động sống. Khi cảm nhận được toàn bộ khả năng và sức mạnh lôi kéo để đạt được một mục tiêu kiên định trong việc chúng ta yêu thích, chúng ta sẽ cảm thấy mình lớn lên.

Công việc máy móc dường như với chúng ta là thứ đơn điệu, nó giết chết tinh thần ngẫu hứng, khiến ta mệt mỏi. Nếu lũ trẻ bị buộc phải chơi trò chúng ghét, chúng sẽ không nhiệt tình và không tự nguyện, mà cảm thấy mệt mỏi. Nhưng lũ trẻ sẽ không hề mệt mỏi khi chơi các trò chúng thích, dù rằng điều đó đáng lẽ phải khiến chúng rã rời vì trong khi chơi chúng không ngừng tưởng tượng, sáng tạo. Chúng ta không lớn lên khi ý thức về sự cực nhọc, ép buộc hay ý thức về trách nhiệm, nhưng công việc khiến ta tự nguyện, công việc chúng ta yêu mến hết lòng sẽ làm hiển lộ những gì tốt đẹp nhất trong chúng ta. Công việc mà chúng ta ghét là một lựa chọn tồi. Bạn không thể tạo ra kết quả tốt nhất chỉ bằng ý thức trách nhiệm, mà tâm trí bạn phải tìm được niềm vui từ việc đó.

Tâm trí hạnh phúc là tâm trí sáng tạo. Tâm trí đầy những chua chát, buồn rầu, bi quan sẽ không thể làm việc hiệu quả. Những người mang tâm trí đó sẽ không bao giờ có thể lớn lao như những người làm điều họ yêu thích. Chính linh hồn của công việc mới cho ta niềm vui sướng, và chúng ta sẽ không bao giờ cảm nhận được hay cảm kích linh hồn của công việc chúng ta ghét. Bạn phải loại bỏ sự ích kỷ khỏi cuộc sống của mình, loại bỏ tham lam chụp giật, hững hờ với người khác và thái độ tư lợi. Bạn phải từ bỏ hết những điều đó thì mới trở nên hạnh phúc được.

Bất kể bạn làm gì, hãy tôn trọng nó, làm nó cao quý bằng cách đặt cá tính mạnh mẽ và tâm hồn bạn vào đó, hãy quả quyết rằng bạn sẽ không tạo nên một sự nghiệp nhạt nhẽo hoặc trở nên tầm thường.

Chẳng mấy người làm giàu được cho cuộc sống của họ. Thậm chí nhiều tỉ phú dường như cũng có cuộc sống thật buồn tẻ, tâm trí họ chỉ tập trung vào tiền bạc và những cách thức ích kỷ để kiếm tiền. Họ chẳng nghĩ nhiều đến những người khác, đến việc phụng sự, mà chính việc phụng sự mới khiến cuộc sống của họ phong phú. Chính việc cho đi không mong được đền đáp, cống hiến bản

thân mình, cống hiến của cải của mình và phụng sự điều tốt đẹp mới khiến cuộc sống của bạn trở nên vô cùng phong phú. Chúng ta sẽ được sống với điều mình yêu mến và ngưỡng mộ nhất, điều chiếm lĩnh tâm trí ta.

Có người từng nói: "Với một người khỏe mạnh về thể chất, thì dường như mấu chốt của hạnh phúc, không còn nghi ngờ gì, là công việc tốt đẹp. Chỉ riêng sự tồn tại của xã hội đã phụ thuộc vào việc làm, và cũng bởi việc làm mà xã hội, sẽ tốt, xấu, hay hời hợt. Khi làm những việc tốt đẹp, cá nhân không chỉ tạo được lợi ích cho mình mà cho cả người khác, đồng thời bản thân họ cũng có được lợi ích từ công việc của người khác. Mỗi công việc đều có vai trò trong tổng thể, cũng như trái tim, buồng phổi, bao tử, và mọi bộ phận khác trong cơ thể đều được tiếp sức mạnh từ sự chăm sóc chung." Thái độ của bạn đối với công việc sẽ hoàn toàn quyết định thành công của bạn. Nếu bạn đối mặt với công việc của mình bằng quyết tâm không thể lay chuyển, không chấp nhận thất bại, nếu bạn đối mặt với nó như một kẻ đi chinh phục thay vì một kẻ yếu thế, nếu bạn xem nó như người bạn tốt, vì nó cho bạn cơ hội tuyệt vời trong đời để làm điều tốt, để trở thành con người vĩ đại nhất có thể, thì bạn sẽ chiến thắng.

Không gì có thể ngăn cản bạn. Nhưng nếu bạn đối mặt với công việc bằng thái độ nửa vời, nỗ lực yếu ớt, nếu bạn đối mặt với nó như một kẻ nhu nhược, bạn sẽ chẳng có mấy cơ hội chiến thắng. Tôi từng hỏi một chàng trai trẻ làm sao cậu ta biết mình có đang ở đúng chỗ trong đời hay không, và cậu ta đáp, "Nếu làm bất cứ điều gì khác, tôi sẽ không thể nào hạnh phúc được." Đây là một cách kiểm tra hay; cậu ta đang hạnh phúc ở vị trí hiện tại, cậu ta hài lòng với công việc của mình và cậu ta biết mình đang ở đúng nơi.

Ở nơi nào bạn hạnh phúc nhất, bạn sẽ thành công nhất. Hạnh phúc đồng nghĩa với sự hài hòa trong tâm tưởng, sự hài hòa lại đồng nghĩa với sức mạnh, hiệu suất, sáng tạo. Nếu bạn hạnh phúc với công việc, nếu bạn yêu nó với trọn vẹn trái tim mình, bạn có thể biết rằng mình sẽ thành công. Bạn sẽ không bao giờ lớn lên, làm được điều lớn lao nhất, nếu trái tim bạn chống đối điều bạn đang làm. Bạn phải toàn tâm với nó, mọi sợi cơ trong người bạn phải đồng thuận với tiếng gọi trong bạn trước khi bạn có thể bộc lộ hết khả năng của mình.

Chương 18
THÀNH CÔNG ĐẾN SAU THẤT BẠI

Đừng thoái chí nếu bạn vẫn chưa thành công khi đi theo tiếng gọi của mình. Có thể bạn đã lựa chọn sai. Nhiều người nổi danh trên thế giới từng thất bại với nhiều tiếng gọi khác trước khi họ tìm được đúng vị trí của mình.

Có được vị trí đúng ngay từ khi mới vào đời là điều quá tuyệt, ta được hướng về mục tiêu từ thuở ban đầu của sự nghiệp, từ rất sớm, nhưng hàng nghìn chàng trai cô gái rất thành công trong đời khác chỉ đạt được điều đó sau nhiều thất bại trong các lĩnh vực khác nhau.

"Quan niệm phổ biến rằng người từng lao vào nhiều dạng công việc trước khi ổn định với công việc của đời mình là người vô giá trị thực sự không đúng với thực tế," W. S. Beard nói. "Hầu hết mọi người ngày nay thử qua nhiều dạng công việc trước khi bước được vào lĩnh vực dành cho họ suốt đời. Theo nghĩa của câu ngạn ngữ cổ, rằng 'hòn đá lăn sẽ chẳng bám rêu,' chỉ những người luôn dịch chuyển từ chỗ này sang chỗ khác, thì hầu hết mọi người ngày nay đều là những hòn đá lăn. Một số lăn xa hơn, lâu hơn. Nhưng tất cả đều lăn khá nhiều trước khi đáp vào nơi được xem là chốn ngơi nghỉ dài lâu.

Nếu không thay đổi, người đó sẽ phải chịu đựng số phận nồi méo vung tròn và không bao giờ hoàn toàn hợp với công việc. Tôi từng biết một số ví dụ ấn tượng về những người vượt qua được thời điểm cực kỳ tệ hại, vượt qua khủng hoảng khi có sự nghiệp đáng thất vọng để hoàn toàn rẽ sang hướng khác.

“Thử vị trí thư ký văn phòng một chút, rồi nhân viên cửa hàng, có thể cả việc kinh doanh, rồi mới tới một vị trí tốt – nơi kinh nghiệm và kiến thức mà họ có được từ các vị trí trước được tận dụng tối đa. Đây có thể là con đường tìm kiếm sự nghiệp của một người dân thành thị bình thường, không được đào tạo,” theo lời một người kiếm việc cho hàng trăm người mỗi năm. “Với người được đào tạo, ví dụ như người được học trường kinh doanh, con đường sẽ khác.”

Một cách tự nhiên, nếu thất bại khi tìm kiếm vị trí trợ lý, anh ta sẽ thử tìm vị trí tốt hơn, một vị trí quản lý chẳng hạn. Nhưng thường phải qua nhiều lần cố gắng – giống như người không được đào tạo – thì anh ta mới thành công. Vấn đề đơn giản là tìm ra nơi anh ta có thể làm việc tốt nhất.

“Ngay cả những người có chuyên môn đôi khi cũng phải thay đổi chuyên môn rồi mới đến được nơi phù hợp với họ. Có hàng chục chuyên gia từng thử vận may với những lĩnh vực khác trước khi nhận ra công việc cả đời của họ. Nhưng chừng nào một người còn trên con đường tiến đến sự nghiệp đúng đắn của mình thì bất kể họ phải trải qua bao đổi thay cũng không sao. Thực vậy, càng như thế, họ càng trở nên tốt đẹp hơn, kiến thức về cuộc sống càng rộng hơn, điều này sẽ giúp cho họ nhiều – bất kể về sau họ ổn định ở lĩnh vực nào. Chỉ việc nhìn quanh ta cũng thấy được rất nhiều người ở sai chỗ, những người sẽ trở nên tốt hơn nếu chuyển việc một hai lần.”

Một điều đáng tiếc là tôi thấy nhiều người rất sáng giá vẫn làm một công việc suốt nhiều năm, công việc mà mọi tế bào thần kinh và mọi sợi cơ trong cơ thể họ đều chống đối, trong khi một thay đổi để vào đúng vị trí sẽ tạo ra cả một thế giới mới cho họ.

Đừng vội kết luận rằng việc bạn không có đầu óc kinh doanh nghĩa là bạn thất bại. Hẳn bạn phải có tố chất tốt cho một điều khác. Nhiều người rất có trí tuệ nhưng hoàn toàn không phù hợp với các vấn đề về kinh doanh, họ không có khả năng trong kinh doanh, trong khi họ vốn có thể là gã khổng lồ trong các lĩnh vực khác. Nhưng bằng cách nào đó, nhiều người không có dũng cảm để buộc mình thay đổi vị trí, để đi ngược lời khuyên của người thân, bạn bè và có thể là cả sự thiếu quyết đoán của chính họ. Bởi vậy, họ cứ ở một chỗ, quanh quẩn giậm chân mãi một nơi, cực nhọc vất vả cả đời khi mà có thể chỉ một thay đổi đơn giản, tìm lấy công việc phù hợp sẽ giúp họ có những bước nhảy vọt rất xa.

Những người không được coi là sáng giá trong kinh doanh vẫn

làm được nhiều điều vĩ đại trong các ngành nghề khác.

Không ai làm mãi bất cứ công việc nào không vui vẻ hoặc công việc mà anh ta không thích nghi được mà giấu được sự thật đó lâu. Ngay khi sự thật hiển hiện trước mắt chủ của người này, chẳng mấy chốc anh ta sẽ được giải phóng khỏi việc phải tự mình thay đổi. Mặt khác, một người bình thường, nếu không phải là một người trốn tránh và lười nhác, sẽ không do dự thay đổi ngay khi biết rằng mình là người tuyệt vời nhưng ở nhầm chỗ.

Nếu không thay đổi, người đó sẽ phải chịu đựng số phận nồi méo vung tròn và không thể hoàn toàn hợp với công việc. Tôi từng biết một số ví dụ ấn tượng về những người vượt qua được thời điểm cực kỳ tệ hại, vượt qua khủng hoảng khi có sự nghiệp đáng thất vọng để hoàn toàn rẽ sang hướng khác.

Họ thường làm điều này vào khoảnh khắc bị lộ ra điểm yếu lớn nhất, khi họ cảm thấy căm ghét chính mình nhất, thoái chí nhất, buồn lòng nhất. Thế nhưng vết thương đối với lòng tự trọng của họ, chính sự căm ghét kia đã cho phép họ lấy hết dũng cảm để đối mặt và rẽ sang hướng khác, để khởi đầu lại. Một số người vĩ đại nhất trong lịch sử từng thoát được khỏi những tình huống nhục nhã, đáng xấu hổ để chuyển hướng.

Có nhiều ví dụ ấn tượng về những người bị đày đọa bởi thói quen uống rượu nhưng đã quay đầu ngay thời điểm chúng ta ngỡ họ sẽ yếu đuối nhất, ít có khả năng thay đổi nhất, ít có sức mạnh để kháng cự nhất. Tuy nhiên chính sự chán ghét những gì mình làm, chính cuộc nổi dậy của toàn bộ con người họ, sự chống đối của tất cả những gì tốt đẹp nhất trong họ trước tình cảnh của họ, đã cho phép họ xoay bước, kiên quyết rẽ sang hướng khác và bước thẳng về phía mục tiêu, trong khi trước giờ họ vẫn luôn chao đảo, làm công việc mà họ không có ưu thế, cố leo lên chỉ để bị rơi trở xuống.

Tác giả nổi tiếng Oliver Goldsmith, từng thử đi theo sáu tiếng gọi, theo một tác giả ghi lại là "thần học, dạy học, xuất ngoại, luật, dược, rồi đi lang thang – trong tất cả những việc đó ông không nhận lại gì khác ngoài khổ nhọc." Từ luật, Goldsmith xoay sang ngành dược và giải phẫu. Ông đứng vào nhóm mà người ta gọi là những thầy thuốc "có chọn lọc". Ông từng tuyên bố với một người quen lâu năm: "Tôi có nguyên tắc là chỉ kê đơn cho bạn bè," nghe thế người bạn của ông đáp: "Lạy Chúa lòng lành, thưa bác sĩ đáng mến, hãy thay đổi nguyên tắc đó và chỉ đi kê đơn cho kẻ thù của anh mà thôi." Ở vị trí bác sĩ ngoại khoa và dược sĩ, ông đều thất bại thảm hại.

Tiếp theo là gì? "À", ông đáp, "tôi sẽ mang theo chiếc sáo và kiếm sống bằng nghề thổi sáo dạo", thế là ông lên đường lang thang khắp châu Âu. Ông lang thang qua Đức, Thụy Sĩ, Pháp, Ý để chơi sáo, về nhà sau hai năm tha hương, chân sưng phù, rách rưới, trong túi không còn một xu. Rồi sau đó? "Giữa đêm đen u sầu, lo lắng, ông nhìn thấy một ngôi sao. Từ ánh sáng của ngôi sao đó và ông đọc được vận mệnh thực sự của mình – ông sẽ viết, sẽ viết!"

Ulysses S. Grant từng lần lượt thay đổi từ nghề thuộc da sang đi lính, sang nghề môi giới bất động sản, cuối cùng thì tìm được cơ hội thực sự của mình nơi tiếng gọi của đất nước khi đầu quân năm 1861. Ông hoàn toàn thất bại trong tài chính ở tuổi 40. Từng cố gắng trong vô vọng để kiếm sống nuôi vợ cùng gia đình tại một thị trấn nhỏ miền Tây, ông xây dựng sự nghiệp bằng nghề môi giới bất động sản. Ông biết rất ít về nghề này, và có quá ít tài kinh doanh, đến mức ông không thể kiếm đủ tiền để trả phí thuê văn phòng, và một lần nữa buộc phải tìm công việc khác. Thế mà ở tuổi 42, ông đã trở thành một trong những vị tướng vĩ đại nhất của thế kỷ.

Chánh án Miller của Tòa án Tối cao Hoa Kỳ, sau khi thử một số công việc mà không có kết quả gì đáng kể, bắt đầu học luật ở tuổi 37, rồi, trong vòng 12 năm, được bổ nhiệm vào ghế cao nhất của tòa án Mỹ. Ông đã lặp lại lịch sử của một luật sư trứ danh khác, người bắt đầu học luật tại Anh ở tuổi 40, sau đó trở thành Chánh án của Anh.

Collis P. Huntington, đến tận tuổi 40, vẫn là một người buôn bán vũ khí lãnh đạm, không hề thành công. Sau đó ông đã tự khám phá bản thân, và thức tỉnh nhận ra rằng ông có trí tuệ và năng lượng để kiểm soát một doanh nghiệp tài chính khổng lồ. Austin Corbin là một luật sư miền quê, và dường như ông đã định cứ sống cuộc sống đó, cho đến khi ông bước vào ngành đường sắt. Abram S. Hewitt là một giáo viên dạy toán trước khi dấn thân sang kinh doanh ở lĩnh vực sản xuất sắt thép.

David H. Dougan, thu ngân của Ngân hàng Thương mại Nhà nước Denver, từng là bác sĩ cho đến tuổi trung niên. Một ngân hàng ở Leadville, nơi ông làm bác sĩ, bị phá sản. Ông nhìn thấy cơ hội mở một ngân hàng mới, và vào năm 1883 ông đã thành lập một ngân hàng bang mà về sau được lập thành một viện quốc gia, đó là điểm khởi đầu cho con đường đi đến sung túc của ông.

Những ví dụ như vậy có thể tìm được rất nhiều, vì dường như sự quyết tâm cùng nhiệt huyết để đạt được thành công thật sự

không liên quan đến tuổi tác. John Colby, anh rể của Daniel Webster, đã sống hơn nửa đời trước khi học được các chữ cái đầu tiên.

Francis Sherwood Kenney chỉ là một thủy thủ ngờ nghệch khi vô tình đến với Richmond, Virginia, nhưng đã nhanh nhạy quan sát thấy thuốc lá bấy giờ được vận chuyển thô đến các bang miền Nam có thể sinh lời nhiều hơn khi được sản xuất tại chỗ. Ông đã kiếm được hàng triệu đô-la từ Công ty Thuốc lá Kenney, bằng ý tưởng của mình.

C. N. Hoagland, tỉ phú bột bánh, là một bác sĩ phẫu thuật trong quân đội suốt nhiều năm. Leonard Wood cũng từng là Toàn quyền Cuba. Chánh án Garrison của bang New Jersey từng là bác sĩ đa khoa đến năm 30 tuổi, nhưng ngành luật đã lôi cuốn ông, và ông ngày càng nổi danh khi đi theo tiếng gọi mới, vượt xa khi ông còn theo đuổi ngành y.

Đừng sợ thay đổi, bạn của tôi ạ, nếu con đường hiện tại bạn đang đi theo dẫn tới một ngõ ngách tối tăm. Hãy chân thật với những lý tưởng của mình. Hãy quay mặt về phía ánh sáng, hướng tới cơ hội lớn hơn. Hãy bỏ từ "thất bại" khỏi từ điển của bạn. Hãy đưa vào đó từ "thành công."

Như Napoleon từng nói: "Sẽ chẳng còn dãy Alps nào hết."

Chương 19
KỶ LUẬT VÀ NỖ LỰC

Một trong những thứ trang sức đẹp nhất là ngọc trai. Thế nhưng nó lại là sản phẩm từ những vật vã, đau đớn, khó chịu. Nó được tạo thành bên trong vỏ của một con trai, bởi nỗ lực của con vật nhằm tự bảo vệ mình khỏi dị vật mà tự nó không thể loại bỏ đi. Nhìn chung chúng ta không gặp phải khó khăn khi làm việc mình thích, nhưng bài kiểm tra thực tế về tư cách con người nằm ở thái độ khi ta làm công việc khó khăn hoặc việc ta không thích.

Có thể không phải lúc nào bạn cũng được làm điều mà trái tim bạn hướng đến. Điều cần thiết, ít nhất là tạm thời, là cần thỏa hiệp giữa hoài bão của mình với tình hình thực tế.

Nhưng khi cần thiết, chúng ta sẽ thấy rằng tâm trí mình có sức mạnh thích nghi tuyệt diệu. Bằng cách nào đó, chúng ta chấp nhận được điều không thể tránh khỏi một cách khéo léo. Khi có thể làm điều mình được sinh ra để làm, chúng ta có trách nhiệm hy sinh, nhưng tôi tin rằng cực kỳ hiếm có ai bắt buộc phải làm điều họ hoàn toàn không phù hợp. Thường sẽ luôn có cách thoát khỏi tình huống đó, khi mà ta có đủ ý chí.

"Chiếc vung méo nhất sẽ không bao giờ vừa vặn với chiếc nồi tròn nhất nếu không có kỷ luật và nỗ lực nhất định." Luôn luôn phải có những điều chỉnh đáng kể và tâm trí ta có sức mạnh thích nghi diệu kỳ. Nếu ý thích của bạn trỏ về hướng khác, hãy đi theo ý thích mạnh mẽ nhất bất cứ khi nào có thể, bởi vì sức mạnh to lớn nhất của bạn nằm ở phía đó.

Với nhiều người, điều mà họ thực sự đang làm trông có vẻ quá tầm thường, khô khan, họ không thể tự khiến mình hứng thú. Họ tưởng tượng rằng giá như được tự do, thoát khỏi sợi xích trói buộc họ vào điều đang làm, giá như họ được sải cánh tung bay nơi họ có

thể cảm nhận đôi cánh, nơi mà tài năng của họ tìm được chỗ phát huy và nâng tầm, giá như họ có thể thoát khỏi cả một nghìn lẻ một những phiền muộn nhỏ nhặt, những chèo kéo, những rắc rối trong công việc, và được ở nơi nào đó mà những tài năng lớn lao hơn của họ có thể được hiển lộ, thì họ đã có thể làm nên những điều tuyệt diệu. Họ không nhận ra rằng hầu hết những điều tuyệt vời trong lịch sử thế giới đều được thực hiện dưới những điều kiện rắc rối, khổ sở, đáng bực bội như thế.

Ở mọi nơi chúng ta đều thấy những người chắc chắn có thể làm được tốt hơn rất nhiều, với thời gian và năng lượng, công sức ít hơn rất nhiều, trong một công việc khác. Nhưng những người nghĩ rằng họ có thể làm những điều tuyệt vời nếu được ở một vị trí khác sẽ nhận thấy chính những trở ngại kia nếu họ thay đổi.

Có những người không muốn làm việc chăm chỉ, luôn có biệt tài tìm ra những cái gai trong công việc của mình và chỉ thấy toàn màu hồng nơi công việc của người khác. Họ không nhận ra rằng chẳng có nghề nào lại không tồn tại nhiều khó khăn và cực khổ. Nhưng việc khống chế được khó khăn bằng năng lượng và nhiệt huyết sẽ lấy đi nỗi vất vả trong công việc.

Tất nhiên, phải hao tổn nhiều tâm sức và có tâm tính tốt để đưa ra được quyết định cho những điều khó khăn, đặt mình vào sự rèn luyện khắc nghiệt, kỷ luật chặt chẽ, những điều làm nên một con người. Nhưng đó chính là cái giá. Thường cái giá là nỗi đau, là mất mát cùng những khó khăn, ít nhất cũng trong nhiều năm, và cả sự hy sinh ngay trước mắt. Nhưng thành quả sẽ xứng đáng với cái giá. Những giá trị đạo đức, nghị lực sinh ra sẽ đáng giá hơn bất cứ cái giá nào chúng ta phải trả.

Bạn sẽ kinh ngạc khi thấy điều mà một người có thể đạt được khi toàn bộ năng lực được dồn vào thử thách, quyết tâm loại bỏ hoặc bù đắp cho điều đe dọa phá hỏng sự nghiệp hoặc sự bình yên và thoải mái của họ. Không còn nghi ngờ gì rằng nhiều bạn trẻ nhạy cảm, đầy hoài bão đã nỗ lực rất nhiều để thành công khi gặp phải một số khiếm khuyết, thiếu thốn hoặc trở ngại về thể chất.

Tôi từng biết nhiều cô gái, từ bình thường đến xấu xí, khó coi và không duyên dáng, những người đã chịu tủi nhục vì những bất lợi về thể chất. Họ cũng đặc biệt nhạy cảm về bản thân. Thế nhưng bằng quyết tâm cùng nỗ lực, họ đã phát triển được những khả năng bù đắp để trò chuyện thu hút hơn, và một phong thái thú vị. Nhờ đó họ đã hoàn toàn vượt qua những bất lợi đến mức những người gặp họ hiếm khi chú ý đến điều từng đe dọa hủy hoại tương

lai của họ.

Một trong những khó khăn thường xuyên gặp phải nhất, một trong những thử thách thường khiến chúng ta chùn bước, chính là khó khăn liên quan đến sự nhạy cảm của chúng ta. Mọi người thường xuyên nói như thể tính nhạy cảm cao là điều đáng tự hào. Họ không phân biệt được giữa vẻ đẹp và sự tỉnh táo của nhận thức vốn hướng đến tính cân bằng và việc tạo ra những giá trị nhân văn sâu sắc hơn, chân thành hơn, với tính dễ tổn thương thuần túy vốn sinh ra từ sự yếu đuối cùng cái tôi quá lớn. Khi một người thông minh bị phê bình, họ sẽ nhìn thẳng vào vấn đề một cách khách quan. Có thể họ đã thực sự phạm sai lầm, và dưới góc nhìn sáng suốt của người khác, họ có thể có cái nhìn rộng hơn. Trong trường hợp này, những phê bình sẽ mang tới một cơ hội, một viên đá lát đường, và họ sẵn sàng tiếp nhận nó.

Đại đa số mọi người chết đi mà vẫn không ai biết đến, và phần tuyệt vời nhất trong con người họ vẫn còn chưa hiển lộ. Có thể do thiếu một môi trường khơi dậy hoài bão, thiếu những người bạn, những mối xã giao hoặc những cuốn sách truyền cảm hứng. Cũng có thể do họ thiếu một trở ngại.

Họ đi theo con đường ít khó khăn nhất. Một số người khám phá được bản thân nhờ vào điều thoạt trông như một số phận khắc nghiệt mà vì nó họ mất hết tài sản, họ phải bán nhà cửa, và bị đẩy ra đường trong tình trạng không xu dính túi. Đôi khi nếu mọi việc quá dễ dàng với chúng ta, khi luôn có người cho ta thức ăn thức uống, chúng ta không nỗ lực nhiều để thể hiện bản thân. Chính những nhu cầu thiết yếu, cái lạnh, cái đói, và việc phải nuôi sống những người chúng ta yêu thương mới khơi dậy tiềm năng còn đóng kín trong chúng ta.

Có những người không muốn làm việc chăm chỉ, và luôn có biệt tài tìm ra những cái gai trong công việc của mình và chỉ thấy toàn màu hồng nơi công việc của người khác. Họ không nhận ra rằng chẳng có nghề nào lại không tồn tại nhiều khó khăn và cực khổ.

Mọi bạn trẻ đều nên được dạy rằng, bất kể công việc của họ là gì, thì việc tự chứng tỏ, việc nỗ lực không ngừng để phát triển, sử dụng hết khả năng của bản thân nên là hoài bão chính, là mục tiêu quan trọng nhất của họ. Họ nên được nhắc nhở rằng bản thân công việc không bao giờ là một trở ngại. Thay vào đó, nó là phương tiện để ta không ngừng mở rộng việc thể hiện bản thân.

Sự cần thiết gây khó chịu của việc kiếm sống đã được rao giảng từ lâu, đến mức không may là chúng ta nghĩ về công việc của đời mình như một nỗi khổ cực cần thiết, một điều thiết yếu gây khổ sở, trong khi lẽ ra chúng ta nên tìm thấy niềm vui lớn lao nhất trong công việc mỗi ngày. Nếu được ở nơi dành cho mình, ta sẽ thấy công việc mỗi ngày đều đầy ắp hào hứng, sự giải tỏa và niềm hân hoan vô tận. Thế nhưng nhiều người lại xem công việc như một lời nguyền thực sự.

Thần học cũ dạy rằng sự lặp đi lặp lại là một hình phạt đối với con người vì đã trái lời, vì những tội lỗi, và ta phải kiếm ăn bằng mồ hôi nước mắt thay vì bằng niềm hứng khởi từ trong tim. Thần học mới cho chúng ta một học thuyết tươi vui hơn.

Chương 20
MỐI NGUY CỦA VIỆC BÁM LẤY LỰA CHỌN SAI LẦM

Chúng ta từng tìm được biết bao mảnh vỡ bị sóng đẩy vào bờ của những con tàu đắm vì người cầm lái đã rẽ sai hướng! Thật là một cảnh thê thảm khi một con người đánh vật, nỗ lực, nhưng không có cơ hội thực sự nào để chống chọi lại được cơn gió và dòng chảy ngược chiều.

Khi bạn, một người trẻ tuổi, dấn thân vào sự nghiệp của mình, hãy chắc chắn hết mức rằng mình đang đi theo đúng dòng chảy. Chỉ cân nhắc đến ý muốn, sở thích của mình về một công việc cụ thể nào đó vẫn là chưa đủ. Có rất nhiều tác động điều chỉnh khác mà bạn cần cân nhắc tới. Có thể bạn không có sức lực đủ để chịu đựng những căng thẳng, áp lực của một công việc nặng nhọc. Hãy cân nhắc liệu bạn có phù hợp về thể chất cho công việc bạn yêu thích không. Liệu nó có đòi hỏi phải nỗ lực, cố gắng, hay bị quản thúc không?

Hãy tự hỏi mình công việc sẽ ảnh hưởng đến sức khỏe của bạn như thế nào, liệu nó sẽ rút ngắn hay kéo dài tuổi thọ của bạn. Một người đặc biệt bồn chồn hoặc nhạy cảm nên lựa chọn công việc phù hợp với thể trạng. Cuộc sống trong văn phòng đối với nhiều người là điều không thể chịu đựng nổi, khiến họ khó chịu và bứt rứt. Trong khi một công việc ngoài trời, thậm chí một công việc họ không yêu thích lắm, cũng sẽ khiến họ hạnh phúc và thành công hơn.

Đừng chỉ lựa chọn một công việc phù hợp với lý tưởng, hoài bão của mình, mà nên chọn một công việc hòa hợp với thân thể bạn, phù hợp với thể chất của bạn. Nếu công việc bạn chọn hoàn toàn không phù hợp về mặt thể chất, nếu bên trong bạn luôn có sự

phản đối, bạn sẽ chỉ thể hiện được sự yếu đuối thay vì sức mạnh, bạn nên tránh tình huống này. Có lẽ phần lớn những thất bại là do thiếu sự tận tâm. Hiếm khi có một người yêu công việc, đặt trái tim vào đó, mà lại thất bại. Mọi người thất bại là do ép buộc bản thân làm điều mà Tạo hóa đã cấm họ làm ngay từ trong cách tư duy, kết cấu bộ não lẫn tâm tính của họ.

Làm sao một người có thể tháo vát, sáng tạo, làm việc hiệu quả trong công việc mà họ căm ghét? Làm sao một người có thể thành công ở vị trí bán hàng khi chính tâm hồn của người đó đang kêu than không dứt được về chốn đồng ruộng xưa? Cha của họ hẳn sẽ muốn con mình có một công việc cao quý và không sẵn lòng để con phải làm việc vất vả như mình, thế nên ông lên kế hoạch về một sự nghiệp kinh doanh cho con – nhưng người con lại chẳng hề có chút thiên hướng hay khả năng thích nghi trong nghề đó.

Đừng chọn một nghề chỉ vì bạn có thể kiếm được nhiều tiền với nó. Hãy chọn vì bạn có thể từ đó mà trở thành con người tuyệt vời nhất, được hạnh phúc nhất, vì những hoạt động của công việc đó được đặt định để khơi gợi ra những phẩm chất lớn lao nhất bạn có. Đừng dấn thân vào một công việc đáng ngờ có thể khơi gợi những mặt tiêu cực nơi bạn.

Có nhiều công việc sẽ khiến bạn nhỏ bé đi, làm suy đồi nhân cách bạn, khiến tâm hồn bạn cằn cỗi. Đừng chọn một nghề sẽ khơi dậy chính những tính cách, khuynh hướng mà bạn vốn muốn xóa bỏ khỏi con người mình, một nghề sẽ làm bạn tăng thêm lòng tham, sẽ không ngừng kích động bản tính chụp giật, ích kỷ. Những chàng trai cô gái trẻ bước vào đại học nên sử dụng khoảng thời gian chuẩn bị đó để nghiêm túc cân nhắc những điều tốt đẹp nhất họ có thể làm với bản thân mình sau khi rời khỏi trường. Nhưng những lựa chọn của họ lại thường xuyên là phó mặc cho may rủi.

Hãy cẩn thận với người luôn nói với bạn rằng bất kể bạn làm gì, đừng đi theo ngành nghề, chuyên môn của họ! Những người từng thất bại hoặc thành công nửa chừng trong công việc rõ ràng chưa bao giờ đi đủ xa để thực sự có được đủ những khả năng, sự thoải mái và hài lòng trong đó để thấy được vẻ đẹp, khía cạnh hấp dẫn của công việc đó.

Một sinh viên tốt nghiệp thường bị lừa dối về lựa chọn tốt nhất cho sự nghiệp của đời mình. Những khóa học ở trường đã nâng cao những khả năng vốn trước đó không hề mạnh mẽ, không hề

chiếm ưu thế, trong khi các khả năng thực tế thì thui chột vì bị bỏ bê. Do đó các cô cậu cử nhân thường đưa ra quyết định khi tạo hóa đã có sẵn những kế hoạch lớn lao hơn nhiều cho họ, so với thứ buộc họ phải dùng những năng lực yếu hơn. Nói cách khác, tạo hóa không chơi trò may rủi với các bạn trẻ. Những mầm cây bị lấy đi khỏi nông trại rồi bị ép trồng trong một nhà kính giáo dục.

Đừng chọn một nghề luôn cám dỗ bạn làm điều sai. Hãy chọn một nghề sẽ không đặt bạn vào thế phòng bị, phải bảo vệ danh dự, phẩm giá của mình. Có nhiều công việc sạch sẽ, danh giá, có thể khơi gợi phẩm cách cao đẹp thay vì tệ hại. Tất nhiên, động cơ không chân thật sẽ khiến ngay cả nghề truyền giáo cũng làm hiển lộ phần tệ hại thay vì nhân cách đẹp đẽ, nhưng có một số nghề nghiệp thực sự có xu hướng lôi người ta xuống bùn. Đừng chọn một công việc sẽ khiến bạn mất phẩm giá, hủy hoại thiện tính, nhấn chìm đời sống tinh thần của bạn, đừng chọn công việc làm suy đồi linh hồn bạn.

Bạn cũng không nên chọn một lối đi chắc chắn nằm ngoài khả năng, phải khởi đầu với trở ngại, phải đối mặt với nỗi sợ và sự sỉ nhục. Thật đáng thương khi một người phải vật lộn, gồng mình làm những điều quá sức và không phù hợp – điều đòi hỏi khả năng thấu hiểu nhiều hơn họ có, điều mà chỉ những người cao lớn mới làm được dễ dàng, trong khi anh ta thì, sau bao vật vã cố gắng, vẫn làm không hề trọn vẹn.

Tôi biết một người từng luôn cố gắng làm những điều vĩ đại, nhưng anh ta lại mang tư tưởng nông cạn, khả năng hạn chế, thế nên anh ta tự biến mình thành kẻ ngớ ngẩn bằng cách nỗ lực đứng vào vị trí quá lớn so với mình. Anh ta khiến người ta liên tưởng đến một chú ngựa non nhỏ bé gắng sức dịch chuyển một xe hàng vốn quá to ngay cả với một con ngựa lớn.

Thực vậy, tôi tin rằng mọi người nên làm điều lớn lao nhất, tốt đẹp nhất cho bản thân. Nhưng để thể hiện được bản thân tối đa, chúng ta nên biết được những giới hạn tự nhiên của mình. Những điều tuyệt vời không được tạo ra bởi sự căng mình quá sức. Một nghệ sĩ nhỏ có thể không bao giờ vẽ nên bức tuyệt tác bằng nỗ lực lớn lao, với một tấm vải khổng lồ và rất nhiều màu vẽ. Kỹ năng phải ngang bằng với nỗ lực, khả năng phải tương xứng với thực tế. Ở khắp mọi nơi, chúng ta luôn thấy những người có ý nghĩ phóng đại về điều họ có thể làm. Họ muốn là chủ tịch ngân hàng, hãng tàu lửa, hoặc người đứng đầu các doanh nghiệp lớn. Họ mắc nỗi sợ hãi phải làm con người nhỏ bé, nỗi sợ hãi phải cực nhọc, sợ sự nhàm chán của các hoạt động lặp lại mỗi ngày. Giá mà họ được ở

vị trí nhiều ảnh hưởng, chẳng hạn như vị trí họ nghĩ mình phù hợp, mình làm được, nhưng họ thà lười biếng còn hơn giành lấy vị trí họ cho là dưới sức.

Những người này luôn luôn cố gắng gây ấn tượng cho bạn với ý nghĩ rằng họ ở sai chỗ, rằng họ có thể làm được những điều diệu kỳ nếu tìm được cơ hội, hoặc nơi tương xứng với khả năng của họ. Họ muốn bạn nghĩ rằng họ làm được những điều vĩ đại hơn rất nhiều hiện tại, rằng lý do duy nhất họ vẫn chưa làm được là vì họ bị ràng buộc bởi với những điều nhỏ nhặt – họ không thể làm việc ở quy mô nhỏ, họ phải được ở môi trường lớn lao hơn. Nếu họ có làm việc, thì họ luôn luôn biện giải về việc đó, luôn nói với bạn rằng họ chỉ làm cho đến khi có được công việc phù hợp – vị trí tương xứng với năng lực của họ.

Bạn có bao giờ thấy những người như thế, luôn luôn chực chờ lao lên vòm trời, đầu óc luôn ở trên mây, hai chân thì chẳng mấy khi chạm đất? Họ luôn mơ mộng, vươn trí tưởng tượng bay xa, xây dựng những lâu đài khổng lồ bằng không khí.

Họ dường như cứ quanh quẩn chờ đợi được có đôi cánh để bay – đôi cánh mà họ đã đánh rơi đâu đó trên chặng đường tiến hóa. Tất cả chúng ta đều biết những người chưa từng đạt được bất cứ điều gì đáng kể, thế nhưng lại luôn mơ mộng, luôn nói về những điều lớn lao họ sắp thực hiện, những điều tuyệt diệu sắp đến với họ. Bạn có bao giờ nghe rằng họ sẵn lòng làm chuyện gì bình thường không? Liệu việc đó có 'dưới tầm' họ không? Liệu việc đó có khiến họ phải thỏa hiệp để làm những điều nhỏ nhặt khi họ nghĩ mình phù hợp với những điều vĩ đại hơn nhiều? Điều này dường như ăn sâu vào thái độ của họ. Họ phải có điều gì đó tương xứng với thiên tư trong họ, điều gì đó lớn lao. Họ phải có tầm, có khả năng, cơ hội, sự độc lập và tự do. Nhưng trong khi đó, chính họ lại lạc nhịp với thời đại. Những người này luôn bất mãn với vị trí họ có, luôn đẩy lỗi lầm do sự ì ạch của họ cho công việc, cho cấp trên.

Hãy cẩn thận với người luôn nói với bạn rằng bất kể bạn làm gì, đừng đi theo ngành nghề, chuyên môn của họ! Những người từng thất bại hoặc thành công nửa chừng trong công việc rõ ràng chưa bao giờ đi đủ xa để thực sự có được đủ những khả năng, sự thoải mái và hài lòng trong đó để thấy được vẻ đẹp, khía cạnh hấp dẫn của công việc đó. Nếu bạn đã quyết định rằng mình muốn theo ngành y, bạn càng học, nó càng trở nên thú vị, nếu bạn trông thấy điều thi vị nơi đống xương khô, nếu giải phẫu học thực sự hấp dẫn bạn, thì chắc chắn bạn đang đi đúng hướng.

Mộng ước được trở thành nhà vật lý, luật sư hoặc kỹ sư của một chàng trai đơn giản xuất phát từ việc cậu quen biết ai đó đặc biệt thành công trong ngành, và tin rằng đó hẳn là một chuyên ngành rất hấp dẫn không thể chứng tỏ cậu phù hợp với nó hay không, vì cậu chỉ thấy được mặt hấp dẫn của nghề đó. Những năm tháng cực nhọc để có được kiến thức, những chi tiết gây khó chịu thì cậu không thấy được. Cậu chỉ thấy mặt thành công, kết quả từ nhiều năm kiên trì nỗ lực để đạt thành quả. Nếu bạn quyết định rằng bạn muốn trở thành luật sư và thấy những lập luận của Blackstone, của Kent và các án lệ còn cuốn hút hơn bất cứ tiểu thuyết nào, bạn cũng có sức khỏe để chịu đựng căng thẳng từ một cuộc sống đầy áp lực, vậy thì hẳn bạn đã lựa chọn khôn ngoan.

Khởi đầu sai trong cuộc sống sẽ làm tăng đáng kể nguy cơ thất bại. Nhiều năm làm việc không tận tâm, ràng buộc bản thân bằng ý thức trách nhiệm, cố gắng làm tốt công việc khi tâm trí thì không muốn, sẽ giết chết hoài bão.

Con người vốn có xu hướng chấp nhận điều không thể tránh, bất chấp điều đó khó chịu hay trái với tự nhiên ra sao. Và như vậy, chúng ta dễ tiếp tục điều ta đang làm, ngay cả khi ta biết rằng thay đổi sẽ tốt hơn. Thói quen có sức kìm hãm quá lớn. Rất khó để làm điều tốt sau một thời gian dài ở sai chỗ, bởi vì ngay cả khi không phù hợp, thì theo một nghĩa nào đó, chúng ta vẫn thích nghi được với tình huống rủi ro. Chúng ta sợ những thay đổi vì tính không chắc chắn của chúng. Trong vô số trường hợp của những chàng trai ở vào sai chỗ, họ bị thúc ép phải tiếp tục bởi cha mẹ họ cần khoản thu nhập đó, và vì họ sợ thay đổi. Theo cách này, các bậc phụ huynh thường giữ con mình ở sai chỗ cho đến khi chúng được tăng lương chẳng hạn, rồi nói với chúng rằng tốt hơn là chúng giữ lấy điều gì chắc chắn thay vì thay đổi bởi những điều không chắc chắn. Thế là chúng tiếp tục, có khi đến hết đời, mãi là một kẻ lạc lõng, trong khi một thay đổi sớm hơn lẽ ra có thể tạo khác biệt vô cùng lớn trong sự nghiệp của chúng.

Mối nguy của việc bám quá lâu vào một nghề không phù hợp là nó sẽ dần làm thay đổi tính tình bạn, cả chính bản chất con người bạn, rồi bạn sẽ mất đi niềm vui sống bình thường. Có thể nói rằng, bất kể chúng ta trung thành với nó ít hay nhiều, trách nhiệm đều sẽ khơi dậy cùng những phẩm chất, năng lực, tính cách, mà tình yêu với công việc phát triển trong ta, nhưng liệu có đúng như vậy? Tôi biết nhiều người đặc biệt tận tâm, từng làm việc nhiều năm ở những vị trí họ hoàn toàn không phù hợp, nhưng bất chấp mọi cống hiến cho điều họ nghĩ là đúng, họ dần trở nên vô vị, gần như một thứ máy móc, nô lệ của những thói quen, không còn

chút nhiệt huyết. Họ đi làm mỗi ngày mà không có những bước chân nhẹ nhàng, linh hoạt vốn gắn với tình yêu và niềm vui sướng. Bất cứ điều gì bạn làm với cảm giác cực nhọc đều có xu hướng khiến bạn cứng nhắc và máy móc.

Người cứ bám lấy công việc khiến họ khó chịu quá lâu sẽ mất dần năng lực dành cho công việc mà Đấng Sáng tạo đã dành cho họ. Có người từng nói, "Bám quá lâu lấy công việc khiến ta khó chịu sẽ gây ra bi kịch và suy đồi trong tâm tính. Khi tâm tính đã suy đồi thì thật chẳng khác nào sống trong địa ngục."

Một số người có cá tính mạnh mẽ và ý chí vững vàng, họ có lòng tự tin có thể bám lấy những công việc khó chịu mà không bị tổn thương nghiêm trọng, nhưng một người bình thường sẽ hoàn toàn suy sụp nếu buộc phải duy trì công việc mà họ không có khả năng tự nhiên để thích ứng trong thời gian quá lâu.

Nhiều người bị giữ ở những vị trí họ căm ghét bởi nỗi sợ bị thất nghiệp. Họ không có quyết tâm và tự tin để có được chỗ đứng trong ngành nghề họ say mê. Có một lợi thế khi ta không có quá nhiều tài năng. Một chàng trai chỉ có một tài năng sẽ biết được giới hạn của mình, đồng thời cũng có hoài bão, đặt cược hết vào tài năng duy nhất đó. Cậu tự nói với mình: "Mình phải dùng đến tài năng này," hoặc "Mình phải cần cù bù thông minh," và những phấn đấu để vượt qua trở ngại tưởng tượng kia dần biến cậu thành một người tuyệt vời.

Cậu không phí thời gian để chần chừ, để cân đo đong đếm xem mình nên làm gì, xem mình nên dấn thân vào lĩnh vực nào, tình huống mà một chàng trai đa tài thường gặp phải. Cậu biết rằng chỉ có một điều duy nhất mình nên làm, và tập trung toàn bộ năng lượng vào con đường duy nhất đó. Có thể con đường của cậu không rộng mở bằng con đường của một người có thiên phú, nhưng cậu bù đắp lại bằng nhiều năng lượng hơn, tập trung tâm trí vào đó hơn.

Nỗi thống khổ mà rất nhiều sinh viên đại học trải nghiệm khi rớt một kỳ thi, khi nhận ra mình bị xem là kẻ yếu thế vì không có trí nhớ tốt, không giỏi giang như những chàng trai xuất sắc hơn, những điều đó càng kích thích hoài bão của họ, khiến họ kiên tâm nỗ lực hết sức để bù đắp những yếu kém của mình, nhằm tìm cho bản thân một vị trí trên thế giới. Chính sự lao khổ này sẽ tạo nên sức mạnh. Năng khiếu ở nhiều lĩnh vực sẽ không mang lại nhiều ý nghĩa nếu so với khả năng sử dụng hiệu quả những năng khiếu đó.

Nhiều chàng trai trẻ dường như luôn coi công việc họ làm để kiếm sống như một điều thiết yếu gây khó chịu và không thể tránh khỏi. Tôi từng nói chuyện với nhiều chàng trai trẻ như vậy, họ dường như chưa bao giờ nghĩ rằng người ta có thể có được sự vui vẻ, hài lòng, hạnh phúc đích thực trong công việc nuôi sống họ. Qua thời gian, họ xem công việc ít nhiều như một lời nguyền thay vì phúc lành lớn lao nhất được ban cho con người, thứ mà họ muốn thoát khỏi nếu có thể, nếu không họ sẽ muốn vứt bỏ nó ngay khi tích lũy đủ cho nhu cầu và thú vui của mình.

Các bạn trẻ nên được dạy rằng nghề nghiệp là trường đại học tuyệt vời, nơi họ sẽ được giáo dục cách sống. Họ nên được dạy rằng trong công việc, họ sẽ tìm thấy sự giáo dục thực thụ, rằng nó sẽ khai mở những sức mạnh, khơi dậy khả năng thiên bẩm. Họ nên được dạy rằng những người không làm việc không bao giờ có thể trở thành một con người chân chính. Nhiều lắm họ cũng chỉ có thể là một kẻ tầm thường. Các bạn trẻ nên được dạy rằng những kẻ lười biếng, không làm việc sẽ phải trả cái giá là những năng lực bị thui chột dần và tiêu biến. Họ nên được dạy cách sử dụng năng lực xét đoán khi lựa chọn công việc để có thể phát triển thành con người hoàn thiện nhất. Không bạn trẻ nào đủ sức chống lại dòng chảy của tiếng gọi trong cuộc đời. Không sự tận tâm nào, trách nhiệm nào, lòng trung thành hay cống hiến nào, dù mạnh mẽ đến mấy, đủ sức khơi dậy những phẩm chất mạnh mẽ nhất nơi một con người ở vào nhầm chỗ.

Chương 21
CÁ RỜI NƯỚC

Nếu một vị khách từ sao Hỏa đến với Trái đất, chẳng biết gì về bản chất của nó, về những sinh vật cư trú, về muông thú, cỏ cây, thì dù thấy một con cá bị cơn sóng lớn đánh dạt lên bờ biển, anh ta cũng chẳng biết phải làm gì với nó. Con cá quẫy đạp trên cát, vùng vẫy hết sức như thể muốn tự xé mình thành nhiều mảnh nhỏ, không thể sử dụng các vây để trở về môi trường tự nhiên của nó. Trong mắt vị khách nọ, trông nó chẳng khác nào một sinh vật kỳ lạ đang vẫy vùng chờ chết.

Thế nhưng, trong một khoảnh khắc, mọi sự đều thay đổi. Một con sóng khổng lồ khác vồ lên bờ biển, phủ lấy sinh vật xui xẻo kia. Ngay khi cảm nhận được nước, con cá như sống lại, nó lao đi như một tia chớp dưới con sóng. Giờ thì những chiếc vây của nó đã hữu dụng; mới trước đó, chúng còn đập cát trong tuyệt vọng, còn cản trở chứ chẳng giúp ích được gì. Nếu vị khách sao Hỏa kia hiểu được và có thể phân tích tính cách của đàn ông và phụ nữ, anh ta sẽ thấy trong các cửa hàng, phân xưởng, nhà máy, trường học, văn phòng, cơ sở kinh doanh, các ngành nghề chuyên môn và nghệ thuật, có vô số người đang ở vào vị trí như chú cá mắc cạn. Họ vẫy vùng một cách vô vọng trong những công việc mà họ không hề có khả năng, trừ phi có một cơn sóng phúc lành mang họ trở về đúng chỗ.

Khi không ở đúng chỗ, dù có vất vả kiệt lực đến đâu, chúng ta cũng không bao giờ có được đà tiến lên hoặc niềm sướng vui trong công việc vốn đến từ nỗ lực vận dụng tài năng của chúng ta.

Khi không ở đúng chỗ, dù có vất vả kiệt lực đến đâu, chúng ta cũng không bao giờ có được đà tiến lên hoặc niềm sướng vui

trong công việc vốn đến từ nỗ lực vận dụng tài năng của chúng ta. Vô số người làm việc cả nửa cuộc đời – hoặc hơn – tốn bao thời gian, năng lượng mà không đạt được thành tựu gì nhiều, bởi họ không có được hiệu ứng thúc đẩy từ nhiệt huyết lớn lao, thứ sẽ tiếp sức cho chúng ta khi làm công việc chúng ta tâm huyết. Chúng ta sẽ hoàn toàn mất đi năng lượng khi bị ép buộc đặt vào một nơi mà bên trong ta kháng cự. Nếu tìm được đúng chỗ từ khi còn trẻ, thì thay vì phải nằm trong phân nửa thất bại của thế giới này, tất cả chúng ta sẽ thành công. Nếu mọi người đều được làm điều mà họ sinh ra để làm, phép màu sẽ nằm trong tầm với. Những nhà tù, trại cải tạo, nhà tình thương, nhà thương điên sẽ chẳng mấy chốc mà trống trơn. Mọi người đều sẽ mãn nguyện và hạnh phúc, vì được làm những điều mình thỏa mãn nhất.

Không ai có thể làm hết khả năng, cống hiến hết mình cho thế giới, trừ khi anh ta đi theo thiên hướng của mình. Ở mọi nơi chúng ta đều thấy những người đàn ông, phụ nữ bất hạnh vì thất bại, hoặc tận tụy làm hết sức mình trong những công việc mà họ không thể thích nghi. Họ không được thể hiện những sở trường, chỉ có thể dùng đến sở đoản. Hiện giờ, có hàng nghìn nhân viên cứ mãi ở trong những cửa hàng đẹp đẽ, những người mà giá như sớm tìm được thiên hướng, họ đã trở thành những luật sư, nhà vật lý, kỹ sư, hoặc nông dân thành công. Những nông dân giỏi lại đang hủy hoại pháp luật, những luật sư có năng lực lại kiếm chẳng đủ ăn khi vật lộn trên đồng ruộng. Những chàng trai trẻ đang bị ghìm chân trong các nhà xưởng khi lẽ ra họ nên đi bán hàng, làm việc ngoài đồng hoặc phòng thí nghiệm hóa chất. Nhiều nghệ sĩ nửa mùa lẽ ra nên đi làm đường hoặc xây cầu, thế mà họ lại chết đói với việc nguệch ngoạc trên vải vẽ. Những người thế tục lẽ ra đã là những thợ cắt tóc, thợ nề, thợ mộc thành công, lại đang hủy hoại những bài giảng đạo, trong khi vô số người thì thất bại với nghề kinh doanh, và mọi người xung quanh thì tự hỏi đâu là nguyên cớ của những băng ghế trống trơn trong nhà thờ.

Và như vậy, biết bao con người đã sống hoài sống phí, mỗi kẻ lạc lối đó đều bị tra tấn bởi ý thức về vận mệnh bị bỏ ngỏ của mình. Nếu bạn từng bị ép uổng làm công việc mình không thích hoặc không hợp với năng lực, hoặc nếu bạn đã chọn lựa sai, đừng mất niềm tin, đừng cho rằng mình đã hết cơ hội. Bất kể bạn còn trẻ hay đã ở tuổi trung niên, thì bạn tôi ơi, đừng vội vã kết luận rằng việc mình không thích nghề đang làm, chưa thành công với nó, nghĩa là bạn sẽ thất bại trong mọi việc. Nếu bạn bình thường, chắc chắn có một dạng công việc bạn sẽ thích, khiến bạn nhiệt tình, và nếu chịu khó tìm kiếm, bạn sẽ thấy nó. Cách đây không lâu, tôi được nghe đến một người từng ở sai vị trí, một chú cá mắc cạn, cho đến

khi gần bước sang tuổi 50. Bấy giờ ông mới tìm được đúng vị trí dành cho mình và thành công rực rỡ trong vai trò người chào hàng cho một nhà sản xuất lớn.

Có rất nhiều ví dụ về những con người vô danh chuyển mình thành nhân vật tăm tiếng, những người vô năng lực trở thành đầy năng lực, chỉ đơn giản bằng cách chuyển công việc. Những chiếc vung tròn đậy nồi méo thì tất nhiên chẳng thể phát huy khả năng, không thể nào thành công được. Cố gắng làm công việc không phù hợp chẳng khác nào cố bơi ngược dòng. Ngày nay, có hàng chục nghìn người khắp cả nước không hài lòng, không thỏa mãn, không hạnh phúc, không năng suất, thoái chí, vì họ chưa bao giờ làm điều họ nghĩ mình sẽ làm, họ là những người có thể thay đổi hoàn toàn bằng cách đổi nghề, làm điều họ được sinh ra để làm, điều sẽ khơi dậy tài năng trong họ, cho phép họ vận dụng năng lực sáng tạo, sự tháo vát, sự độc đáo của họ, để trở thành một sinh vật mới. Chỉ cần họ được ở đúng chỗ.

Cá nhân tôi từng biết nhiều chàng trai trẻ ngụp lặn suốt nhiều năm, làm hàng chục nghề mà không thành công với nghề nào, rồi bỗng dưng, đôi khi chỉ tình cờ, họ tìm thấy vị trí cho mình trong một lĩnh vực nào đó rồi trở nên thành công một cách đáng chú ý. Họ phát triển được sức mạnh khổng lồ khi được ở vào nơi họ có thể bộc lộ bản thân đúng với bản tính. Họ có được nhiệt huyết với công việc, điều khiến ngay cả những người thân thiết nhất bên họ cũng ngạc nhiên. Đó chính là điều ta thích làm nhất, hoặc luôn luôn khao khát được quay về, đó chính là tiếng gọi đích thực cho cuộc đời ta. Nếu trái tim của bạn không nằm nơi công việc, nếu bạn không có được lòng tự hào, vui thú từ đó, nếu bạn không đến với nó bằng niềm sướng vui và rời đi cùng tiếc nuối, nếu mọi tế bào trong thân thể bạn không cất lời "Tạ ơn" với tiếng gọi đó, thì bạn vẫn đang lạc lối. Bạn phải tìm thấy chỗ của mình, nếu không bạn sẽ chẳng bao giờ làm được những điều lớn lao mà bạn vốn có thể làm được.

Quanh ta luôn có những con người như chú cá mắc cạn. Họ bứt rứt, không hài lòng, không hạnh phúc. Họ thử cái này cái nọ, không tiến bộ được gì, nhưng rồi bỗng dưng có điều xảy ra, họ ở vào đúng chỗ, và rồi những giờ dài của họ bỗng mang ý nghĩa khác. Họ bắt đầu thể hiện bản thân một cách tự nhiên, họ trở nên năng suất, mạnh mẽ, khi chỉ mới trước đó ít lâu họ dường như thật yếu đuối và bất lực.

Còn có bi kịch nào lớn hơn việc năng lực bị đặt nhầm chỗ, hay một trí tuệ sáng suốt phải kiếm sống bằng điểm yếu? Tôi vẫn luôn cảm

thấy tiếc cho những người lạc lối, vì tôi biết họ thiếu điều gì, đó là hiệu quả lao động, và cảm giác hài lòng. Những người lạc lối không bao giờ có thể hạnh phúc. Họ sẽ thảm thương như chú cá vẫy vùng trên cát cho đến khi tìm được đúng chỗ.

Chương 22
TRỞ NGẠI TỪ MÔI TRƯỜNG

Điều đầu tiên phải làm khi khởi đầu sự nghiệp là loại bỏ những trở ngại, cắt đứt xiềng xích ghìm chân ta. Nhiều người sống cả đời bứt rứt và hậm hực bởi những sợi xích trói buộc họ vào một môi trường tù túng, không phù hợp, mà không hề có bất cứ nỗ lực liều mình nào nhằm thoát khỏi môi trường này, để đến với những người có thể nâng đỡ họ, giúp họ làm điều họ biết mình làm được. Thật khủng khiếp khi phải sống cả đời với năng lực tâm trí lớn lao nhưng không bao giờ được dùng đến, không bao giờ được phát triển vì thiếu sự khích lệ, thiếu động lực, không được đánh thức! Thật dễ dàng hiển lộ con người tốt đẹp nhất trong chúng ta khi được ở môi trường vui vẻ, nơi mọi người đều hiểu ta, tin vào ta, khích lệ và khen ngợi ta! Chúng ta phản ứng trước môi trường đó như một nụ hoa khép mình trong suốt một mùa đông dài, chúng ta phản ứng với mặt trời ấm áp, không khí sạch sẽ, đất đai mỡ màng. Khi đó chẳng còn gì ghìm giữ ta. Ta vui vẻ bộc lộ con người giỏi giang nhất, cống hiến một cách chân thành. Chúng ta tỏa ra hương thơm, vẻ đẹp một cách tự nhiên như bông hồng đang hé nở, như mặt trời tỏa ánh sáng, hơi ấm khắp nơi. Môi trường ảnh hưởng đến sự phát triển theo một cách nhiệm màu. Chúng ta thấy điều này hiển hiện khắp nơi quanh mình, nơi cỏ cây lẫn con người.

Có những loài cây được trồng dọc bờ biển phía nam Vịnh St. Lawrence đã 25-50 tuổi nhưng đường kính thân chỉ từ 1-4cm, cao không quá 25-40cm. Một cây linh sam mà cành cao nhất chỉ cách mặt đất 80cm lại có tới 54 vòng vân (nghĩa là cây đó đã 54 tuổi) bên trong một thân cây đường kính chỉ 5cm. Một cây vân sam đen chỉ cao 15cm, thân cây 4cm, mà cũng đã 53 tuổi.

Các vòng vân sát đến nỗi phải dùng kính hiển vi để đếm, điều đó cho thấy mỗi năm cây chỉ lớn lên rất ít. Những cây linh sam nhỏ

này đã làm hết sức mình, vật lộn chống lại môi trường không hề thuận lợi. Chúng chỉ có ít tuần mùa hè mỗi năm, toàn bộ thời gian còn lại thì vật lộn tìm cách tồn tại. Trái với những cây lùn này là những cây gỗ đỏ khổng lồ ở California. Cách đây không lâu tôi đã đi ngang qua một trong những gốc cây này bằng xe ngựa. Người ta ước lượng rằng trong một thân cây thế này – cao gần cả trăm mét – có hơn 708 mét khối gỗ. Hãy nghĩ xem điều đó có nghĩa là gì khi cũng từ mặt đất, cùng với không khí, ánh mặt trời, lại có thể mọc lên một cây gỗ cao lớn đến thế! Đó cũng chỉ là những hạt giống nhưng lại lớn lên thành những tạo vật khổng lồ trong khi hạt giống ở Vịnh St. Lawrence thì trở thành những cây tí hon. Tất là đều do ảnh hưởng của môi trường. Bất kể hạt giống có chứa sức sống, năng lượng nhiều ra sao, nếu không có hỗ trợ từ đất đai màu mỡ, khí hậu thuận lợi, sự phát triển của cây sẽ bị trì trệ.

Ở khắp nơi chúng ta đều thấy những hạt giống con người đang vật lộn chống lại môi trường không thuận lợi, thứ luôn luôn quật ngã nỗ lực lớn lên, vươn mình của họ.

Có hàng loạt ảnh hưởng làm thay đổi và điều kiện môi trường phải được đưa ra cân nhắc khi lựa chọn một sự nghiệp. Một người có thể sống cả đời với tiềm năng rất lớn nhưng hoàn toàn không được phát huy. Đó là vì thiếu sự khích lệ hoặc tác động thúc đẩy từ môi trường xung quanh.

Nhiều người mãi cứ là một gã lùn trong ngôi làng nhỏ, trong khi lẽ ra có thể trở thành người khổng lồ mạnh mẽ tại một thành phố lớn. Bất chấp bạn có tiềm năng trở thành con người vĩ đại ra sao, bạn có năng lực kinh doanh không thua kém Marshall Field[25] đi nữa, nhưng nếu cứ ở trong một ngôi làng nhỏ, bạn sẽ chỉ bán được quanh quẩn nhiêu đó món hàng. Bạn chỉ lớn lên được chừng đó. Thay vì được chắp cánh cho trí tưởng tượng của tuổi trẻ, môi trường sống có thể kìm hãm, làm thui chột nó.

Các bạn trẻ có thể sở hữu tài năng phát minh rõ rệt, nhưng ở mãi tận ngôi làng nhỏ, không có điều kiện phát triển khả năng, không có công cụ, máy móc, không có cơ hội học các kiến thức cơ khí, không có những tấm gương khích lệ trong ngành đó để phát triển kỹ năng phát minh, trong khi nếu sống ở một thành phố chuyên sản xuất, họ đã có thể quen biết những con người sáng tạo khác, sẽ có nhiều cơ may khám phá ra thiên hướng của mình và tìm được đúng chỗ.

Một chàng trai có cha làm thương gia, được nuôi dạy trong môi trường kinh doanh dễ có xu hướng phát triển bản năng kinh

doanh hơn bất cứ gì khác, trong khi chàng trai được nuôi dạy trong môi trường cơ khí, công cụ dễ có xu hướng phát triển theo nghề máy móc hơn chàng trai lớn lên trong một cửa hàng. Chàng trai lớn lên trong môi trường kinh doanh nhưng từng rời khỏi cửa hàng và vào học đại học thường sẽ thay đổi hoàn toàn cách nhìn về cuộc đời, về thiên hướng của mình khi lựa chọn sự nghiệp. Cậu có thể yêu thích văn học hoặc một chuyên ngành nào đó, thế nên ý tưởng làm kinh doanh, vốn có vào lúc ban đầu, trở thành thứ nhất thời.

Để một bạn trẻ thành công với công việc của đời mình khi ở xa nhà thường sẽ dễ hơn nhiều so với khi ở gần nhà. Như một quy luật, các bạn trẻ tham gia một việc kinh doanh hoặc một ngành nghề chuyên môn thường gặp trở ngại tại thị trấn hoặc làng quê mình sinh ra, nơi đó mọi người đều biết họ, đều chỉ coi họ như trẻ con. Rất khó để người khác nhận ra rằng họ đã trưởng thành và trở thành một thương gia, luật sư, hoặc nhà vật lý.

Tôi từng biết nhiều nhà vật lý trẻ tuổi thất bại khi lập nghiệp tại nơi họ khôn lớn, nhưng lại thành công vang dội khi chuyển đến một nơi khác. Mọi người thường nói: "Tôi không thể gọi thằng nhóc đó đến tư vấn cho gia đình mình được. Nó chỉ là một đứa trẻ! Nó làm sao có năng lực như Tiến sĩ Brown, ông ấy từ thành phố đến đây cơ mà." Và cái cách mọi người nhìn một người đã trở nên nổi tiếng tại một nơi khác rồi quay trở về mới kỳ cục làm sao! Hẳn họ sẽ nghĩ về anh ta như đứa bé non nớt vụng về trong làng. Họ không thể nào đánh giá cao sự trưởng thành, tiến bộ mà anh ta đã đạt được suốt thời gian đi xa.

Tôi nhớ một bác sĩ trẻ từng quay trở lại ngôi làng nơi mình sinh ra. Một hàng xóm kêu lên: "Gì vậy, tôi thậm chí sẽ chẳng thuê cậu ta chữa cho con chó nhà tôi nữa. Mấy năm trước nó chỉ là một thằng nhóc khù khờ trong làng này. Chẳng ai nghĩ nó sẽ làm được trò trống gì cả." Thế nhưng, thực tế là, cậu ta đã đạt được thành công đáng kể tại một thị trấn khác.

Vị luật sư cũng gặp trở ngại như vậy. Người thương gia sẽ nói: "Không, thật sự, tôi không nghĩ tới việc giao phó vụ án quan trọng nào cho cậu ta đâu! Vài năm trước cậu ta còn đi chơi với mấy đứa con tôi! Bây giờ làm luật sư, chắc chắn cậu ta cũng thường thường thôi." Dường như bản chất con người là đánh giá thấp những người lớn lên cạnh bên mình và phóng đại tầm quan trọng của những người đến từ phương xa. Thật kỳ lạ là những người từ xa đến dường như khoác trên mình thứ sức mạnh bí ẩn, khiến họ được coi trọng hơn. Do đó, việc đến từ nơi xa là một lợi thế khá

lớn.

Một người có thể sống cả đời với tiềm năng rất lớn nhưng hoàn toàn không được phát huy. Đó là vì thiếu sự khích lệ hoặc tác động thúc đẩy từ môi trường xung quanh.

Khi lũ trẻ lớn lên, chúng thường bị đặt vào thế bất lợi, ngay cả trong gia đình. Sự trưởng thành, phát triển, nền tảng giáo dục, kỹ năng của chúng không được đánh giá cao trong chính mái nhà của chúng. Nhìn chung việc đi học xa nhà là một điều tốt. Tại trường trung học hoặc đại học, tính độc lập, tự chủ sẽ được phát triển, trong khi nếu ở nhà, trẻ sẽ có xu hướng cậy nhờ cha mẹ, không chút nỗ lực. Do đó, tính tháo vát sẽ không được bộc lộ, và trẻ không có được dũng khí hay cách cư xử tốt như khi sống giữa những người xa lạ.

Các bậc phụ huynh và giáo viên có thể làm một điều rất tốt là tạo ra môi trường nuôi dưỡng ở con trẻ tính tự lập cùng sự tự tin, lòng tự trọng và niềm tin vào một sự nghiệp thành công. Các bậc phụ huynh nên có những lý tưởng cao cả cho con cái họ, không bao giờ khuyến khích chúng điều gì ngoài việc tạo động lực đáng quý nhất để chúng tìm kiếm công việc để đời. Họ nên cố gắng cho con mọi lợi thế về dòng dõi, sức khỏe, môi trường tại gia, giáo dục, tình yêu thương và sự tin tưởng, từ đó trang bị cho trẻ ngay từ những năm tháng đầu đời để đáp ứng sự nghiệp đích thực của trẻ trong tương lai. Đến khi trẻ phải chọn nghề, phụ huynh nên hướng dẫn con một cách khéo léo, không bao giờ độc đoán. Nếu họ có thể đánh giá xem con mình đưa ra lựa chọn một cách chân thành hay hời hợt, thì họ có thể dễ dàng đánh giá xem liệu trẻ có chọn đúng đường hay không.

Có nhiều ảnh hưởng từ môi trường của một bạn trẻ có thể thực sự dẫn đến lựa chọn sai lầm. Phụ huynh không thể quá bao bọc con cái. Các bạn trẻ có trí tưởng tượng phong phú, họ sẽ vẽ nên mọi bức tranh lung linh. Họ tưởng tượng mình được sống trong xa hoa, huy hoàng nếu đi theo nghề này nghề nọ.

Do vậy, họ thường sẽ đặt trọng tâm sai chỗ. Không phải lúc nào cũng an toàn khi khuyến khích trẻ đi theo lựa chọn đầu tiên chúng có, vì những ảnh hưởng từ môi trường có thể đã phát triển thành các khả năng nổi bật nhưng vốn không phải là mạnh mẽ nhất. Đôi khi một bạn trẻ hoàn toàn đổi hướng sang thứ trở nên thắng thế nhờ ảnh hưởng của môi trường anh ta lớn lên, khi

chuyển đến một địa phương khác, môi trường khác. Nói cách khác, môi trường không bao giờ nên là yếu tố duy nhất hoặc yếu tố mang tính quyết định, vì nó rồi sẽ thực sự là một trở ngại.

Chương 23

KHÔNG ĐƯỢC TRANG BỊ CHO TRÒ CHƠI CUỘC ĐỜI

Trong lúc xem xét các trường hợp của những người ở nhầm chỗ, chúng ta thường xuyên đổ lỗi cho chính họ, trong khi đúng ra lỗi phải thuộc về những ngôi trường công cùng chương trình học quá chung chung mà họ theo học.

Thoạt nhìn, đây có thể là một bản cáo trạng vơ đũa cả nắm, nhưng tôi hết sức tin vào nó, không chỉ bằng chính quan sát của tôi, mà còn qua hàng loạt lá thư tôi nhận được từ những chàng trai, cô gái sau nhiều năm học trong trường mà không xác định được mục tiêu trong đời, đồng thời cũng từ các báo cáo của Chính phủ về vấn đề rất quan trọng này. Dưới đây là một đoạn trích từ cuốn sách mà Chính phủ chính thức phát hành: "Việc thiếu sự độc đáo và động lực luôn là lý do chính của mọi lời từ chối. Trong một loạt 800 cuộc phỏng vấn cá nhân thực hiện với các cử nhân đại học, chỉ có 287 người vượt qua, số còn lại bị từ chối."

Theo báo cáo này, các trường học ở nước ta, từ mẫu giáo đến đại học, không những chẳng làm được gì giúp khám phá, phát triển động lực và tính độc đáo mà còn loại trừ các học sinh sở hữu những điều đó trong quá trình phát triển, tới mức hai phần ba cử nhân tốt nghiệp không có những dạng khả năng này.

Điều tra từ Chính phủ cũng cho thấy rằng những chàng trai làm các công việc cấp thấp, thay đổi công việc ba lần mỗi năm thì có khả năng kiếm tiền giỏi hơn những chàng trai cứ bám lấy một công việc. Nhưng nếu thay đổi công việc sáu lần một năm thì cậu ta lại kiếm được ít tiền hơn. Nói cách khác, một công việc cấp thấp có tính giáo dục trong vòng bốn tháng.

Nhiều chàng trai khởi đầu sai với công việc đầu tiên. Họ làm việc cho những người chủ tồi, có thể là những gã buôn bán đáng ngờ, hoặc vì các lý do khác mà họ bị thoái chí ngay lúc đầu và thường không tiếp tục nỗ lực tối đa. Họ không nhận ra việc dốc hết tâm sức vào công việc mang ý nghĩa thế nào, họ không tận tâm và lao động chăm chỉ. Họ vẫn chưa học được bài học cần thiết.

Khi một bạn trẻ rời trường học, cậu ta nên được trang bị kỹ càng để bước vào đời, không phải chỉ là lý thuyết hoặc những kiến thức học thuật, mà phải là kiến thức thực tế, với tư duy đã được đào tạo, óc sáng tạo được phát triển tốt, tính độc đáo đã thành hình. Cậu ta nên biết chút ít về tâm lý, nên quen thuộc với các nguyên tắc bán hàng, đặc biệt là cách bán những khả năng của mình, cách tận dụng tối đa năng lực cá nhân.

Còn quan trọng hơn nhiều so với câu hỏi ta cần học gì chính là câu hỏi ai sẽ là người dạy ta. Người thầy không nên là chiếc máy hát biết đi, chỉ biết trách phạt những chàng trai lười biếng. Ông ta nên là nguồn cảm hứng, dẫn dắt sinh viên khoa mình đi đến giới hạn của điều đã được biết, khuyến khích sinh viên du ngoạn trong vương quốc vĩ đại của những điều chưa ai biết.

Một báo cáo về dạy nghề của Chính phủ cho thấy diện mạo chiếm chín phần mười khả năng tìm được việc làm trong nhóm họ gọi là "tầng lớp trẻ". Chắc chắn là điều đó rất đáng để các bạn trẻ cố gắng tạo ấn tượng tốt, tạo một diện mạo đẹp, cũng như thể hiện tư duy nhanh nhạy, tỉnh táo khi ứng tuyển vào một vị trí. Thế nhưng rất hiếm khi các bạn trẻ được dạy về tầm quan trọng của điều này. Chúng ta thể hiện cá tính của mình ở mọi nơi, và cách ta thể hiện nó là một vấn đề cực kỳ quan trọng. Sự khác biệt giữa việc tạo nên ấn tượng tốt đẹp và ấn tượng xấu là vô cùng lớn.

Một giọng điệu khiếm nhã, cộc cằn, dễ kích động sẽ tạo ấn tượng rất xấu ở mọi nơi. Những vụng về, bộp chộp, dùng từ lộn xộn, không truyền tải được rõ nghĩa sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến những điều khác. Trang phục, thái độ, cách nói năng, phong cách, là tất cả những gì sẽ giúp ích cho bạn hoặc gây hại cho bạn. Chúng sẽ giúp bạn đi gần hơn tới hoài bão của mình, hoặc sẽ ngăn trở, kìm bước bạn đi.

Mọi thương gia giỏi đều biết rằng mình phải trưng bày sản phẩm sao cho thể hiện ra được nhiều ưu điểm nhất, rằng việc bán sản phẩm phụ thuộc vào cách trưng bày sản phẩm. Hãy xem, bạn

đang bán năng lực của mình, bạn sẽ quảng cáo nó thế nào, sẽ trưng nó ra thế nào đây? Bạn muốn những người khác có ấn tượng gì về khả năng của bạn?

Bạn sẽ không quảng cáo được về khả năng của mình nếu ăn mặc luộm thuộc, không quan tâm tới quần áo, bất cẩn trong cách nói năng, thái độ hững hờ, hoặc phong thái chủ quan. Nếu bất cứ điều gì nơi bạn gây phản cảm, thì bạn đang có thông điệp quảng cáo rất tệ hại về khả năng của mình, thứ mà bạn đang cố gắng bán. Nếu bạn trưng ra sự hờ hững, không trung thực, cáu kỉnh và hay phàn nàn, những điều chẳng hề quảng cáo được tốt cho khả năng của bạn, thì làm sao bạn có thể mong đợi bán được nó với giá cao nhất trên thị trường đây?

Trong những năm đầu, trường học và công việc của một chàng trai nên liên quan mật thiết thay vì hoàn toàn khác biệt – trường hợp này thường xảy ra. Toàn bộ việc giáo dục và rèn luyện của một chàng trai nên xét tới điều cậu sẽ phải đối mặt khi bước chân vào đời. Nói cách khác, trường học nên đào tạo cho trò chơi lớn là cuộc đời, và việc đào tạo này không bao giờ nên đi lệch khỏi trò chơi mà cậu ta sắp sửa tham gia.

Bạn sẽ nghĩ gì về người đào tạo chưa bao giờ thực sự dấn thân để trải nghiệm mà chỉ nói các lý thuyết suông, rao giảng những nguyên lý chẳng bao giờ được dùng tới trong trò chơi? Hãy nghĩ đến một chàng trai được đào tạo để chơi trò chơi lớn của cuộc đời, cậu dành ra biết bao thời gian, suốt nhiều năm, để học những ngôn ngữ đã chết, thứ chẳng ai dùng, lẫn nhiều thứ khác chẳng hề liên quan trực tiếp đến cuộc sống mà cậu sắp phải dấn thân vào bằng toàn bộ năng lượng trong mình suốt nửa thế kỷ! Điều chúng ta muốn nơi các trường học là việc phát triển động lực, khả năng lãnh đạo, sự độc đáo, tính sáng tạo, và tài tháo vát.

Các bạn cử nhân chắc chắn nên tháo vát hơn những cô cậu chỉ mới được đào tạo nửa chừng. Nói cách khác, giáo dục và đào tạo cho trò chơi cuộc đời nên vận dụng tối đa những phẩm chất thực tế mà sinh viên sẽ phải dùng tới sau khi rời ghế nhà trường. Những phẩm chất đó là gì? Lòng dũng cảm, tự tin, óc sáng tạo, khả năng khởi đầu mọi thứ, không cần ai nhắc nhở, khả năng lãnh đạo và năng lực hoàn thành công việc. Cậu ta nên biết cách tập trung tâm trí một cách mạnh mẽ, biết cách dồn toàn bộ khả năng vào công việc. Cậu ta nên được đào tạo năng lực ra quyết định nhanh chóng, dứt khoát, nên được dạy rằng thất bại và trì trệ khiến người ta do dự chờ điều kiện tốt hơn và luôn luôn không quả quyết.

Cậu ta nên được học rằng quyết định nhanh chóng, dứt khoát là tính cách của người làm được việc lớn. Khi một bạn trẻ rời trường, cậu ta nên điềm tĩnh, có khả năng kiểm soát bản thân và biết cách tiến lên từng bước. Cậu ta nên biết rằng hệ thống và trật tự sẽ tăng sức mạnh của mình lên gấp nhiều lần. Cậu ta nên biết xét đoán bản chất con người, và có năng lực đọc vị người khác.

Trên hết, cậu ta nên được đào tạo kỹ càng về lương tri, tính chất phác, nếu không thì toàn bộ những học vấn chuyên môn, sách vở của cậu ta sẽ chẳng ích lợi gì nhiều. Nếu hệ thống giáo dục của chúng ta chỉ cho ra những con người điềm tĩnh, những sinh viên có khả năng thực tế, có lương tri, khả năng xét đoán, chủ động, độc đáo và tính tự lập được phát triển song song với học vấn chuyên môn, thì đó sẽ là một thể chế giáo dục có sức mạnh lớn đến mức nào. Không may là mảng đào tạo chuyên môn thường được nhấn mạnh quá nhiều trong việc đào tạo cho giới trẻ.

Việc chọn trường nên được cân nhắc cẩn thận. Về chủ đề này, một nhà giáo dục thành công nói: "Hãy xem xét vấn đề này thật kỹ, vì nó rất quan trọng. Hãy đi tìm sự giáo dục ở trường học đó, bất kể nó ở một bang hay quốc gia nào, bất kể mang tên gì, dưới quyền của ai, chỉ cần nó phục vụ được cho mục đích của bạn tốt nhất, đem lại kết quả tuyệt nhất từ số tiền bạn chi ra. Đừng dừng lại ở lưng chừng. Hãy đến gặp những người am hiểu, những người có thể dẫn dắt bạn đi sâu hơn những chi tiết sơ lược để đến những tư duy, những nghiên cứu của giới học thuật.

"Còn quan trọng hơn nhiều so với câu hỏi ta cần học gì chính là câu hỏi ai sẽ là người dạy ta. Người thầy không nên là chiếc máy hát biết đi, chỉ biết trách phạt những chàng trai lười biếng. Ông ta nên là nguồn cảm hứng, dẫn dắt sinh viên khoa mình đi đến giới hạn của điều đã được biết, khuyến khích sinh viên du ngoạn trong vương quốc vĩ đại của những điều chưa ai biết. Một người thầy tuyệt vời không bao giờ thất bại trong việc để lại dấu ấn cho mọi bạn trẻ mà ông tiếp xúc.

"Hãy để trường học làm điều nó làm được cho bạn. Khi bạn đã nhận lãnh trách nhiệm quan trọng trong cuộc đời, hãy để những công việc và ảnh hưởng của chính bạn đối với cộng đồng mãi là lời kêu gọi mạnh hơn bao giờ hết có thể được đưa ra nhân danh một nền giáo dục cao hơn."

Chương 24
LỜI NGUYỀN CỦA SỰ THIẾU QUẢ QUYẾT

"Một phụ nữ mỗi ngày đều lôi kéo rất nhiều người đến quán nhỏ của mình để thưởng thức món bánh bí đỏ hoàn hảo bà làm, uống món trà thơm ngào ngạt đầy sảng khoái, nhìn thấy nụ cười vui vẻ của bà và tận hưởng không khí thoải mái, bà kể rằng: "Tôi muốn thằng con trai John có một nền giáo dục tốt. Ba nó và tôi luôn cảm thấy xấu hổ vì chúng tôi ít học, thế nên sau khi ông ấy mất, tôi chuyên tâm với việc làm bánh tới khi mọi người đều biết rằng họ không thể mua được bánh như tôi làm ở bất cứ đâu khác trong thị trấn, và thế là họ đổ xô đến chỗ tôi. Thế nên, như mục sư của chúng tôi nói, thì John đã được nuôi bằng bánh để học xong đại học, và tôi mong nó sẽ làm được chuyện lớn lao trên đời. Nhưng tôi phải thừa nhận rằng nó là một đứa dễ thay đổi. Từng có lúc nó mơ được trở thành bác sĩ, lớn lên nó khao khát trở thành nhà truyền đạo, sau đó lại nghĩ rằng làm luật sư mới phù hợp nhất. Giờ thì nó đang nói tới chuyện làm nông trại. Nó rất dễ thoái chí, còn chưa làm thành thạo được đã bỏ cuộc rồi."

Không cần phải nhấn mạnh đến sự thật rằng chàng trai dễ thay đổi từng học đại học này thua xa người mẹ không được học hành nhưng rất thành công và không dễ ngã lòng của mình."

Câu chuyện trên, được đăng trên một số báo định kỳ của chúng tôi [tờ Success], là ví dụ thực tế về khả năng phá hỏng cuộc đời một người của sự do dự, không quả quyết. Có bao nhiêu cậu John đang vất vưởng trên thế giới đã thất bại vì không bao giờ chọn được một lĩnh vực nào để đi theo và cố gắng bám lấy nó!

Lời điếu này sẽ hợp để khắc trên bia mộ của nhiều kẻ thất bại: "Anh đã thua trong canh bạc cuộc đời vì không bao giờ chịu quyết

định mình nên làm gì với nó."

Một người đã sống nửa đời mà vẫn chưa quyết định mình phù hợp với cái gì thật chẳng đáng thương chút nào! Ở mọi nơi ta đều thấy những người được nhận món quà quý giá của cuộc đời với nghĩa vụ phải sống tốt nhất với những gì được ban, thế nhưng họ đã để nửa đời trôi qua mà chưa làm được điều gì tốt đẹp. Họ đã để những tháng ngày đa cảm trôi đi mà không hề chuẩn bị cho thứ gì đáng giá. Họ không đòi hỏi nhiều từ bản thân, cứ nhảy từ việc này sang việc nọ, không ngừng dao động, chẳng bao giờ quyết chí đi theo một hướng.

Mọi con đường đều có rất đông những kẻ yếu thế và không cương quyết. Những kẻ thiếu bản lĩnh sẽ không tìm được lối ra hoặc tự tạo được lối ra ở bất cứ đâu. Bạn không thấy sao, người bạn dễ dao động của tôi, rất nhiều chàng trai trẻ nhanh chóng vươn lên ở chính lĩnh vực mà bạn khao khát được dấn thân, nhưng có vẻ như với bạn lĩnh vực đó quá đông đúc? Nếu những người khác có thể vượt lên trên đám đông những người chỉ đáng giá một đô-la một ngày và mở được lối đi đến điều tốt đẹp hơn, thì tại sao bạn lại không? Có sự khác biệt rất lớn giữa người hay do dự, luôn nói rằng mình sẽ cố gắng làm một điều gì đó, và người quyết định chắc chắn và nói rằng mình sẽ làm điều đó.

Quyết tâm trở thành một người đáng giá là chưa đủ, bạn phải quyết tâm trở thành một người đáng giá bằng tất cả nhiệt huyết, sức mạnh, năng lượng mình có. Bạn phải toàn tâm toàn ý, phải ném toàn bộ cuộc đời mình vào sự nghiệp. Có hàng triệu bạn trẻ mơ ước trở thành người nổi danh, nhưng chỉ thỉnh thoảng ta mới thấy một người đủ quyết tâm để làm nên chuyện bằng toàn bộ tâm sức, để vượt qua tất cả các trở ngại.

Những bạn trẻ bước vào trò chơi cuộc đời với tinh thần như các đội bóng bầu dục trong trường đại học sẽ không thất bại. Booker T. Washington[26] đã dành cho các sinh viên da màu của mình lời khuyên giá trị này:

"Việc một người thay đổi từ nghề này sang nghề khác dường như xảy ra rất nhiều trên khắp đất nước này, và phải đến khi vượt qua điểm yếu này, chúng ta mới được xem là đáng tin cậy, là đáng giá. Chúng ta phải học cách chinh phục khó khăn, phải nhìn thấy con đường đời không bằng phẳng, phải quyết chí vượt qua, chiến thắng những khó khăn, thử thách; không một ai có định mệnh là thất bại. Nhưng để đạt đến điểm đó trong đời, chúng ta phải có kế hoạch chắc chắn, vững vàng, và trên hết, chúng ta phải duy trì

được tâm thế không nao núng ở bất cứ đâu, như vậy thì ta mới có thể có được hết những ích lợi từ kế hoạch đó.

Cách duy nhất để chúng ta trở nên hữu ích với loài người và có thể phụng sự Chúa là, trước tiên, phải quyết tâm làm một điều gì đó, và khi làm điều đó, hãy kiên trì với nó, cải thiện kỹ năng, làm nên điều đặc biệt. Bằng cách đó chúng ta sẽ biến mình thành nhân tố hữu ích, đáng tin cậy trong sự thịnh vượng của giống loài ta."

"Lời điếu này sẽ hợp để khắc trên bia mộ của nhiều kẻ thất bại: 'Anh đã thua trong canh bạc cuộc đời vì không bao giờ chịu quyết định mình nên làm gì với nó."

Tôi lại nhớ tình huống của một bạn trẻ rất có tài nghệ thuật, người đã để những năm tháng quý giá trôi qua trong lúc làm hết nghề này đến nghề khác mà không dùng đến khả năng được Chúa ban cho, khiến cho cơn khát nghệ thuật không được thỏa mãn. Trái tim anh ta không bao giờ nằm nơi công việc. Thiên tư nghệ thuật của anh khao khát được thể hiện ra, để thoát khỏi công việc mà bản năng của anh chống đối, để ra nước ngoài học; nhưng anh ta nghèo túng, và dù công việc rất khổ sở, dù cả tâm hồn anh ta căm ghét nó, anh ta lại sợ những khó khăn và chông gai mình sẽ phải vượt qua nếu đi theo thôi thúc bên trong mình. Anh ta muốn thoát ly, đi theo hoài bão, nhưng lại không quyết được liệu đó có phải điều sáng suốt không. Thế nên anh ta cứ do dự, chờ đợi một cơ hội tốt hơn, cho đến khi, qua bao nhiêu năm, anh ta thấy nhiều điều khác lấp đầy tâm trí mình, còn khát khao nghệ thuật thì ngày càng phai nhạt. Giờ đây anh ta phải sống trong u buồn, bất mãn, luôn hối tiếc về quá khứ và ước ao trong vô vọng rằng thay vì để hoài bão của mình chết đi, lẽ ra anh ta nên tìm cách thực hiện nó, để tài năng được bộc lộ.

Thật không may rằng các bạn trẻ không được nhà trường dạy về các công việc họ sẽ thích nghi được tốt nhất! Ít ra họ cũng nên được dạy một cách tổng quan về thiên hướng của mình, và nếu không tiến ngay được vào đúng con đường, thì họ cũng không mãi sa vào quá nhiều con đường sai.

Ít nhất các giáo viên nên có khả năng chỉ cho học sinh thấy những việc chúng không thể thành công, bằng cách nhìn vào chính cách tư duy của học sinh, từ lối nghĩ và những gì tốt nhất chúng làm được. Nếu một học sinh không thể vẽ nổi một biểu đồ lên bảng, nếu cậu bé chẳng có chút kỹ năng về máy móc nào, thì giáo viên

của cậu có thể dự đoán được chắc chắn rằng cậu không được sinh ra để làm thợ máy hoặc nhà phát minh. Nếu cậu bé không có thiên hướng về tính toán hoặc con số, nếu cậu thường làm toán sai, giáo viên của cậu có thể tin chắc và giúp cậu từ bỏ ý nghĩa rằng cậu có thể trở thành một nhà toán học thành công, vì cậu chẳng hề có tư duy toán học. Nếu cậu không có năng khiếu thuyết phục hay kỹ năng tranh luận, không có khao khát tìm hiểu nguyên do mọi thứ, nếu cậu không giỏi logic, thì giáo viên chắc chắn nên khuyên cậu đừng thi vào ngành luật. Nếu cậu bé có trái tim quá yếu mềm, quá nhạy cảm, ghét những tiểu tiết, không kiên nhẫn hoặc khéo léo, nếu cậu vô ý, cậu sẽ không bao giờ trở thành một bác sĩ thành công và đáng tin cậy.

"Tạo hóa đã trang bị cho bạn một năng lực nào đó, một phẩm chất nào đó cho phép bạn làm một điều gì đó tốt hơn mọi người khác," một tác giả viết. "Việc của bạn là khám phá ra điều đó là gì, sau đó khám phá giá trị của nó đối với xã hội. Hãy phát triển những tiềm năng trong mình, trở thành người bán hàng đủ giỏi để bán chính mình cho xã hội ở mức giá có lời. Bạn càng làm tốt công việc của mình, chất lượng của nó càng cao, thì nhu cầu về nó càng tăng, phần thưởng của bạn là danh tiếng, tình yêu, và sự giàu có."

Hãy xem chừng món quà tai hại từ sự thiếu kiên định. Nhiều người bỏ lỡ cơ hội trở nên vĩ đại khi tự phân mình thành hai nửa tầm thường. Tính phổ quát giống như đốm lửa trên bãi tha ma, có thể khiến nhiều người ảo tưởng và hủy hoại một trí tuệ hứa hẹn. Trong nỗ lực có được kiến thức về cả trăm chuyên môn, họ chẳng giỏi trong lĩnh vực nào. "Những kẻ thứ gì cũng biết," một trong những nhà sản xuất hàng đầu quốc gia chia sẻ, "chỉ có cơ hội ở thời của tôi thôi. Ở thời này, họ chẳng có cơ hội nào." Nếu bạn không hoàn toàn chắc chắn về điều mình phù hợp nhất, bạn phải tìm hiểu kỹ chính mình, xem xét không chỉ những khả năng khác nhau, những thứ bạn thích và ghét, mà còn cả sức khỏe, tâm tính, thói quen tư duy, và mọi đặc điểm có thể giúp bạn ra được quyết định.

Ngày nay có rất nhiều nghề rộng mở với giới trẻ, đến mức thật khó lòng chọn lựa, trong khi nhiều năm trước chỉ có 50, thậm chí chỉ 25 lựa chọn. Nhưng mạo hiểm chọn sai vẫn tốt hơn chần chừ và do dự, chờ đợi một điều gì đó xảy ra để quyết định thay bạn, đến khi nhiều năm quý giá trong đời trôi đi mất.

Nhiều người phải trải qua những cú hích lớn, những thất bại lặp đi lặp lại khi làm điều mình không thể thì mới nhận ra điều mình có thể. Trong một số ví dụ, quá trình tiêu cực nhằm loại bỏ những

tiếng gọi đáng ngờ này là cách duy nhất để đạt tới cái kết tích cực. Lời khuyên của Tiến sĩ Henry Van Dyke[27] dành cho sinh viên đại học tại buổi tốt nghiệp, những người không quyết định được sự nghiệp đời mình, cũng rất phù hợp cho mọi bạn trẻ: "Lời khuyên của tôi đối với các bạn là đừng chờ đến khi tìm được con đường tốt nhất, mà cứ bước tới và làm ngay một việc gì đó. Hãy chọn con đường có nhiều khả năng dẫn tới điều bạn muốn nhất. Bạn sẽ học được nhiều từ hành động hơn từ việc ngẫm nghĩ. Và ngay cả sai lầm phạm phải, chỉ cần biết cách học từ đó, cũng có thể trở thành tài sản giá trị nhất."

Hạnh phúc và việc không ngừng trưởng thành, hướng tới cuộc sống cao đẹp hơn là kết cục vĩ đại cho sự tồn tại của con người. Những phương tiện để đến được với kết cục đó nằm nơi công việc hàng ngày bạn làm chứ không đâu khác. Công việc nên là trường học lớn của cuộc đời bạn, dần giúp bạn trở thành một người vĩ đại, tạo dựng nhân cách của bạn. Công việc nên mở rộng, đào sâu, mài giũa những tài năng Chúa ban trong bạn trở thành cân xứng, hài hòa và đẹp đẽ.

Nếu bạn đang ở ngay ngã rẽ cuộc đời vào lúc này và không quyết định được nên đi theo lối nào, một trong những cách tốt nhất để đưa ra được lựa chọn thông minh là tự hỏi mình rằng: "Loài người sẽ làm gì với tôi nếu họ xem xét những phẩm chất, khả năng thích nghi tôi có, rồi đặt tôi vào vị trí đem lại ích lợi lớn nhất cho họ?"

Câu châm ngôn của người Na Uy: "Hãy hiến mình trọn vẹn cho đồng loại, rồi họ sẽ sớm trả công cho bạn," là rất có lý. Chúng ta làm được những điều lớn lao nhất cho bản thân khi làm được điều lớn lao nhất cho người khác. Chúng ta làm được nhiều nhất cho bản thân lẫn người khác khi được ở vào vị trí khơi dậy nhiều nhất, mạnh mẽ nhất các năng lực mà chúng ta có.

Chương 25
ĐI THEO BẢN NĂNG

Liệu còn có gì đúng hơn lời viết đầy triết lý của Shakespeare: "Công việc khiến ta vui sướng sẽ xoa dịu nỗi đau do vất vả"? Không gì trên thế giới này có thể đem lại niềm vui sướng như công việc ta yêu thích, công việc ta thực hiện với niềm vui thích và nuối tiếc khi ngừng lại bất kể trời đã tối hay ta đã mệt mỏi đến nhường nào. Công việc ta yêu thích là ân huệ lớn lao nhất từng được ban cho loài người.

Không sức mạnh tinh thần hay lòng quyết tâm nào có thể thay thế lòng nhiệt tình tự nguyện và sự hăng hái phụng sự đến từ tình yêu công việc. Việc làm theo thiên hướng của mình một cách tích cực, lành mạnh, làm điều mình giỏi nhất, thể hiện bản thân tối đa, là liều thuốc bổ không ngừng. Nó thỏa mãn khát khao được làm việc để vươn đến điều tốt đẹp nhất của ta. Nó mang đến sự hài lòng cho cuộc đời ta, và sự hòa hợp giữa tài năng, bình yên và sự thỏa mãn.

Ý thức rằng ta đang làm hết sức mình cho công việc thay vì làm qua loa nửa vời, bởi vì công việc phù hợp với ta và ta yêu thích nó, là liều thuốc bổ vô tận. Nó bôi trơn mọi cỗ máy lương tri và điều hòa tâm trí và thân thể, giúp phát triển lên mức hiệu suất cao nhất và kéo dài sự sung sức.

Khi một người đi theo thiên hướng trong tâm trí, sẽ không điều gì ngăn cản được anh ta. Toàn bộ năng lực của anh ta sẽ đồng thuận, và anh ta sẽ không phải ép buộc mình gánh vác những công việc khó chịu. Thiên hướng tự nhiên của anh ta, tình yêu anh ta dành cho toàn bộ công việc sẽ giữ anh ta lại với công việc này, trong khi một người ghét việc mình làm sẽ gặp khó khăn gấp đôi khi phải gánh vác những công việc gây khó chịu. Thực tế là người có sức mạnh ý chí lớn và quyết tâm mạnh mẽ có thể gắng gượng với

công việc không phù hợp, đạt được ít nhiều thành công, nhưng điều đó sẽ đi cùng mất mát rất lớn và sự phí hoài năng lượng khủng khiếp, trong khi anh ta có thể làm được nhiều hơn rất nhiều với cùng mức nỗ lực đó ở lĩnh vực mà anh ta có năng khiếu. Hãy nghĩ đến mất mát lớn của cá nhận và của quốc gia do hàng triệu người bị đặt sai chỗ, phải vật lộn với công việc họ không thể thích nghi, lao động trong khổ sở khi cũng những việc đó sẽ nhẹ nhàng biết mấy với những người có khả năng phù hợp!

Những người bị đặt sai chỗ trong đời, bất kể tận tâm hay lao động vất vả ra sao, cũng sẽ chỉ phát huy được một phần rất nhỏ tiềm năng của mình, đó là một điều thật đau đớn, trong khi nếu được ở đúng chỗ, họ sẽ rất thành công và vui sướng. Sydney Smith[28] nói: "Hãy trở thành người mà tạo hóa muốn bạn trở thành, và bạn sẽ thành công. Cố gắng trở thành một người khác, bạn sẽ còn tệ hơn cả nghìn lần so với một kẻ vô danh." Tài năng vốn sẽ làm nên một luật sư giỏi sẽ bị phí hoài nếu bạn hướng nó thành nỗ lực để trở thành một nhà hóa học. Một "nhạc sĩ bẩm sinh" sẽ trở thành một người bán hàng tệ hại.

Điều quan trọng khi cân nhắc là bạn sẽ thích nghi được tốt nhất với nghề nào. Ích lợi sẽ không khác nhau nhiều nếu bạn tính toán mọi yếu tố. Điều bạn phải quyết định là, trong lĩnh vực, ngành nghề nào, bạn có được khả năng thành công lớn nhất.

"Điều may mắn tuyệt diệu nhất của một người," Emerson nói, "là được sinh ra để theo đuổi điều mang lại cho anh ta việc làm và niềm hạnh phúc, bất kể đó là nghề đan giỏ, đào kênh, tạc tượng hay sáng tác bài hát."

Bạn sẽ kinh ngạc trước tốc độ các cơ hội xuất hiện ngay từ thời khắc bạn dấn thân vào môi trường phù hợp và bắt đầu làm điều bạn được sinh ra để làm. Nhưng mọi thứ sẽ trở thành cuộc vật lộn trong vô vọng nếu chúng ta bước khỏi con đường của cơ hội, nếu chúng ta đi lệch thiên hướng của mình, cố gắng làm điều mà ta không phù hợp!

Thiên hướng tự nhiên của một người sẽ kéo và giật người đó như một quả bóng bị buộc dây đang cố gắng thoát khỏi sợi dây thừng buộc lấy nó và vươn lên trời cao. Vô số người làm những công việc không phù hợp luôn giằng kéo chấn song cầm tù họ, như một chú chim ưng đập đôi cánh tơi tả vào chấn song của chiếc lồng ngăn cách nó với tự do, với bầu trời xanh biếc. Thiên hướng của một người không thể bị giết chết hoặc bị đè nén và sẽ không bao giờ thôi kêu gào được thể hiện ra – "và nó sẽ chẳng bao giờ bị kiềm

soát, đè nén mà không gây ra hệ quả nghiêm trọng chẳng kém việc ngăn thủy triều."

Bằng mọi cách, hãy đi theo thiên hướng của mình – nhưng hãy chắc chắn thiên hướng đó là gì. Đừng nhầm lẫn một nhiệt huyết nhất thời là thiên hướng. Hoàn cảnh là yếu tố quan trọng trong lựa chọn sự nghiệp. Môi trường xung quanh, hoàn cảnh sống, ảnh hưởng từ cha mẹ, nhu cầu cấp bách của gia đình, kết hôn trước khi tìm được vị trí trong đời, bị buộc phải kiếm sống ngay lập tức, nơi sinh sống, nền tảng giáo dục, sức khỏe, tính cách – tất cả những điều đó đều gây ảnh hưởng mạnh mẽ lên quyết định lựa chọn nghề nghiệp.

Nhiều khi các bậc phụ huynh nhầm lẫn những biểu hiện yêu thích của con thành lựa chọn nghề nghiệp của chúng. Trẻ thường thể hiện niềm yêu thích, mơ tưởng đẹp đẽ về một nghề nào đó. Chúng nghĩ rằng mình sẽ được giống như một nhạc trưởng hay người lái tàu, huấn luyện viên, đơn giản vì chúng từng thấy và ngưỡng mộ những người làm các nghề đó. Chúng tưởng tượng mình sẽ thích được làm điều giống thế, trong khi đó là điều trái ngược với những gì tạo hóa đặt định cho chúng. Chúng ta thường nghe những người xuất sắc nói rằng hoài bão lúc nhỏ của họ là trở thành thợ đóng giày, mở một cửa hàng bán kẹo hoặc một quầy đánh giày hay đi bán báo.

Tôi biết một người nổi tiếng từng mơ ước thành thợ cắt tóc đến tận khi ông trưởng thành. Tôi từng đọc về một chàng trai trẻ nói rằng cậu mơ trở thành người đánh xe ngựa, nếu người đánh xe ngựa được chôn tại Tu viện Westminster[29]. Hầu hết các lựa chọn sớm của trẻ đều mơ mộng và hời hợt, chúng không được hiểu rõ, và không tránh khỏi việc nhanh chóng bị bỏ quên.

Phải mất rất nhiều công sức mới không rơi vào nhầm chỗ do đi theo những bốc đồng hời hợt, những ảo tưởng thay vì các niềm tin có căn cứ phù hợp. Các bậc phụ huynh nên thật cẩn thận với việc gieo trồng các ý tưởng sai lầm, các gợi ý không đúng vào tâm trí trẻ, thứ vốn rất dễ bị ảnh hưởng. Ta phải nhớ phân biệt giữa khao khát đích thực và khao khát nhất thời thôi thúc bởi những ảo tưởng khác thường. Một chút tài năng thường sẽ chỉ sai lối cho những người thiếu khả năng đánh giá chính xác tài năng của mình. Hãy cẩn thận với một ảo tưởng sai lầm về một nghề nghiệp đòi hỏi bạn phải trả bằng nhiều năm rèn luyện và chuẩn bị, cái giá bạn không sẵn lòng trả.

Chúng tôi từng thấy nhiều bạn trẻ rất có tài năng trong những

lĩnh vực đặc biệt – nghệ thuật, văn học, báo chí, âm nhạc, thương mại – nhưng lại hoàn toàn giết chết hoài bão của mình bằng nhiều năm lười nhác, hững hờ và thiếu vận dụng. Hãy nhớ rằng bất kể thiên hướng của bạn mạnh mẽ ra sao, tài năng của bạn lớn đến nhường nào, nếu mỗi ngày bạn đều không luyện tập, không thể hiện, hoài bão sẽ dần nhạt đi, và đam mê sẽ cạn, tiếng gọi được phát huy sẽ yếu dần, cho đến ngày tài năng đó chết hẳn.

Bằng mọi cách, hãy đi theo thiên hướng của mình – nhưng hãy chắc chắn thiên hướng đó là gì. Đừng nhầm lẫn một nhiệt huyết nhất thời là thiên hướng.

Nói cách khác, sẽ rất nguy hiểm khi làm ngơ những cơ hội thể hiện tài năng mạnh mẽ nhất của bạn. Những khả năng khác có thể được phát triển, môi trường không thuận lợi có thể nhấn chìm nó, và cả nghìn điều nổi lên để ngăn bạn truyền tải thông điệp ẩn đến thế giới, nếu bạn không tận dụng mọi cơ hội để truyền tải nó.

Thật đáng tiếc khi những chàng trai, cô gái của chúng ta không được dạy rằng tình yêu lớn lao đối với một công việc, nỗi khát khao đạt thành tựu trong một lĩnh vực nào đó, điều mà không gì khác có thể thỏa mãn, luôn đi cùng năng lực trong chính lĩnh vực đó. Họ nên được dạy rằng nỗi khao khát này chính là kết quả của sự tương hợp. Đó là tiếng gọi từ năng lực mạnh nhất trong chúng ta, thứ khiến ta đặc biệt phù hợp với công việc đó.

Đúng là các bạn trẻ đôi khi có khao khát hời hợt, nhất thời được làm một điều nào đó mình rất không phù hợp. Tuy nhiên, khao khát dai dẳng, không giảm sút, thứ mà không gì khác đánh bật được, không xuất phát từ những năng lực yếu kém hay những tế bào não không được phát triển. Khao khát này chính là biểu lộ của phẩm chất, năng lực và sức mạnh đặc biệt tương thích với bạn trẻ đó và giúp cậu ta đạt được mục đích của mình.

Chúng ta thường nghe những người trẻ nói rằng họ mong mỏi được làm một điều gì đó, nhưng vẫn chưa bao giờ có được cơ hội như những người khác! Nếu khao khát đó là chân thật, nếu nó kéo dài, thì kiềm chế nó, không bộc lộ nó sẽ là một tội ác. Trách nhiệm của mọi người là hiện thực hóa ước mơ của mình, ai cũng phải chịu trách nhiệm nếu thất bại trong việc đó. Nỗi khao khát, mong mỏi sẽ là những cái bóng bám đuổi sau lưng ta; và đó cũng chính là bằng chứng cho sự tương hợp.

Đừng để bất cứ ai làm bạn thoái chí bằng những ngờ vực. Tiếng

gọi từ bên trong này, nỗi thôi thúc nội tại luôn giục giã bạn, là nỗi thôi thúc thiêng liêng. Nó không phải màn mây tưởng tượng, mà là lời tiên đoán về điều sắp đến. Nó là kế hoạch trong tâm trí về điều có thể thực sự xảy ra. Đừng để những viễn cảnh của bạn phai mờ hay biến mất. Hãy nhớ rằng chúng rất thiêng liêng, và nếu bạn không nghe theo tiếng gọi chảy trong máu mình, nó sẽ yếu dần, ít giục giã hơn cho đến ngày mọi âm thanh im bặt. Khả năng tự nhiên thường chỉ hiển lộ bởi thiên hướng tự nhiên. Sự việc sau đây là một điều rất thường xuyên xảy ra.

"Tại một khách sạn gia đình ở Chicago, có một người đàn ông sống cùng con trai. Người cha kinh doanh đá quý, thường xuyên phải đi xa. Ông rất lo lắng và nghĩ rằng con mình nên học y ngay khi đủ tuổi. Đó là một khách sạn lớn, nhiều gia đình nổi tiếng đến ở, còn cậu bé thì dễ thương và thân thiện, mọi người đều rất thích cậu. Cậu khéo tay và luôn vẽ những bức tranh biếm họa về các vị khách và giành được nhiều thiện cảm.

Cha cậu đã rất bồn chồn và lo lắng, ông mong con mình sẽ dành nhiều thời gian cho những việc nghiêm túc hơn, cho việc chuẩn bị học hành, và cậu có thể theo học ngành y. Chàng trai trẻ vẫn thể hiện khao khát lớn lao và tài năng đáng chú ý với môn vẽ. Một số vị khách của khách sạn nhận ra tài năng thiên bẩm đó của cậu và đã thuyết phục người cha cho phép con mình học vẽ. Bằng cách đi theo thiên hướng tự nhiên trong khả năng, chàng trai trẻ đó, ở độ tuổi 30, đã nổi danh khắp cả nước với khoản thu nhập vượt quá 50.000 đô-la mỗi năm."

Babson, nhà thống kê kinh doanh, nói rằng: "Chín phần mười sự chịu đựng trên thế giới này đến từ những con người ở sai chỗ." Chúng tôi tự hỏi những người cha thường xuyên trách mắng đứa con vì ở nhầm chỗ đến mức nào. Ngày nay hàng nghìn người gặp thất bại trong cuộc sống, bị hành hạ, nói xấu, vật lộn trong gian khó để thoát khỏi những vị trí không phù hợp mà họ đã bị nhét vào vì hoàn cảnh hoặc vì sai lầm của chính họ, hoặc do cha mẹ không hiểu họ. Họ là những người lẽ ra đã thành công và hạnh phúc nếu tìm được đúng chỗ cho mình.

Một người ở sai chỗ có thể xoay sở để kiếm được đủ sống, nhưng sẽ chẳng có nhiệt huyết, năng lượng tuôn trào – vốn là bí mật của thành công. Khi một người tìm được chỗ cho mình, người đó sẽ hạnh phúc, vui vẻ, hoạt bát. Người đó hạnh phúc vì mọi năng lực của anh ta đều được dùng đến một cách hài hòa tuyệt đối. Không còn phải thỏa hiệp với tài năng của mình, không còn bị kìm giữ sự nhạy bén với pháp luật trên đồng ruộng, không bị đè nén tài năng

hùng biện trong xưởng rèn, không phải phí hoài sức mạnh cường tráng nơi bàn học, không phải viết những bài giảng kinh khiến cả một đoàn người ngái ngủ.

Charles F. Wingate từng nói: “Bờ biển cuộc đời đầy mảnh vỡ của con thuyền của những người đang ở giữa chừng con đường sự nghiệp. Điều đó không làm thay đổi sự thật rằng một số người táo bạo khác đã mang hàng hóa lên thuyền và biến nó thành thứ tốt đẹp hơn. Điều đó cũng không bao giờ đồng nghĩa với việc tâm hồn con người nên bị bao phủ trong vũng bùn những công việc hàng ngày. Khi vị Giáo viên vĩ đại nói: “Ý nghĩa cuộc sống của một người không nằm ở thứ họ sở hữu”, là ông đang tuyên bố một luật bình thường của tạo hóa, rằng cuộc sống không thể cân đo bằng vật chất. Vật chất không bao giờ đồng nghĩa với cuộc sống.”

Chương 26
MÀI MÒN CHÍNH MÌNH

Bây giờ là thời đại của các chuyên gia và sự chuyên môn hóa, đó cũng chính là lý do đây là thời kỳ thất bại của những bạn trẻ ở tầm mức trung bình. Bạn trẻ sẽ dễ nhầm lẫn giữa hiểu biết hạn hẹp với sự chuyên môn hóa. Khi đã lựa chọn và đã tập trung, người chuyên gia phải không ngừng cảnh giác những ảnh hưởng tạo nên sự hạn hẹp của công việc. Cám dỗ tạo nên danh tiếng ở một lĩnh vực cụ thể nào đó lôi kéo những người tham vọng mạnh đến mức họ sẽ tập trung năng lượng vào mảng quá hẹp. Có rất nhiều thứ họ muốn đọc và muốn nghiên cứu về chuyên môn, quá nhiều thứ để học đến mức nguy cơ lớn là họ sẽ đi vào lối mòn chuyên môn, tức là biết rất ít về những thứ khác.

Ellen Terry[30] nói rằng sự mù mờ của Henry Irving[31] về mọi thứ ngoài nghệ thuật hẳn là gây khổ sở. Nữ diễn viên nổi tiếng, người cách đây ít lâu từng chia sẻ vinh dự diễn cùng ông dưới ánh đèn sân khấu, nói rằng ông gần như không biết chút gì về các kiệt tác vĩ đại trên thế giới, trong nghệ thuật và văn học. Tất cả năng lượng ông có, sinh lực trong đời ông đều bị hút vào kịch nghệ. Ông dường như không muốn biết về bất cứ điều gì khác. Đúng là ông đã tạo được tiếng tăm lớn cho bản thân, nhưng một chút hiểu biết về lĩnh vực khác sẽ biến ông thành một người thông thái, thú vị hơn. Các nhà địa lý thường nói về những hốc xói mòn, nơi mà một viên đá cứ xoay tròn, xoay tròn, xoay tròn bởi tác động của nước chảy vào, dòng nước tạo ra một cái lỗ ngày càng lớn, còn viên đá thì càng lúc càng nhỏ đi. Đó là minh họa tuyệt vời về một người ngày càng trở nên hạn hẹp, dù chuyên môn rất sâu, nhưng họ không chịu đụng tới bất cứ gì ngoài công việc của mình. Họ bỏ đi việc du lịch, giao tiếp xã hội. Họ không có được những món ăn tinh thần bổ ích để mở rộng tâm trí. Họ mài mòn cuộc sống để mở rộng chuyên môn trong khi bản thân họ cứ ngày càng nhỏ lại, nhỏ

lại.

Chúng ta thường thấy những người nông dân tự mài mòn chính tâm hồn họ thành những đồng đô-la, họ không bao giờ ngẩng mặt khỏi ruộng đồng, không bao giờ thấy sự bí ẩn nơi những nụ hoa đang hé nở! Họ chẳng biết gì về hóa chất trong đất đai hay sức mạnh của mặt trời, của mưa, những thứ khiến rau quả mọc lên từ đất đen. Họ chỉ nghĩ đến những đồng đô-la tầm thường mà hoa màu mang lại. Nhiều người để cho công việc làm suy hoại tính nhân văn trong mình. Tôi biết có những nhà vật lý không hề nhân văn, họ chỉ đơn thuần là những nhà vật lý, có những luật sư không hề có tư cách con người, họ chỉ đơn giản là những luật sư.

Hàng nghìn người bị trói buộc vào các công việc họ không yêu thích cho đến khi giấc mơ của đời họ, điều họ mong mỏi được làm, dần nhạt đi, rồi họ an phận với cuộc sống quay vòng đầy máy móc, điều mà họ khinh thường, cảm thấy khó chịu, mệt mỏi, nhưng lại không thể từ bỏ, đó là điều mà họ chỉ cố vượt lên vào những khoảng thời gian nghỉ ngơi ngắn ngủi mà họ có.

Việc nhà và những trách nhiệm có thể hợp sức làm hỏng sự nghiệp của một người trẻ. Hãy nghĩ tới những chàng trai từ sớm đã bị quàng lấy trách nhiệm với gia đình, thứ bóp nát những hy vọng của cậu về tương lai tươi sáng. Cậu có thể buộc phải chăm sóc người mẹ góa, một người chị em, anh em khuyết tật, và bị trói buộc vào ruộng đồng cho đến khi đã quá già để học cao lên hoặc học kinh doanh. Cũng có thể từ rất bé cậu đã bị đẩy vào sai chỗ do nhu cầu của gia đình, phải làm sai công việc mình muốn, phải làm công việc đầu tiên cậu được đề nghị, và rồi cánh cửa nhà giam đóng sập sau lưng. Có thể cậu bị buộc phải rời trường học trước cả khi khắc ghi được các nguyên tắc căn bản nhất.

Sẽ còn khổ sở hơn đối với những chàng trai dành tâm hồn cho hoài bão văn chương hoặc khao khát được sống trong môi trường kinh doanh nhưng lại phải vất vả trên đồng hoặc bị buộc ở nhà chăm sóc cha mẹ lớn tuổi, trong khi họ cảm nhận được nguồn sức mạnh để trở thành những lãnh đạo lớn trong mình. “Rất nhiều chàng trai trẻ khởi đầu tốt, họ dường như có tương lai đầy hứa hẹn. Trong một thời gian, họ đã đạt được thành công đáng kể, nhưng bằng cách nào đó, về sau họ bắt đầu sa sút, như một cái cây bị khô rễ, họ khô héo và lụi tàn. Họ mất đi lòng hiếu thắng, không nhìn thấy các cơ hội mở ra.

Họ không thể nắm lấy những cơ hội họ từng có thể nắm, họ không lớn được nữa, họ lụi đi quá sớm. Trong nhiều trường hợp,

chúng ta không thấy được bất cứ nguyên do nào cho hiện tượng ngừng phát triển này, nhưng rõ ràng con đường của họ nhìn chung đã lụi hẳn, họ hạ thấp tiêu chuẩn chung, giảm sút hiệu suất toàn diện. Đà tiến bộ của họ dừng lại, giống như những cây lúa trên đồng ruộng bị ngắt ngọn trước khi đủ lớn để ra hạt và lụi đi.

Hàng nghìn người bị trói buộc vào các công việc họ không yêu thích cho đến khi giấc mơ của đời họ, điều họ mong mỏi được làm, dần nhạt đi, rồi họ an phận với cuộc sống quay vòng đầy máy móc, điều mà họ khinh thường, cảm thấy khó chịu, mệt mỏi, nhưng lại không thể từ bỏ, đó là điều mà họ chỉ cố vượt lên vào những khoảng thời gian nghỉ ngơi ngắn ngủi mà họ có.

Nelson từng hô lớn: "Nước Anh trông đợi mọi người làm nhiệm vụ của mình!" và chúng ta có thể thay từ "nước Anh" thành "Mẹ tự nhiên", "Vũ trụ", "Tạo hóa Thiêng liêng", hay bất cứ từ gì thể hiện thử thách đặt ra để một người trở thành lớn lao nhất có thể. Trách nhiệm của một người không nằm ngoài, nhưng sẽ đặt họ vào mối quan hệ đúng nghĩa với thế giới.

Chẳng chóng thì chầy tâm trí của mọi bạn trẻ sẽ xuất hiện không chỉ câu hỏi 'Mình phải làm gì với bản thân?' mà cả câu 'Mình phù hợp để làm điều gì?' Ở lối đi tăm tối nào đó đã lóe sáng ý tưởng rằng họ là một phần của khế ước xã hội, rằng cuộc đời của họ là một dạng 'cho đi và nhận lại,' và sẽ là điều hạnh phúc khi họ nhận ra rằng công việc cao quý nhất họ mong muốn là đặt mình vào sự sống của thế giới. Không người nào có một sự nghiệp đúng nghĩa xem thế giới chỉ như cái hồ chứa để lấy đi thứ này thứ nọ. Sự khác biệt giữa thái độ có đạo đức và vô đạo đức đối với cuộc sống có thể quy về sự khác biệt được thể hiện giữa việc đặt hết tâm sức của bạn vào công việc của thế giới và lấy đi mọi thứ bạn có thể lấy từ thế giới. Điều đầu tiên là hành động của một người cảm thấy rằng anh ta và những sức mạnh của tự nhiên đang cùng nhau làm việc, rằng anh ta có những trách nhiệm lớn lao, quan trọng không thể đo đếm được bằng những gì anh ta làm, mà chỉ có thể bằng sự nghiêm túc anh ta đặt vào việc làm nó. Điều thứ hai là thái độ của những bạn trẻ chỉ đơn giản xem thế giới như nơi cung cấp một 'cơ hội làm ăn ngon lành,' họ nhận lấy mọi thứ họ có thể nhận từ thế giới chỉ để bỏ phí nó, họ mang thái độ của một kẻ thám hiểm xem một bờ biển rộng mở như cánh đồng để khai thác, nơi họ có thể tha hồ càn quét tư lợi. "Từ 'sự nghiệp' rất thường bị dùng sai. Ví dụ như sự nghiệp vĩ đại bị xem như một dạng chiếu chỉ của số phận

con người – chỉ được đo đếm bằng tính trọng đại của thành tựu đạt được. Đây là một sai lầm.

Một người không nhất thiết phải đứng vào một vị trí lớn lao. Có nhất thiết hay không phụ thuộc vào chính anh ta, anh ta sẽ tự chọn con đường mình đi, không phải để thế chỗ bất cứ ai, mà để mở rộng những ranh giới trong môi trường của chính mình." Bất kể lựa chọn của bạn là gì, hãy sớm kiên quyết rằng bạn sẽ không cho phép công việc của bạn hút lấy sức sống, sinh lực, năng lượng của bạn, khiến bạn không thể tận hưởng cuộc sống. Nhiều người là nô lệ của tham vọng quá lớn, thứ khiến họ cứ loay hoay mãi. Biết bao doanh nhân của chúng ta không hề thuộc về bản thân họ, mà chỉ là nô lệ cho thôi thúc trong họ, liên tục chịu đựng đòn roi của tham vọng trong chính họ! Hãy quyết tâm rằng bạn sẽ sống như một con người, chứ không phải nô lệ dưới đòn roi của ông chủ là công việc. Hãy quyết tâm rằng bạn sẽ dùng thời gian để tận hưởng cuộc đời mình, để thể hiện bản thân.

Đừng làm nô lệ cho bất cứ ai, ngay cả cho chính mình. Đừng để công việc mài mòn bạn, hãy dùng nó như cuộc rèn luyện để thể hiện con người không ngừng lớn lên của mình.

Chương 27
SỨC KHỎE VÀ CÔNG VIỆC ĐÚNG

Sức khỏe chịu ảnh hưởng cực kỳ lớn từ công việc. Nó phụ thuộc nhiều vào việc một người có hạnh phúc hay không, không chỉ khi ở nhà mà cả khi ra ngoài – ở nơi làm việc. Bình yên trong tâm trí, sự hài hòa chắc chắn là cần thiết với sức khỏe và hạnh phúc, cũng như với năng suất làm việc. Hoài bão bị vùi dập, hy vọng bị phá tan, tương lai đổ sụp, những điều đó sẽ gây thương tổn nghiêm trọng tới sức khỏe. Bị đặt vào một môi trường mà mâu thuẫn, hiểu nhầm, buộc tội xảy ra liên miên là một điều bi thảm, vì điều này đồng nghĩa với việc đánh mất nhiều năm quý giá trong đời, cộng thêm việc mài mòn hoặc phá hủy nghiêm trọng sự nghiệp.

Sức khỏe là tài sản cực kỳ quan trọng, là vốn liếng chính của các bạn trẻ khi bắt đầu đi tìm việc, đừng bao giờ làm công việc rút kiệt sức sống, bào mòn năng lực thể chất hoặc bóp chết tinh thần mình. Thân thể và tinh thần phải thích nghi với công việc, trọn vẹn con người phải là một thực thể hài hòa. Bất kể làm gì, một người không nên làm việc ở môi trường khắc nghiệt nếu có thể tránh đi. Ta nên dấn thân vào công việc có thể giữ gìn sức khỏe tốt nhất, vì toàn bộ sức mạnh tinh thần của ta chịu ảnh hưởng của môi trường quanh ta – sự lành mạnh hay không lành mạnh của sự nghiệp của ta.

Ở khắp nơi chúng ta đều thấy mọi người trở nên đau yếu vì họ đã làm những "công việc" không lành mạnh từ thuở thanh niên. Họ nhận được mức lương tốt và thỏa mãn với nó, họ không nhận ra rằng mình đang làm việc dưới những điều kiện mài mòn sức khỏe. Nếu chúng ta có nhiều trường dạy nghề hơn, các bạn trẻ của chúng ta có thể học được nhiều hơn để biết những công việc nào nguy hiểm tới tính mạng, những công việc nào không tốt cho sức khỏe, và nhiều người vì thế có thể sẽ tránh né chúng. Thật đáng

thương khi thấy những chàng trai cô gái bước khỏi nhà trường, nơi lẽ ra phải trang bị cho họ những thứ cần cho một sự nghiệp hiệu quả, nhưng họ lại rời khỏi chính nơi mình được dạy dỗ rất nhiều điều mà không biết rằng điều hệ trọng bậc nhất đối với phúc lợi tương lai của họ chính là sức khỏe và mối liên hệ mật thiết của nó với công việc.

Liệu thể chất của bạn sẽ bị tổn thương hay được cải thiện? Liệu công việc của bạn có khiến bạn mạnh mẽ hơn về tinh thần lẫn thể chất?

Thông thường, một bạn trẻ đi tìm việc biết gì về những yếu tố lành mạnh và không lành mạnh, về mức độ đáng thèm muốn và không đáng để thèm muốn nơi công việc mình tìm? Họ chỉ đơn giản tìm kiếm một vị trí. Họ trông thấy một chỗ trống, cho rằng mình rất may mắn mới giành được công việc đó, dù mỗi ngày nó lại bào mòn sức sống của họ, đe dọa sức khỏe. Các bạn trẻ có thể chất yếu ớt, dễ mắc một số bệnh nhất định, vào làm các vị trí chắc chắn sẽ bóp nát toàn bộ tương lai của họ, làm tổn thương sức khỏe, rút ngắn tuổi thọ và hủy hoại toàn bộ sự nghiệp của họ – tất cả đều do ngu ngơ, do không được dạy về những công việc cần tránh.

Các bạn trẻ tìm kiếm một chỗ làm không nên bị đánh lừa bởi mức lương hậu hĩnh. Thay vì thế, thà rằng họ làm công việc lương thấp hơn nhưng ở môi trường sạch sẽ, lành mạnh. Đừng nhận mức lương cao để làm ở nơi mà sức khỏe sẽ bị tổn hại khôn lường.

Họ nên tránh những công việc phải làm ở những nơi tối tăm, ẩm thấp, nơi cây cối không phát triển được. Con người cũng cần không khí trong lành, cần ánh mặt trời để phát triển. Người ta nói rằng năm mươi phần trăm các cô gái làm việc trong bộ phận kho lạnh của các xưởng bánh kẹo chết do "tiếp xúc hơi lạnh quá nhiều". Những cô gái này phải gói và đóng hộp kẹo trong một căn phòng phủ đầy đá lạnh để kẹo không bị chảy. Không khí lạnh và ẩm ướt, rồi chẳng mấy chốc, phổi của họ bị nhiễm độc.

Không ai có thể duy trì được tình trạng thể chất khỏe mạnh và tâm trí hoạt động hiệu quả khi phải dành phần lớn cuộc đời mình ở nơi không có ánh mặt trời trong điều kiện thiếu vệ sinh, phải hít thở bầu không khí ô nhiễm hoặc khí ga độc hại, bụi bặm đủ loại, đặc biệt là bụi kim loại. Hàng nghìn trường hợp cá nhân đã minh chứng cho sự thật rằng, kiểu sống giam hãm của người dân Mỹ đóng góp vào sự suy giảm sức khỏe nhiều hơn bất cứ thứ gì khác.

Cũng giống như loài hổ hay sư tử, con người không nên bị giam giữ, nếu không hình phạt cũng chính là cả thể chất lẫn tinh thần giảm đi khả năng chịu đựng.

Sức lực được sinh ra dưới ánh mặt trời và không khí thoáng đãng. Một trong những cảnh tượng đáng thương nhất trên đời là một sinh vật đầy kiêu hãnh hay một chú hổ oai phong bị nhốt cùng bầy thú của gánh xiếc, những múi cơ khổng lồ chảy xệ và mềm oặt, trong khi Tạo hóa muốn chúng được tự do tiêu dao, với vẻ đẹp và sức mạnh của cuộc sống hoang dã trong rừng rậm. Thậm chí còn đáng thương hơn khi thấy một người xanh xao, còi cọc, đôi mắt yếu ớt, bước chân liêu xiêu, không chút sinh khí hay sức mạnh tinh thần, bị nhốt suốt nhiều năm trong một văn phòng hoặc cửa hàng, còng lưng với những con số hoặc hàng hóa, trong khi Tạo hóa muốn họ sống cuộc sống rộng mở, ở nơi họ có thể trở nên mạnh mẽ, tráng kiện, gân cốt dẻo dai như thừng chão, các tế bào thần kinh như một mạng điện truyền đi sức mạnh.

Sức mạnh là mục tiêu của mọi thành công đích thực, và không thể nào tăng thêm được nếu bị nhốt kín trong bốn bức tường. Một hạt sồi chỉ có thể lớn thành cây sồi cao lớn giữa rừng già rậm rạp, không thể lớn trong một văn phòng. Sức mạnh và năng lượng chỉ dồi dào dưới ánh mặt trời, và người đạt được điều đó phải sống ngoài trời nhiều.

Hầu hết dân thành phố hệt như những cái cây bị ngăn trở, lớn lên không được chăm sóc, cứ mãi ở dưới bóng tối của những tòa nhà, bị tước đoạt ôxy, ánh nắng và những vận động ngoài trời. Ngoại trừ một số công việc như làm nông, xây dựng, nghiên cứu, rất ít người được tiếp xúc nhiều với tự nhiên. Hầu hết chúng ta đều sống cuộc sống vô cùng nhân tạo, chẳng nhận được chút lợi ích nào từ những thay đổi của thời tiết hay nhiệt độ.

Một nghề làm sụt giảm sức sống tự nhiên của một người chắc chắn sẽ hút cạn sức sống và làm hao mòn sức khỏe của anh ta. Để chọn lựa nghề nghiệp sáng suốt, bạn phải cân nhắc không chỉ năng lực tự nhiên của mình cho công việc đó, mà còn cả tình trạng thể lực lẫn tinh thần.

Liệu thể chất của bạn sẽ bị tổn thương hay được cải thiện? Liệu công việc của bạn có khiến bạn mạnh mẽ hơn về tinh thần lẫn thể chất? Thậm chí một nghề được yêu thích cũng có thể làm hại đến tinh thần nếu người thực hiện không có thể trạng phù hợp. Một bạn trẻ có hệ thần kinh yếu ớt không bao giờ nên dấn thân vào một nghề, bất chấp thích nghề đó đến mức nào, nếu nó đòi hỏi

khả năng chịu đựng lớn về thể chất và liên tục ở ngoài trời.

Hãy cân nhắc liệu công việc bạn muốn gắn bó có ảnh hưởng tốt lên bạn không. Nếu công việc ấy thực sự hấp dẫn, bạn có đủ sức khỏe để chịu đựng, hay bạn sẽ chỉ gánh phải những ảnh hưởng tiêu cực từ nó?

Những người có tinh thần yếu, ít khả năng tự kiểm soát nên tránh các công việc liên quan đến cám dỗ mạnh. Nhiều người gần như không có khả năng về thể chất để làm những điều họ muốn làm nhất. Ví dụ, có nhiều chàng trai rất có trí tuệ, bẩm sinh cũng có thiên hướng với nghề bác sĩ, nhưng hóa ra lại hoàn toàn không phù hợp do thiếu khả năng chịu đựng bền bỉ và thể chất yếu ớt. Họ không chịu được căng thẳng dù chỉ trong một năm. Khi dấn thân vào chuyên môn đó, đối với họ, chẳng khác nào tự sát. Một chàng trai với thể trạng yếu ớt, phụ thuộc vào thuốc men, nếu học ngành y, sẽ chịu nhiều rủi ro vì giờ giấc làm việc không đều đặn, phải liên tục làm những công việc căng thẳng của một bác sĩ. Nghề trợ lý cũng nguy hiểm vì hay phải cúi người và thiếu vận động.

Những người có phổi yếu không nên đi theo những công việc liên quan đến việc phải hít bụi đá hoặc sắt thép, ví dụ như việc mài dao kéo và công cụ. Họ không nên làm việc ở các xưởng máy hoặc bất cứ vị trí nào phải thường xuyên chịu tác động không tốt đến thể trạng yếu ớt của phổi. Nghề thợ in, thợ tiện, làm ngói, đóng thuyền đặc biệt nguy hiểm với những ai có phổi yếu.

Những người có hệ tiêu hóa yếu nên tránh các nghề buộc lòng phải ăn uống không đúng bữa, phải thiếu ngủ, ăn thức ăn khó tiêu. Một người đặc biệt dễ lo âu hoặc tính tình nóng nảy không nên làm công việc có khả năng làm tệ thêm điểm yếu đó. Có người có thể đạt tiêu chuẩn cao cả về trí tuệ và khả năng đào tạo để làm giáo viên, thế nhưng, nếu tính tình dễ lo âu, dễ bị kích thích, họ sẽ dễ dàng bị loại khỏi một vị trí đòi hỏi sự kiên nhẫn và khả năng tự kiểm soát tuyệt đối.

Những người có thị lực yếu hoặc có khuyết tật nên rất cẩn thận khi làm những nghề như kế toán, điêu khắc, thợ may, biên tập, hoặc những nghề đòi hỏi phải liên tục nhìn gần trong thời gian dài. Nhiều chàng trai cô gái lẽ ra đã rất hạnh phúc trên cánh đồng mà họ ghét hoặc với một công việc vận động ngoài trời, nhưng lại hủy hoại sức khỏe lẫn niềm hạnh phúc đằng sau quầy bán hàng trong thành phố hoặc trong một công việc ù lì nào đó, trái ngược với điều tạo hóa đã dành cho họ – mà Tạo hóa lúc nào cũng thông

thái hơn.

Những người có bệnh thấp khớp không nên tham gia vào các ngành nghề phải tiếp xúc với không gian ẩm ướt hoặc những nghề như cảnh sát, đưa thư. Những người có thể trạng yếu thường phải tránh tiếp xúc nhiều với các điều kiện khắc nghiệt như nóng hoặc lạnh, ví dụ như nghề kỹ sư hàng hải, các ngành sản xuất đòi hỏi tiếp xúc với nhiệt độ cao.

Số liệu thống kê cho thấy nghề thợ in, thợ giày, thợ may, nhà hóa học, dược sĩ, nhân viên đường sắt, đánh xe ngựa có tỉ lệ tử vong cao, đặc biệt là khi thể chất yếu ớt của họ bị suy giảm nghiêm trọng thêm do những nghề này. Người ta cho rằng tỉ lệ chết do các bệnh về tuần hoàn đặc biệt cao trong giới buôn hương liệu và thợ giày, họ có sức sống và hoạt động tim yếu. Bất kể bạn làm gì, thì công việc đích thực của bạn là sống cuộc đời này. Bạn phải bảo vệ sức khỏe của mình. Bạn phải làm điều có thể kéo dài thêm cuộc sống của mình, chứ không phải làm cho nó ngắn lại.

Bất kể bạn làm những điều lớn lao hay nhỏ bé, bất kể chúng ta đạt được tiền bạc, danh tiếng hay vẫn chỉ vô danh, không thăng trầm số mệnh hay gia tài nào được phép cướp khỏi chúng ta niềm vui được sống cuộc đời trọn vẹn. Không cuộc đời nào có thể trọn vẹn khi ta bệnh tật, suy nhược thân thể. Cân nhắc đến sức khỏe có thể đòi hỏi chúng ta phải chọn công việc ít hấp dẫn hơn. Nhưng trên hết, chúng ta phải quan tâm đến việc làm điều mà sức khỏe cho phép chúng ta làm một cách trọn vẹn. Không ai được phép cướp khỏi chúng ta niềm thỏa mãn khi biết rằng mình đã làm chủ được bản thân mình một cách vinh quang, đứng vào đúng vị trí của mình một cách đường hoàng.

Chương 28
CÔNG VIỆC CÓ TRIỂN VỌNG

Bất kể bạn làm công việc gì để kiếm sống, hãy chắc chắn rằng bạn luôn có lối đi lên, rằng bạn không chui vào một ngõ cụt. Bất kể bạn làm gì, trừ phi bạn buộc phải làm nó như một cách kiếm sống tạm thời, và thời gian 'tạm thời' đó càng ngắn càng tốt, hãy chọn một việc có cánh cửa đi lên, cho phép bạn không ngừng tiến bộ, một cánh cửa mở ra tương lai lớn lao hơn.

Gần đây tôi được nghe nói đến một người từng canh thang máy suốt 25 năm, dành phần lớn thời gian trong một tòa nhà. Người này khá thông minh. Những người biết ông thời trẻ đều nói rằng ông có hoài bão nổi danh trên thế giới. Nhưng bấy giờ công việc trong thang máy là vị trí đầu tiên ông có được, ông nghĩ rằng nó sẽ là viên gạch lót đường dẫn tới điều tốt hơn. Ông hẳn sẽ kinh ngạc nếu bấy giờ có người nói rằng ông sẽ phải phục vụ trong thang máy suốt cả đời.

Một trong những điều tồi tệ nhất đối với hoài bão là ở quá lâu tại vị trí không phù hợp, vị trí không hề làm ta thỏa mãn, bởi ta sẽ rơi vào gọng kìm của thói quen, bị nó xiết chặt.

Sau khi phục vụ trong thang máy được 2–3 năm, người đàn ông ấy dần hình thành thói quen đi đến tòa nhà vào đúng giờ buổi sáng, lặp đi lặp lại một công việc mỗi ngày, rồi ra về đúng giờ mỗi tối. Dần dà hoài bão năm xưa mà lúc đầu vẫn nổi lên mạnh mẽ cũng tan biến đi. Rồi qua năm tháng, người đó trở nên khá hài lòng với vị trí mình có, không nhận ra rằng ông đã đi vào một lối mòn chết người, rằng thói quen đã buộc chặt lấy ông, và ông gần như không còn khả năng thoát ra được nữa.

Không một ai thông minh lại nên làm người phục vụ trong thang máy mãi, làm thư ký mãi, hoặc viết tốc ký mãi. Bất kể bạn làm gì,

hãy chắc chắn rằng nó có mối liên hệ với cái kết lớn lao hơn, với việc đáp ứng boài bão lớn nhất của bạn. Đừng bao giờ thỏa mãn với bất cứ công việc nào không cho thấy những tiềm năng lớn lao. 5 đô-la/tuần với cánh cửa đi lên luôn tốt hơn 25 đô-la/tuần nhưng trên đầu là đường cụt, không có tương lai cho điều gì lớn lao hơn.

Có nhiều nghề không giúp đào tạo hoặc giúp một người phù hợp với một vị trí cao hơn. Một người có thể phục vụ trong thang máy suốt 10 năm nhưng chẳng học thêm được gì. Một bạn trẻ thông minh thực sự có thể học hết mọi điều mà nghề này dạy anh ta chỉ trong ít tháng. Cậu ta không cần ở đó nhiều năm để rèn luyện, vì chẳng có gì nhiều. Thật vậy, cậu ta sẽ chỉ đi lùi, vì mối nguy đi vào lối mòn, rơi vào gọng kìm của thói quen vốn rất khó thoát, trừ phi cậu ta có sức mạnh ý chí phi thường và hoài bão lớn lao. Tôi luôn cảm thấy tiếc cho những người nói với tôi rằng họ đã ở một vị trí suốt nhiều năm, vì đó thực sự là một lời thú nhận rằng anh ta đang đi vào lối mòn.

Một trong những điều tệ nhất nơi công việc không có lối thoát, không có đường đi lên, là nó sẽ làm thoái chí, giết chết hoài bão của ta. Hoài bão phải không ngừng được khích lệ để không bị tàn lụi. Để giữ hoài bão được sống, nó cần được kích thích bởi liều thuốc thành công, phải được thấy triển vọng.

Hy vọng là yếu tố quan trọng của hoài bão, nhưng ở nơi không có hy vọng, không có triển vọng, không có cánh cửa đi lên, không có tương lai tốt đẹp hơn, và ở nơi đó một người sẽ nhận ra rằng những năm tháng làm việc hiệu quả sẽ không kéo dài, rằng anh ta không ngừng tiến đến điểm thoái trào, đó là điều gây ngã lòng làm suy sụp tinh thần, và chẳng mấy ai có đủ ý chí, trái tim, sinh lực cùng can đảm để đứng dậy dưới sức nặng của nó.

Con đường đi lên của bạn nên giống như một con suối, thoai thoải dọc triền núi, ngoằn ngoèo từ tảng đá này sang tảng đá khác. Bắt đầu là một dòng suối nhỏ, nhưng dần sẽ càng mở rộng, mở rộng hơn cho đến khi xuống đến thung lũng. Bấy giờ nó được tiếp sức, được mở rộng thêm, cho đến khi hòa vào với dòng sông, ngay cả khi đó hành trình vẫn chưa kết thúc. Dòng chảy càng mở rộng, càng sâu hơn, để những con tàu lớn cũng có thể lướt đi trên dòng nước đó. Thậm chí, vẫn chưa kết thúc, nó tiếp tục mở rộng thêm mãi, cho đến khi hòa vào đại dương bao la.

Những bạn trẻ làm công việc phải đối mặt với ngõ cụt giống như con suối từ ngọn núi đổ vào một hồ nước tù đọng không lối thoát.

Những nơi đó dung dưỡng đủ thứ côn trùng bệnh dịch, rắn rết, thằn lằn, trở thành mối đe dọa cho những ai đến gần.

Những chàng trai thiếu kinh nghiệm tất nhiên không biết tới tương lai của nhiều ngành nghề. Họ thường chỉ nghĩ tới tiền lương. Nếu một chàng trai có thể học được nhiều hơn từ việc vận hành thang máy so với làm ở một tiệm giặt khô, ở văn phòng hay chạy việc vặt, thì ban đầu cậu ta sẽ nghĩ đó là vị trí tốt hơn, nhưng không may, nhiều chàng trai lại được chính phụ huynh khuyến khích nên chấp nhận công việc có lương cao nhất vào lúc ban đầu, dù thực tế là công việc đem lại mức lương cao nhất về sau thường sẽ có lương thấp nhất lúc ban đầu, vì nó đi kèm triển vọng lớn lao và cơ hội thăng tiến cao hơn.

Một trong những điều tồi tệ nhất đối với hoài bão là ở quá lâu tại vị trí không phù hợp, vị trí không hề làm ta thỏa mãn, bởi ta sẽ rơi vào gọng kìm của thói quen, bị nó xiết chặt.

Một chàng trai không có kinh nghiệm khó lòng biết rằng vị trí chạy việc vặt ở văn phòng với mức lương rất thấp là điểm đầu tiên trên con đường có thể đưa cậu lên đỉnh cao của sự nghiệp.

Mỗi ngày đều có hàng loạt quảng cáo trên các báo thôi thúc những chàng trai sáng dạ muốn làm việc, những chàng trai trẻ có học thức và khả năng nhận lấy những vị trí nặng trách nhiệm, những cô gái trẻ có phẩm cách, lịch sự, giỏi giang, tìm kiếm những vị trí đặc biệt. Hàng trăm nghìn thợ săn háo hức được giành lấy những vị trí công việc, họ mua báo – gần như giật lấy tờ báo từ quầy, nôn nóng tìm thấy nơi mình vẫn luôn mong mỏi – thế nhưng khi ứng tuyển, đại đa số họ lại thể hiện rất tệ, họ cho thấy sự thiếu suy nghĩ, văn hóa, giáo dục và sự tinh tế. Sự thiếu hiểu biết của họ về một chuyên ngành tệ đến mức đại đa số họ đều bị thất vọng. Chỉ một số ít trong đội quân thợ săn hùng hậu này giành được việc làm, số còn lại không phù hợp vì không được đào tạo chuyên môn. Hầu hết chỉ là những kẻ trôi nổi không mục tiêu, mục đích, chỉ muốn kiếm sống bằng cách dễ nhất. Không có gì nghiêm túc, chân thành nơi họ. Họ không sẵn lòng trả giá để có một vị trí tốt và được rèn luyện, được mài giũa tính kỷ luật được học tập.

Một trong những cuốn sách thú vị nhất có thể được viết nên từ suy nghĩ của vô số con người đang háo hức đọc những dòng viết trên tờ nhật báo, khấp khởi với hoài bão, với hy vọng, kỳ vọng, những điều trái ngược với những ngôi nhà đổ nát, với cuộc sống

họ đang có. Tất cả đều đang kiếm tìm một con người tốt đẹp hơn nơi chính mình, thế nhưng số đông đó lại quá ngờ nghệch, quá vụng về, quá lười nhác, quá yếu ớt để giành được vị trí họ ứng tuyển, phần lớn bởi họ không khởi đầu đúng, bởi không ai nói với họ về sự khác biệt to lớn giữa khởi đầu đúng và khởi đầu sai – dù chỉ một tí chút.

Các bạn trẻ Mỹ rất nóng lòng được dấn thân vào những công việc lớn lao ngay tức khắc, những việc có thể lập tức cho họ mức lương cao. Tuy vậy, các bạn trẻ Anh lại sẵn lòng dành nhiều năm học cách kinh doanh với mức thù lao rất nhỏ, mà trên thực tế, nhiều khi người cha buộc phải trả tiền để con trai mình được học việc kinh doanh trong vòng một hoặc hai năm đầu. Cái giá đó là quá đắt đối với các bạn trẻ ở Mỹ. Họ chỉ muốn lao ngay vào điều gì đó mà không hề chuẩn bị, phó mặc cho may rủi.

Chưa bao giờ trong lịch sử thế giới lại có những cơ hội rực rỡ cho các chàng trai cô gái trẻ tuổi nhiều hoài bão như ngày nay. Có những công việc tốt ở khắp mọi nơi chờ họ làm. Có những cơ hội mở ra ở mọi nơi dành cho những ai sẵn sàng đón lấy. Nhưng có bao nhiêu người sẵn sàng, thực sự sẵn sàng theo mọi khía cạnh, cho những cơ hội lớn trong kinh doanh, trong kỹ thuật, trong khoa học, trong giáo dục, trong mọi chuyên ngành?

Giả sử ngay lúc này bạn được mời vào một doanh nghiệp lớn hoặc một ví trí chuyên môn, liệu bạn có sẵn sàng cho trách nhiệm đó không? Thể chất và tâm trí của bạn có ở tình trạng đủ tốt cho vị trí đó không? Nói ngắn gọn, bạn có đáp ứng đủ những đòi hỏi cho một vị trí cần nhiều trách nhiệm như thế không?

Zimmerman nói: “Nếu bạn hỏi tôi đâu là tội lỗi di truyền trong bản chất con người, bạn nghĩ tôi sẽ trả lời là lòng kiêu hãnh, thói xa hoa, tham vọng, bản ngã tự tôn? Không. Tôi sẽ trả lời là thói lười nhác. Những người chinh phục được thói xấu này sẽ chinh phục được mọi thứ khác.”

Kiến thức, giáo dục, những kỹ năng thực tế, là những quyền năng. Nó nắm giữ chìa khóa mở cánh cửa đến với sự tiến bộ. Nó đang, và sẽ luôn luôn, là đòn bẩy lớn cho quá trình phát triển của loài người. Bất kể vị trí hiện thời của bạn nhỏ bé ra sao, lương của bạn thấp đến thế nào, môi trường không thuận lợi đến đâu, bạn vẫn có thể được giáo dục, nếu bạn muốn. Giữa một miền đất của sách, của những trường học miễn phí, thư viện miễn phí thế này, chẳng thể có lời ngụy biện nào cho việc dấn thân vào ngõ cụt!

Mọi mẩu thông tin giá trị mà bạn lấy được, mọi thứ tốt đẹp bạn đọc thấy, thật ra, đều là những gì bạn làm để biến mình thành lớn lao hơn, hoàn thiện hơn, giúp cho bạn tiến bộ. Tôi từng biết những con người trẻ tuổi làm việc rất vất vả với mức lương ít ỏi để có thể làm những việc giúp phát triển bản thân vào lúc rảnh rỗi, những khi được nghỉ ngơi, bằng cách cải thiện tư duy để phù hợp với những công việc lớn lao hơn so với công việc họ đang làm. Mức lương họ nhận chẳng là gì so với giá trị của những tiến bộ trong tâm trí họ.

Một người càng tiết kiệm được nhiều tiền, thì càng đến gần hơn với việc tự lập. Mọi mảnh kiến thức bạn tích lũy đều khiến cuộc sống của bạn lớn thêm, phong phú thêm, đồng thời cải thiện tương lai của bạn rất nhiều. Tất cả những điều nho nhỏ bạn tự đầu tư cho mình sẽ khiến bạn tốt đẹp hơn, lớn hơn, hoàn thiện hơn, có khả năng thích nghi với cuộc sống tốt hơn rất nhiều.

Đúng vậy, tri thức là sức mạnh. Hãy hấp thụ nó bằng mọi tế bào bạn có. Hãy hấp thụ bằng mắt, bằng những quan sát chăm chú và thông minh. Hãy hấp thụ nó qua đôi tai bằng cách lắng nghe. Hãy hấp thụ kiến thức từ báo chí, sách vở mọi lúc có thể. Hãy bỏ qua những thứ giật gân, ngu ngốc, những điều vô nghĩa. Hãy gói ghém các thực phẩm tri thức giúp bạn lớn lên.

Khi bạn đã sẵn sàng ở vào một vị trí cao hơn, bạn sẽ không cần phải cố tìm cách có được nó. Cả thế giới sẽ săn tìm người có đủ tố chất chiến thắng. Hãy sẵn sàng để thăng tiến, rồi điều đó sẽ đến. Tại sao lại không quyết định ngay hôm nay, ngay lúc này, lập tức đặt sang bên một khoảng thời gian nhất định hàng ngày để tự phát triển bản thân, để chuẩn bị tốt hơn, nhiều hơn?

Tôi biết một người viết tốc ký luôn tự hỏi tại sao cô không tiến được nhanh hơn, và cô rất mù mờ về những điều thường gặp nhất mà cô vẫn phải đối mặt mỗi ngày. Cô không đọc báo, không cập nhật những sự kiện trong ngày. Nền tảng giáo dục của cô rất hạn chế. Ngữ pháp của cô cũng rất kém, cô không thể đặt dấu câu cho đúng. Cô thật sự rất thiếu hiểu biết. Bạn hỏi cô về những điều bình thường nhất, về lịch sử, chính trị, hay tôn giáo, thứ gì với cô cũng xa lạ. Trong công việc thì cô cẩu thả, vụng về, thế nhưng cô vẫn luôn tự hỏi tại sao mình không được thăng chức. Cô là một người có ý chí, nhưng có quá nhiều thứ nơi cô ghìm chân cô lại.

Đó không phải cách để tiến lên. Một người cần có nền tảng rộng, phải đọc sách, phải quan sát, phải học hỏi nếu có hoài bão vươn ra thế giới. Hãy nhớ, bạn tôi ạ, rằng bất kể bạn làm gì, cũng có rất

nhiều đối thủ ngay sát bên. Có rất nhiều người sẵn sàng giành lấy chỗ của bạn. Bạn phải làm tốt hơn một chút so với họ, nếu muốn tiến nhanh hơn. Bạn phải cập nhật nhiều hơn một chút, nhạy bén hơn một chút, siêng năng hơn một chút, dũng cảm hơn một chút.

Biết đâu bạn đang bị giữ chân trong một lối mòn bởi thói quen hình thành từ sớm, khi bạn chẳng hề đánh giá cao, cũng không tin tưởng vào bản thân. Có thể bạn nhận được vị trí quá nhỏ bé so với mình, vị trí không phù hợp với bạn, giờ đây bạn đã lớn hơn, thấy những tiềm năng vĩ đại hơn, bạn nên nỗ lực hướng đến điều phù hợp với bản tính của bạn.

Ngày nay có vô số người vô vọng cứ giậm chân tại chỗ, làm mãi nghề thư ký, nô lệ của bút thước, không đủ khả năng để đảm nhận các vị trí cao hơn vì những trở ngại riêng, những tật xấu, các thói quen đáng trách, phong thái lỗ mãng hay bề ngoài phản cảm. Tất cả những điều này đều có thể được khắc phục.

Biết bao nhân viên quá khác thường, quá nhạy cảm, dễ ngại ngùng, không thể hòa hợp với người khác. Họ không hòa nhập được, và nét biệt lập, khác lạ của họ thường trở thành trở ngại lớn đối với khả năng kiệt xuất họ có. Những người như thế thường thất vọng vì không thể đi xa được như mong muốn.

Bạn có sẵn lòng bị ghìm chân bởi những điều mình có thể chinh phục? Bạn có sẵn lòng sống cả đời làm nô lệ cho những trở ngại? Tại sao lại bám lấy những điều ngớ ngẩn, vô nghĩa chẳng hề đem lại điều gì tốt đẹp cho bạn, chỉ ghìm chân bạn xuống, trong khi nếu cắt bỏ được chúng, bạn sẽ bay thật cao? Bạn như một quả bóng chực vươn lên nhưng không bao giờ bay quá được chiều dài chiếc dây buộc.

Bạn phải cắt bỏ những điều cản trở bạn. Bạn phải rứt bỏ chúng. Nếu bạn không hài lòng, nếu bạn không hạnh phúc với nơi mình đang ở, nếu công việc của bạn không phù hợp, bạn nên tìm lấy thứ làm bạn thỏa mãn. Vấn đề nơi đại đa số mọi người là họ không được ở đúng chỗ, không hạnh phúc vì có điều gì đó trong họ chống đối lại điều họ đang làm.

Bạn có thể làm những điều tốt hơn điều bạn đang làm rất nhiều. Bạn biết mình có khả năng ngang bằng với những người đang nắm giữ các vị trí tốt hơn nhiều. Biết được điều này thì tại sao bạn lại để kẻ phản bội mang tên Nghi ngờ ghìm chân mình? Tại sao bạn lại ngại dấn bước, ngại thử sức? Có lẽ bạn đang nghĩ về lúc mà bạn chắc chắn sẽ nỗ lực. “Một lúc nào đó” – nhưng tại sao bạn phải

chờ? Tại sao không phải bây giờ? Hôm nay hay ngày mai có gì khác nhau chứ?

Nếu bạn thỏa mãn với việc làm điều nhỏ bé, hạn hẹp, tầm thường so với điều bạn nên làm, tại sao không nỗ lực đạt được điều lớn hơn mà bạn cảm thấy hoàn toàn đủ khả năng làm? Tại sao phải lăn lóc khi bạn có thể bay cao? Tại sao phải ì ạch với những lý tưởng thấp bé khi bạn có thể trèo lên những đỉnh cao trác tuyệt? Hãy tự xem lại mình. Hãy tìm ra chính mình trong bộ não của bạn, hãy xem liệu tâm trí bạn có thực cân bằng hay không.

Chắc chắn phải có một rào cản đang giữ chân bạn, khiến bạn gắng sức quá nhiều. Những thành viên vững mạnh trong đội quân tâm trí của bạn hẳn không được phát triển phù hợp, trong khi những yếu tố khác phát triển vượt phần dành cho các khả năng khác, thế nên chúng khiến tâm trí của bạn mất cân bằng.

Sự dè dặt và thận trọng thường lớn đến mức chúng vô hiệu hóa các sáng kiến, thứ vốn không quá nhiều, không quá phát triển, và tính rụt rè có thể lớn hơn lòng dũng cảm, cho nên bạn mới sợ việc cố gắng thoát khỏi hẻm cụt mình đang đứng. Bạn phải phát triển lòng dũng cảm, thậm chí tới mức dám làm tất cả. Hãy vượt qua những dè dặt, thận trọng, những thứ luôn nói với bạn rằng: "Hãy cẩn thận, không thì mày có thể phạm sai lầm đáng hối tiếc. Đi thật chậm còn tốt hơn là đi quá nhanh." Sự nghi ngờ luôn luôn đứng nơi ngưỡng cửa của mọi quyết định để vươn mình tiến lên, để cố gắng thử điều gì đó mới và cố gắng kiềm chế bạn, giữ chân bạn.

Nhiều người dường như có tài năng thiên bẩm là tiêm axit độc hại vào tâm trí họ, khiến năng lực của họ bị tê liệt. Nỗi sợ hãi tiêm vào tâm trí làm tê liệt toàn bộ khả năng, toàn bộ não bộ, cho đến khi chất độc bốc hơi hoặc bị giải trừ bởi thuốc giải là lòng tin, hy vọng, dũng cảm. Sự hiện diện của nỗi sợ đồng nghĩa với cái chết của mọi quá trình sáng tạo. Biết bao người có khả năng kiệt xuất đã bị ghìm giữ, mãi trì trệ bởi những nghi ngờ và sợ hãi.

Hầu hết mọi người là kẻ thù của chính hoài bão trong họ. Họ không ngừng nuông chiều cảm xúc và tâm trạng, sự nghi ngờ và sợ hãi làm vô hiệu những nỗ lực của họ.

Tôi biết một chàng trai trẻ có khả năng thiên bẩm và đã thành công trong việc leo lên vị trí cao trong chuyên ngành của mình, rồi bỗng dần tụt xuống, cuối cùng rơi vào vị trí rất tầm thường, là vì cậu ta bắt đầu nghi ngờ khả năng của mình, cho đến khi điều đó

trở thành một nỗi ám ảnh.

Cậu ta nói với tôi rằng cứ ít lâu trong đầu cậu ta lại xuất hiện ý nghĩ rằng mình là kẻ gian lận. Cậu ta thực sự nghĩ mình không trung thực, không phải như mình tỏ vẻ. Nỗi nghi ngờ này trở thành nỗi ám ảnh lớn đến mức cậu ta chẳng còn chút tự tin nào về bản thân. Giờ đây, những người bạn thân của cậu ta biết rằng cậu có năng lực vượt trội, rằng cậu không phải kẻ gian dối, cậu trung thực, nhưng việc thiếu lòng tin vào bản thân của cậu dần dà ảnh hưởng đến niềm tin vào các đối tác kinh doanh, làm tan vỡ sự nghiệp đầy hứa hẹn. Đây là minh chứng cho mối nguy to lớn, cho hậu quả của việc trở thành nạn nhân của một ý nghĩ mặc định. Điều này rất gần với việc phát điên. Đó chính là một triệu chứng của bệnh tâm thần.

Người luôn luôn ngờ vực năng lực của mình, luôn nghi ngờ kết quả từ những việc làm của mình – bất kể anh ta có thực sự đủ năng lực làm điều mình nhận lãnh hay không – sẽ luôn luôn là kẻ yếu. Không ai không đủ mạnh để đàn áp kẻ phản bội Nghi ngờ mà lại đạt được những điều vĩ đại, đáng giá. Nó giết chết tính sáng tạo và sự tự tin, mà thiếu những phẩm chất chủ đạo này thì không ai có thể phát huy hết tiềm năng của mình. Bạn sẽ chẳng bao giờ đi được xa trên thế giới này nếu không học cách chống đỡ cho ước vọng của mình bằng mọi thứ tốt cho nó, bằng cách nuôi dưỡng những suy nghĩ, động lực và những cảm xúc sẽ củng cố, tăng sức mạnh, chống trụ cho nó, chứ không hề – như hầu hết mọi người – liên tục đánh giá thấp công việc mình từng làm, làm hao mòn năng lực sáng tạo của bản thân, vô hiệu nó bằng các tư duy tiêu cực, lo lắng, nghi ngờ và sợ hãi.

Chương 29

ĐƯỢC HUẤN LUYỆN VÀ KHÔNG ĐƯỢC HUẤN LUYỆN

Bạn có nhận ra không, bạn của tôi, rằng bạn chỉ chuẩn bị cho một sự nghiệp nhỏ và bạn đáng phải nỗ lực cho một điều lớn lao, bạn đã lơ là việc đào tạo, bạn có nhận ra bất lợi vô cùng lớn khi phải cạnh tranh với những người được đào tạo, dù có thể bạn có năng lực thiên phú tương đương? Những người ít tài năng hơn nhưng được đào tạo kỹ càng, có kỷ luật, sẽ đạt được nhiều thành tựu hơn trong bất cứ ngành nghề nào so với những người nhiều tài năng nhưng thiếu sự rèn luyện, và giáo dục. Bạn tôi ơi, bạn không thể cạnh tranh cả đời với một bộ não đã qua rèn luyện với bất lợi lớn đến thế.

Người không qua huấn luyện không phải lúc nào cũng là kẻ mộng mơ. Người đó không phải lúc nào cũng tưởng tượng những khả năng của mình, nhưng nên nhận ra rằng một người chẳng thể đi được rất xa ở thời đại cạnh tranh này nếu thiếu nền tảng giáo dục nhất định cùng tư duy được đào tạo. Nếu không có những điều này, người đó sẽ rất vất vả và luôn luôn làm việc ở thế bất lợi.

Có khác biệt cực lớn giữa người được giáo dục và không được giáo dục, giữa tư duy được đào tạo và không được đào tạo khi nắm bắt sự việc, khi nhìn thấu các vấn đề. Một học sinh trung học thông thường sẽ nắm bắt được vấn đề nhanh hơn cực nhiều so với một chàng trai hoặc cô gái bỏ học trước khi lên tới trung học. Nói cách khác, đào tạo và giáo dục là tất cả, những điều đó tạo ra toàn bộ sự khác biệt trong sự nghiệp của một người trên thế giới này.

Tôi có nhấn mạnh cỡ nào cũng không đủ về tầm quan trọng không gì sánh nổi của việc không ngừng rèn luyện trong lĩnh vực bạn đã chọn. Chính sự kiên trì rèn luyện trong chuyên môn sẽ cho

chúng ta năng lực chuyên gia, và cũng là điều đáng giá, đem lại sự thỏa mãn, sự thuần thục lẫn thù lao cho ta. Việc làm ăn nửa vời, chuyên môn hời hợt, đào tạo dở dang ở bất cứ nghề nào cũng sẽ khiến ta chỉ giành được thành công một nửa, cùng rất ít hài lòng. Chính những đào tạo lên cao mới ý nghĩa. Đó là điều mang lại hiệu suất, và chỉ những hiệu suất khoa học ở một lĩnh vực mới có thể thỏa mãn hoài bão. Bất kể đem lại cho ta bao nhiêu tiền, không điều gì thực sự là thành công nếu nó không khiến ta hài lòng. Tôi không muốn nói đến sự hài lòng không cần đến tiến bộ, không cần đến phát triển liên tục, không ngừng được lớn lên. Tôi muốn nói đến sự hài lòng đến từ việc ý thức được rằng chúng ta đang phát huy ở tầm cao nhất, rằng chúng ta hết sức hết lòng, đường đường chính chính, rằng chúng ta đã chiến đấu nhằm đạt được ước mơ, hiện thực hóa ước vọng của đời mình. Chính sự rèn luyện không ngừng mới mang ý nghĩa lớn lao đến cho cuộc sống, mang đến sự hài lòng cho những nỗ lực, và làm thỏa mãn trái tim.

Chúng tôi thấy vô số người chỉ phù hợp phân nửa với công việc, được đào tạo nửa vời, họ dùng ý chí trói buộc mình, trong khi nếu ở đúng chỗ, được đào tạo chỉn chu, họ sẽ rất tự nguyện, phấn khởi, sẽ có được sự hài lòng vô biên, không có khuynh hướng lang thang vào những ngã rẽ bất cẩn và thậm chí cả tội ác.

Nếu phỏng vấn hàng trăm tù nhân trong những trại cải tạo, chúng ta sẽ thấy rằng đại đa số họ chưa bao giờ tìm được đúng chỗ cho mình, rằng họ không hề phù hợp với công việc. Chủ yếu vì nguyên do này mà họ trở nên bất mãn, không hạnh phúc, cuối cùng bị dẫn dắt vào tội ác, khổ đau, từ đó mà hỏng hết cuộc đời. Thật kinh khủng khi phải sống cuộc đời với ý thức rằng mình đang cạnh tranh ở thế bất lợi so với những bộ não được giáo dục, được đào tạo tốt hơn, chỉ vì bạn đã không chuẩn bị mình cho sự nghiệp lớn lao hơn.

Nói cách khác, đào tạo và giáo dục là tất cả, những điều đó tạo ra toàn bộ sự khác biệt trong sự nghiệp của một người trên thế giới này.

Bất kể hoài bão lớn đến đâu, bạn sẽ vĩnh viễn ở thế bất lợi, phải làm việc vất vả hơn so với các đối thủ cạnh tranh được giáo dục, được đào tạo, nhưng chỉ đạt được cùng mức thành tựu.

Có hàng nghìn cô gái khắp đất nước đang làm nghề giúp việc, bán hàng, nhưng có năng lực tiềm ẩn cho những điều lớn lao hơn, thế mà họ chưa bao giờ được chuẩn bị cho điều gì đặc biệt. Họ bỏ học

từ sớm, chưa bao giờ được giáo dục hay học ở bất cứ trường dạy nghề nào, phần lớn là vì họ được kỳ vọng sẽ kết hôn – như nhiều cô gái khác. Họ chỉ tìm một công việc tạm thời, chờ Bạch mã Hoàng tử xuất hiện. Thật là một sai lầm chết người khi nuôi dưỡng nên các cô gái với ý tưởng rằng họ cần cưới một người đàn ông để được chăm sóc mà không màng đến việc tư duy của họ không được đào tạo và việc họ không hề có khả năng tự kiếm tiền để nuôi sống bản thân! Chúng ta nên khuyến khích con cái mình, cả con gái lẫn con trai, trở nên giỏi giang trong một ngành nghề, chuyên môn nào đó, để chúng có thể tự mình kiếm sống và sống thật tốt. Thật kinh khủng khi một cô gái bị đẩy vào đời mà không có khả năng tự nuôi sống mình, không có khả năng tự lập, tự xoay sở.

Chúng ta không nên cho phép các cô gái lớn lên mà quá phụ thuộc vào người khác, đến mức khiến họ có xu hướng nhảy vào những cuộc hôn nhân tệ hại do ý thức được sự bất lực của mình, ý thức được rằng mình không có khả năng tự bươn chải vì thiếu kỹ năng và nền tảng giáo dục. Năng lực thường bị giam cầm bởi sự ngu muội. Bất kể tài năng lớn đến đâu, nếu nó không được giải phóng và thể hiện, thì cũng vô dụng. Tài năng bị giam hãm có thể săn đuổi vị giáo sư, làm ông ta không hạnh phúc, nhưng rất có thể ông lại không đủ nền tảng giáo dục để làm nó hiển lộ. “Bị ghìm chân, bị ràng buộc bởi sự ngu muội của chính mình khi không thể viết nổi một văn bản viết tay dễ đọc hay một lá thư đàng hoàng, hay vì anh ta không thể tính toán, vì anh ta chưa bao giờ được dạy những nguyên tắc căn bản của một nền giáo dục thực tế,” sẽ là một câu tốt để khắc lên bia mộ của vô số kẻ thất bại.

Nếu nhìn vào sự nghiệp của bất cứ con người thành công nào, bạn sẽ thấy rằng họ đã có sự chuẩn bị kỹ lưỡng từ lâu trước khi thế giới phát hiện ra họ, từ lâu trước khi họ khám phá ra chính mình. Tất cả chúng ta đều biết câu chuyện của David, người đã chiến đấu với gã khổng lồ. Vua Saul nói với cậu ta: “David, cậu chỉ là một thằng nhóc. Cậu không thể giết một gã khổng lồ. Hắn có áo giáp không thể đâm xuyên, gươm của hắn lớn đến mức phải hai người mới vác nổi, còn giáo của hắn thì một người bình thường khó lòng nhấc được lên.” David đáp: “Khi chăm sóc bầy cừu của cha, tôi thấy một con sư tử. Tôi dùng ná bắn đá giết chết nó. Sau đó lại có một con gấu, tôi giết cả con gấu. Tôi biết rằng bằng chiếc ná này, tôi có thể giết chết Goliath.” Tôi không nghĩ có điều gì kỳ diệu ở đây. David là một chuyên gia dùng ná. Cậu biết mình có thể làm được gì, vì cậu đã làm điều đó mỗi ngày suốt cuộc đời mình.

Sự chuẩn bị vĩ đại nhất mà James A. Garfield[32] đã từng làm để trở

thành chủ tịch Đại học Hiram chính là khi ông rung chuông, quét hành lang trong ngôi trường thuở còn là một cậu bé. Trong lúc bán sách vào mùa hè, lấy tiền trang trải chi phí học đại học, ông đang làm điều mang đến cho mình kiến thức của một con người lớn lao, điều trang bị cho ông để ngồi vào văn phòng quyền lực nhất của nước Mỹ.

Chương 30
LỰA CHỌN PHONG CÁCH SỐNG

Một người nọ đến thăm một thị trấn lạ, ông ta hỏi người dân ở đó về một người vừa qua đời, rằng người đó để lại bao nhiêu gia sản. "Ông ta để lại hết," người ta đáp. "Ông ta chẳng mang theo thứ gì cả."

Thật kinh khủng khi hàng xóm đều nói rằng một người để lại toàn bộ, rằng người đó chẳng làm được gì ngoài việc kiếm tiền, rằng người đó có tiền, nhưng không có gì khác có giá trị, rằng người đó đã dùng chính linh hồn của mình để mài ra tiền!

Khi chọn công việc cho đời mình, hãy cân nhắc về tác động của nó đối với bạn. Hãy tự hỏi mình câu này: "Liệu nó có biến mình thành một người lớn lao hơn, hoàn thiện hơn không? Liệu mình có giữ vai trò lớn hơn trong cộng đồng, có gánh vác được nhiều hơn với các đồng sự, hay lựa chọn của mình liệu có làm suy đồi và hủy hoại nhân cách của mình không?"

Hãy nhớ rằng một công việc đáng ngờ, một việc không có được sự đồng thuận hoàn toàn trong con người bạn sẽ chỉ làm lu mờ lý tưởng bạn có, mài mòn khả năng của bạn, làm mất đi tính tháo vát, rồi dần dà bạn sẽ trở thành con người bé nhỏ hơn.

Chất lượng của mục đích sẽ quyết định chất lượng của cuộc sống. Đích ngắm mở ra phương hướng chúng ta đi. Mục đích dẫn đường và giúp xác định phẩm chất của ta, thứ tương xứng với chất lượng của đích ngắm.

Một trong những cảnh tượng đáng thương nhất trong đời sống ở Mỹ là một con người bé nhỏ đứng trước khối tài sản khổng lồ –

một người đã hy sinh sự phát triển, trưởng thành, sự tôn quý của nhân cách mình, tất cả mọi thứ để đổi lấy tiền. Con người nên lớn lao hơn thật nhiều so với những thứ chất chồng quanh họ, bất kể chúng nhiều đến cỡ nào, chất cao đến đâu. Nhân cách là tất cả, mọi thứ khác đều hoàn toàn không quan trọng.

Chúng ta trưởng thành mạnh mẽ nhất khi những gì tốt đẹp nhất trong chúng ta được vận dụng nhiều nhất. Nói cách khác, chúng ta lớn lên khi những năng lực được sử dụng và nếu những năng lực kém nhất được đem ra sử dụng liên tục trong công việc, chúng ta sẽ chỉ có những ý tưởng kém cỏi rồi dần dà trở nên nhỏ bé hơn. Trong khi đó, nếu chọn ngược lại, luôn sử dụng những khả năng tốt nhất, mạnh mẽ nhất, chúng ta sẽ lớn dần, lớn dần. Những tiến bộ, sự lớn lao nên mang ý nghĩa tối thượng đối với chúng ta thay vì chỉ đơn thuần là sự tích lũy của cải.

Sẽ là quá xem nhẹ công việc của một người nếu coi nó chỉ như phương tiện kiếm sống. Nó nên là ngôi trường dạy làm người, ngôi trường hình thành nhân cách. Rèn luyện là để trở nên vĩ đại, chứ không phải để kiếm bánh mì, bơ sữa, mua nhà, mua đất – đây nên là phương châm của mọi bạn trẻ khi bắt đầu bước vào đời. Nếu đây là mục tiêu của chúng ta, khó nhọc sẽ chẳng thể cản bước ta đạt thành quả. Cuộc vật lộn để phát huy được hết bản thân, dù vật chất nhận lại từ công việc có thể không như mong đợi, cũng sẽ là một thành công, và không quyền lực nào trong khắp vũ trụ này có thể biến nó thành thất bại. Những thành tựu của ta vượt lên những gì mà lửa, bão tố hay bệnh dịch có thể phá hủy, vì ta đầu tư vào chính mình, ta vượt quá tầm ảnh hưởng của tai nạn hay may rủi. Nếu bạn có nhân cách lớn hơn, hoàn thiện hơn, nếu lĩnh vực hoặc chuyên môn của bạn là ngôi trường rèn luyện nhân cách, là phòng tập hình thành tính cách tuyệt vời, thì ngay cả khi không gây dựng được gia sản lớn, cuộc đời bạn vẫn là một thành công.

Nếu công việc mang lại niềm sướng vui vô bờ, nếu tình yêu của bạn dành cho công việc có thể xua tan mọi khổ nhọc, thì bất kể bạn vẽ ra bức tranh thế nào, viết được quyển sách ra sao, xây được căn nhà thế nào, sản xuất những sản phẩm gì, kiếm được bao nhiêu tiền, bạn vẫn là một con người tốt đẹp, lớn lao và thành công.

Đừng cho phép công việc chiếm lấy quá nhiều từ cuộc sống, thời gian và năng lượng của bạn, khiến bạn không còn khoảng trống để khám phá những điều đẹp đẽ trong cuộc sống này. Khía cạnh nghệ thuật của cuộc sống cũng quan trọng với bạn không kém khía cạnh thực tế.

Đừng tự hỏi mình làm sao để kiếm được nhiều tiền nhất hoặc đạt được danh vọng cao nhất, mà hãy chọn công việc khơi dậy toàn bộ sức mạnh trong bạn, phát triển nhân cách của bạn lên thành sức mạnh lớn lao và cân xứng. Đừng chọn tiền, danh vọng, hay thậm chí cả sự nổi tiếng, hãy chọn sức mạnh, đó là điều bạn nên theo đuổi. Nhân cách lớn lao hơn của cải, lớn hơn cả danh vọng. Tính cách lớn lao hơn nghề nghiệp. Mỗi tài năng đều cần được giáo dục, và bất cứ thiếu sót nào trong đào tạo đều sẽ xuất hiện trong mọi việc bạn làm. Bàn tay phải được rèn luyện mới có thể duyên dáng, đều đặn và mạnh mẽ. Đôi mắt phải được rèn luyện mới có thể nhanh nhạy, tinh anh và tỉ mỉ. Trái tim phải được rèn luyện mới có thể nhạy cảm, biết cảm thông và chân thành. Trí nhớ phải được rèn luyện để có thể nhớ lại chuyện của nhiều năm trước một cách chính xác, rõ ràng và liền mạch.

Thế giới không đòi hỏi bạn phải là một luật sư, bộ trưởng, bác sĩ, nông dân, nhà khoa học, hay thương gia. Nó không ra lệnh cho bạn làm gì, nhưng nó đòi hỏi bạn phải là bậc thầy ở công việc mà bạn gánh vác. Nếu bạn là bậc thầy trong lĩnh vực của mình, thế giới sẽ tung hô bạn, toàn bộ các cánh cửa sẽ rộng mở chào đón bạn. Nhưng thế giới cũng sẽ lên án mọi vụng về và thất bại.

Các bạn trẻ thường hiểu hoàn toàn sai động lực cơ bản của một sự nghiệp. Họ được dạy rằng kinh doanh là một trận chiến không ngừng nghỉ, một cuộc đấu bất tận cần được kết thúc, rằng cạnh tranh khốc liệt đến mức ai cũng phải vật vã, căng mình, nếu không sẽ bị đối thủ cạnh tranh nuốt chửng. Khát khao được đánh bại người khác, vượt lên trên người khác là một thứ tư tưởng nguy hiểm và tàn độc nhất. Nó khuyến khích sự ích kỷ và tham vọng, không màng đến lợi ích của đối phương.

Chất lượng của mục đích sẽ quyết định chất lượng của cuộc sống. Đích ngắm mở ra phương hướng chúng ta đi. Mục đích dẫn đường và giúp xác định phẩm chất của ta, thứ tương xứng với chất lượng của đích ngắm.

Sẽ không đủ nếu chỉ xem thế giới là "nơi tốt để kinh doanh". Tốt hơn, bạn nên tự hỏi, "Liệu nó có là nơi tốt để xây dựng nhân cách, phát triển cá tính? Liệu nó có là nơi tôi phát huy được hết bản thân mình? Liệu nó có là ngôi trường lớn nhất để phát triển được tối đa những tiềm năng trong tôi?"

Mỗi con người nên cảm thấy rằng công việc của đời mình rất thiêng liêng, là thứ để tự hào, thứ để nâng lên tầm cao quý và đáng tôn trọng nếu nó đang thấp kém.

Chúng ta nên xem công việc của đời mình như một điều lớn lao, và ta nên đặt toàn bộ con người mình vào đó. Ta nên ca ngợi nó thay vì dè bỉu nó. Ta nên xem nó như cơ hội để tự thể hiện điều cao cả và đáng quý nhất trong ta. Cách duy nhất để có được niềm hạnh phúc xứng đáng là sống một cuộc sống ngay thẳng, sạch sẽ, thuần khiết, chân thành, hữu ích. Không quyền lực nào trong khắp vũ trụ có thể khiến con người hạnh phúc nếu làm công việc không dành cho họ.

Công việc ngay thẳng, trung thực, công việc mà bạn quyết tâm làm sẽ khiến bạn phát huy hết sức, khơi dậy khát khao chân thành được rải đi những bông hoa thay vì gai nhọn, khiến mọi người tốt đẹp hơn, hạnh phúc hơn ít nhiều nhờ vào sự tồn tại của chúng ta. Đó là công thức duy nhất để có hạnh phúc đích thực. Khi lựa chọn sự nghiệp, bạn nên nghiên cứu tác động của nghề lên cuộc sống, tính cách của những người đi theo nó. Liệu nó có cải thiện các điều kiện mà cuộc sống và hạnh phúc phụ thuộc vào? Liệu đó có là nghề mà bạn có thể theo đuổi trong yên bình, hòa hợp, không phải căng thẳng thần kinh dai dẳng và không phải cố gắng chịu đựng? Liệu đó có là nghề sẽ khiến bạn không ngừng bực tức? Liệu nó có hủy hoại tính kiên nhẫn và hạ thấp nhân cách của bạn?

Một tác giả nói: “Cuộc sống đầy rẫy ví dụ về những người bỏ lỡ thành công do cứ sống với những điều không quan trọng. Có hai họa sĩ có tài năng như nhau, cả hai đều được người thầy vĩ đại của mình yêu mến. Người thứ nhất khiến tài năng của mình đi xuống, thường lui tới những quán rượu, trả cho những lần uống say mèm bằng cách trang trí tường và trần cho quán rượu đó; giờ đây khi nhiều thế kỷ đã trôi qua, chỉ còn lại một vài bức tường thạch cao là dấu vết của chàng trai tài hoa người Venice xưa kia. Người thứ hai đã nâng tầm tài năng của mình, sống cho những điều cốt yếu, phủ kín trần và tường các nhà thờ bằng hình ảnh các thiên thần, các thiên thần tối cao và những vị anh hùng, và Tintoretto[33] sẽ còn tồn tại mãi chừng nào các viên đá dựng nên nhà thờ vẫn còn đó.”

Một tác giả khác viết: “Việc tự phát triển bản thân hoặc tự nâng tầm chỉ là một phần trong quá trình tiến tới con người lớn lao nhất trong ta. Chúng ta phải làm cho mình thành lớn lao hơn, phù hợp hơn để tham gia vào tiến trình phát triển của loài người. Nữ hoàng Dido[34] từng thấy tại Phineas một vị anh hùng vĩ đại đáng ngưỡng vọng, khi nói về Cuộc chiến thành Troy, ông ta chỉ nói một câu ngắn nhưng đầy tự hào, đại khái là, ‘tôi là một phần trong đó,’ nhưng ông vẫn vô cùng vĩ đại. Trở thành một phần trong một

sứ mệnh vĩ đại là một bước đi tiến tới con người lớn lao nhất trong bạn. Bạn có thể được học, được giáo dục rất nhiều và trở nên nổi tiếng, nhưng sẽ không bao giờ thể hiện được hết tiềm năng nếu thiếu động lực gắn bạn với sự tiến bộ của loài người.

"Bạn sẽ quan tâm gì đến một Grace Darling[35] không cứu những người sắp chết đuối, một Florence Nightingale[36] không chăm lo cho những người ốm đau, một John Howard[37] không chăm lo cho nhu cầu của những tù nhân? Bạn sẽ hào hứng gì nơi một Morton[38] không khám phá ra cách dùng ê-te, một Livingstone[39] không khai sáng được 'Lục địa Đen,' một Gough[40]không cứu được kẻ nghiện rượu nào, một Garrison[41] không hề tham gia giải phóng nô lệ? Liệu bạn có quan tâm đến nhà Brownings nếu không có thơ của họ? Bạn có quan tâm đến Burns nếu ông không ca tụng nhân loại bằng những bài ca, hoặc có quan tâm đến Thánh Paul nếu ông không mạo hiểm tất thảy để lưu truyền Kinh Phúc âm? Những người này, nếu không có những việc họ đã làm cho nhân loại, thì sẽ chẳng còn gì đáng để nhắc tới. "Kẻ vĩ đại nhất chính là kẻ phụng sự tất cả," trích lời Chúa, người phục vụ tất cả chúng sinh.

Chương 31
TÂM LÝ HỌC VỀ THÀNH CÔNG

Toàn bộ cuộc đời chúng ta là một hành trình tự khám phá bản thân. Chúng ta khám phá được bao nhiêu về chính mình, về tiềm năng bên trong, về sức mạnh tiềm ẩn, về quyền lực, tất cả thường phụ thuộc vào hoàn cảnh hoặc các sự kiện ngẫu nhiên.

Vô số người sống quá nửa đời mới tìm được chính mình, mới phát hiện được chìa khóa mở ra cánh cửa đến với bản ngã bên trong, khai mở quyền năng trong đó. Được nhìn vào sự lớn lao trong mình, nhìn thấy tiềm năng trong mình là một cơ hội rất quan trọng trong đời người.

Cánh cửa dẫn tới những tiềm năng này có thể được mở ra theo nhiều cách. Nó có thể từ cái nắm tay ấm áp của một người bạn, lời khích lệ của ai đó tin vào ta, ai đó thấy được điều ẩn giấu trong ta – điều không ai khác nhìn thấy. Nó có thể đến từ ai đó yêu thương ta, ai đó thì thầm những lời khích lệ, hy vọng, niềm tin vào ta. Một cơn khủng hoảng, một tình huống cấp thiết, một tai ách, thất bại hay mất mát cũng có thể mở cánh cửa đến với con người vĩ đại bên trong, cho ta nhìn ra tiềm năng lớn lao của một người.

Khám phá bản thân là phần quan trọng của cuộc sống. Bạn tôi ơi, gần như chắc chắn rằng bạn chỉ mới phát hiện được một phần nhỏ khả năng của mình, chỉ mới đạt được chút ít so với tiềm năng bạn có. Gần như chắc chắn rằng có nguồn tài nguyên dồi dào tiềm ẩn bên trong vẫn còn đang bị khóa chặt. Phần việc tìm ra chìa khóa khai mở những điều này thuộc về bạn.

Nghĩ lại về cuộc đời mình, ta sẽ thấy nhiều điều khác nhau đóng vai trò là chìa khóa mở những cánh cửa đóng chặt, dẫn đến điều gì đó mới mẻ, những quyền lực, những khả năng mới. Trong tình huống của chính tôi, cuốn Self-Help của Samuel Smiles, một cuốn

sách vô tình rơi vào tay tôi, đã là một chìa khóa mở ra những điều vẫn tồn tại trong mình mà tôi thậm chí chưa bao giờ thấy được. Bao lâu nay tôi vẫn đọc về những tấm gương vĩ đại lớn lên từ khó khăn và tự nhủ rằng: "Tại sao mình không làm được như vậy? Tại sao mình không làm được như vậy?"

Tôi không bao giờ có thể miêu tả được thế giới mới tuyệt vời mà cuốn sách đó đã mở ra cho mình. Có người từng nói: "Trong khi mặt trời gọi những búp nụ bung nở rực rỡ, kéo những mầm cây vươn lên khỏi bóng tối của đất, thêm năng lượng cho dòng nhựa sống chảy trong thân cây, tôi để những gì mình viết và cuộc đời mình kêu gọi những chàng trai cô gái hòa mình vào ánh sáng, rời khỏi bóng tối vẫn đang vây lấy họ để đến với ánh mặt trời cùng hơi ấm hạnh phúc của việc được bộc lộ hoàn toàn bản thân họ." Những người từng thất bại, cho rằng mình đã chẳng còn gì, cho rằng mình chẳng là ai, chỉ cần được thoáng thấy người khổng lồ đang ngủ trong mình, thấy những khả năng vẫn bị khóa chặt mà mình chưa bao giờ dùng tới, họ sẽ cố gắng mở khóa nó, vận dụng nó.

Việc tìm ra những khả năng lớn lao hơn của con người, tìm ra phần chưa được khám phá, chưa được vận dụng, chính là nghệ thuật của mọi nghệ thuật. Những khả năng ấy có thể bị chôn vùi dưới đủ loại vụn vỡ, bị che giấu bởi những mù mờ thiếu hiểu biết, những nghi ngờ, nhút nhát, sợ hãi, lo âu, bất an, nao núng, ganh ghét, tị hiềm, thù hận, ghét hoặc ích kỷ. Những thứ đó có thể bị loại bỏ bởi tư duy và thái độ đúng đắn đối với cuộc sống và nghề nghiệp.

Thắng thua hoàn toàn nằm nơi thái độ của ta. Bất kể điều gì khích lệ bạn, theo bất cứ cách nào, đều sẽ làm tăng khả năng của bạn. Khả năng sẽ dần thui chột nếu gặp những chê bai, chán nản. Việc ngăn cản hoài bão sẽ làm tổn hại nghiêm trọng đến khả năng của bạn. Nỗi sợ thất bại, sợ những điều có thể xảy ra, sợ đói nghèo,... tất cả đều là những yếu tố tiêu cực sẽ làm suy mòn khả năng. Trong khi, việc tự do bộc lộ chính mình, tự do hành động, ý thức trách nhiệm, lại làm tăng khả năng thêm gấp nhiều lần. Bằng bất cứ giá nào chúng ta cũng phải có được tự do, đó là điều quý giá để phát triển việc bộc lộ bản thân.

Việc tin vào năng lực, vào nhận định, vào sự sáng suốt của bạn, tin vào chính bạn, sẽ phát triển các năng lực của bạn một cách thần kỳ; một mục đích sống vĩ đại, một mục tiêu không hề dao động mà bạn ném mình vào cũng sẽ mang lại điều đó. Tất cả những điều này sẽ nâng cao năng lực của bạn lên gấp nhiều lần.

Chúng sẽ giúp bạn mở rộng tầm mắt, tăng tính độc đáo, đồng thời mài sắc thêm kỹ năng của bạn.

Darwin nói rằng đôi cánh của chim ưng phải trở nên rộng lớn để đáp ứng khát khao được bay, được vươn lên bầu trời. Những khát khao, hoài bão của bạn hướng tới điều cao đẹp, vĩ đại, sẽ cho bạn đôi cánh trí tuệ, giúp bạn bay cao, vượt khỏi môi trường trì trệ quanh mình, vươn tới tự do, sức mạnh.

Trong suốt chiều dài lịch sử, chúng ta đã được thấy ví dụ về những người mà suốt phần đầu của đời mình họ chẳng hề làm gì để phát triển bản thân, chẳng hề làm gì độc lập hay đáng chú ý, cho đến khi có chuyện bất chợt xảy ra làm thay đổi toàn bộ sự nghiệp của họ. Một sự thật khó hiểu là quá trình tự khám phá bản thân thường xảy ra rất chậm. Thật vậy, vô số người thậm chí không bao giờ khám phá được bản thân mình, chỉ sống cả đời một cách ì ạch, giậm chân tại chỗ, hoặc tự thấy bản thân thất bại và mọi người khác cũng cảm thấy họ thất bại. Trong khi đó, họ vẫn có bao khả năng lớn mạnh tiềm ẩn mà họ chẳng hề biết đến.

Hầu hết khả năng của chúng ta dường như bị khóa lại hoặc bị giam hãm bởi rất nhiều ổ khóa phức tạp, mỗi chìa chỉ mở được đúng một ngăn. Những chìa khóa khai mở năng lực ấy được tìm thấy vào những thời điểm khác nhau trong đời. Có thể là một giáo viên trông thấy điều gì đó nơi chúng ta mà những người khác không thấy, một người bạn luôn khuyến khích ta, một cuốn sách gây cảm hứng, một bài giảng hoặc bài diễn thuyết khơi dậy hoài bão, hoặc cũng có thể là một sai lầm nghiêm trọng, một cuộc khủng khoảng, tai ương nặng nề trong đời, tất cả đều có thể là chìa khóa bước vào những căn phòng bị che kín và giải phóng những khả năng bị kìm giữa mà ta chưa bao giờ mơ đến.

Nếu ta không có những trải nghiệm phù hợp, không vô tình bước vào đúng môi trường khơi dậy hoài bão, thì những căn phòng đó sẽ không bao giờ được mở ra. Nhưng xuyên suốt cuộc đời, chúng ta sẽ được hé lộ những khả năng, khám phá ra những điều mới, vì cuộc sống là một hành trình không ngơi nghỉ để tự khám phá bản thân.

Sao Hải Vương được phát hiện là nhờ suy luận, bởi hệ mặt trời sẽ không hoàn thiện nếu thiếu nó. Giữa những chuyển động của các hành tinh khác xuất hiện sự nhiễu loạn, chúng cho thấy sự hiện diện của một hành tinh khác. Dù các phi hành gia chưa từng khám phá ra nó, chưa bao giờ định vị được nó, một vài người đã đi đến kết luận rằng phải có một hành tinh khác để hoàn thiện hệ

mặt trời và chịu trách nhiệm về tác động lạ lùng kia. Sao Hải Vương được phát hiện trong lúc người ta tìm kiếm nguyên do của sự nhiễu loạn.

Nhiều người trong số chúng ta đã dành nhiều năm trong đời tìm kiếm sau khi ý thức được rằng mình vẫn chưa thấy được sự đồng nhất và hoàn thiện trong con người mình. Chúng ta ý thức được rằng có điều gì đó thiếu sót trong hệ thống tư duy và cuộc sống của mình. Sau khi quờ quạng suốt nhiều thế kỷ mà không thành công, nhờ những bài học về triết lý mới, loài người tìm ra rằng điều có thể hoàn thiện chúng ta vốn nằm ngay trong chúng ta, đó là thực tính của chúng ta, sự thật của sinh mệnh ta, là Chúa trong ta. Đó là lúc chúng ta khám phá rằng cuộc sống của mình đã được hài hòa, trọn vẹn, đó là quyền gắn liền với sự sống của ta mà bản năng ta vẫn luôn cảm thấy nhưng lại không thể kết nối.

Ngày nay hàng chục nghìn người đang sống trong thoải mái, xa hoa và hạnh phúc nhưng mới ít năm trước họ vẫn còn sống đời bấp bênh, vô danh tiểu tốt. Đó là vì họ đã được khai mở những năng lực tiềm ẩn giúp họ khám phá những lục địa lớn giàu có ngay trong mình, những điều họ chưa bao giờ mơ tưởng là có tồn tại. Họ đã không hề biết rằng mình có thể lớn lao mà chỉ nghĩ rằng mình là con người bình thường, thấp kém và sẽ chẳng bao giờ đạt được điều gì cả.

Bất cứ thứ gì giết được nỗi sợ hãi, lo lắng, bồn chồn, vô hiệu hóa được kẻ thù tinh thần của bạn, cũng giúp bạn tự khám phá bản thân, vì trong lúc tâm trí bối rối, những nguồn lực, sự khéo léo, tính độc đáo, sức sáng tạo của ta sẽ chìm lấp trong ta. Cần có sự tự thể hiện một cách tự do, cần có tự do cho tâm trí, cần một tâm trí hài hòa, để có được kết quả tốt nhất.

Bất cứ thứ gì giữ cho tâm trí được bình ổn và hài hòa, bất cứ thứ gì giúp chúng ta hiểu hơn về mối liên kết với vạn vật, về sự đồng nhất với Đấng sáng thế, đều giúp ta tự khám phá mình, vì chúng ta sẽ cảm thấy được tiếp thêm sức mạnh khôn cùng khi ý thức được rằng Chúa luôn ở cùng chúng ta, rằng Người là người dẫn lối cho chúng ta, là tất cả trong chúng ta. Ý thức rằng chúng ta đang sống, đi lại và trong Người có chúng ta, là một sức mạnh khích lệ, ủng hộ và làm an lòng chúng ta.

Sự thấu triệt, chính xác, cố gắng hết mình để tận dụng mỗi ngày trong đời, nỗ lực để mỗi ngày đều đáng ghi nhớ, tận tâm, nhiệt huyết, hăng hái, thanh sạch, tập trung tâm trí mạnh mẽ vào công việc, tất cả những điều này là đều là sự trợ giúp tuyệt vời để tự

khám phá bản thân. Chúng chứa đựng bí mật lớn lao sẽ mở khóa cánh cửa đến với nơi cao đẹp hơn.

Ta phải trả giá trước khi mở được cánh cửa dẫn đến sự vĩ đại bên trong mình, nơi chứa đựng những khả năng lớn mạnh nhất. Trong mỗi con người khắp đất nước này đều có một người khổng lồ đang say ngủ. Những phẩm chất lớn lao trong họ vẫn chưa được khám phá. Bạn không cần lúc nào cũng phải đi làm thuê. Chỉ cần ngay từ giờ hãy thề rằng sẽ không ở mãi một chỗ suốt đời. Hãy thề rằng bạn sẽ vươn lên, sẽ chuẩn bị bản thân cho nơi chốn cao hơn. Sự chuẩn bị kỹ lưỡng cho một công việc cao hơn sẽ mở cánh cửa dẫn tới nó.

Mọi người chủ đều quan tâm đến việc tận dụng tối đa khả năng của nhân viên. Họ sẽ không làm điều ngớ ngẩn là để một người xuất sắc ở vị trí thấp. Họ muốn anh ta phát huy hết khả năng, tận dụng tối đa kỹ năng và kiến thức của anh ta. Hãy chuẩn bị cho mọi con đường có thể để đi đến điều rộng lớn hơn, cao hơn, rồi bạn sẽ có được nó.

Vấn đề với hầu hết mọi người là họ thậm chí chẳng hề cố gắng, chúng ta biết rằng mình thậm chí chẳng hề cố gắng. Chúng ta chẳng cần có người nhắc nhở, có gì đó ngay bên trong ta nói với ta rằng ta đang không làm hết sức, đang không gánh vác hết những gì mình có khả năng gánh vác, đang không cố gắng đủ nhiều như lẽ ra chúng ta nên làm, có thể làm, và biết rằng chúng ta cần làm.

Chúng ta nên quyết tâm làm cho mỗi ngày đều ý nghĩa. Vấn đề với chúng ta là chúng ta nhìn quá nhiều vào những thứ chung chung có vẻ hào nhoáng. Chúng ta cứ thế cho rằng cứ sống rồi cả đời ta sẽ là một chiến thắng, mà không nhận ra rằng nếu muốn thành công lớn trong cuộc sống, chúng ta phải thành công với từng ngày. Từng ngày phải thành công thì cuộc đời chúng ta mới thành công được. Nếu bạn để xảy ra quá nhiều ngày thất bại, quá nhiều giờ thất bại, nếu để ngày ngày trôi qua mà chẳng làm gì đáng giá, nếu bạn không cố gắng hết sức, không làm hết sức, không làm tốt hơn ngày hôm qua, thì toàn bộ đời bạn rồi sẽ là một thất bại. Bạn phải đóng dấu thành công lên từng ngày một. Bạn phải sống mỗi ngày cho xứng với hoài bão cao nhất, mục tiêu cao nhất. Mỗi ngày phải thỏa mãn hoài bão của bạn, phải hướng đến mục tiêu của đời bạn. Nếu bạn kỳ vọng mình làm được điều gì đó lớn lao trong đời, bạn phải làm điều lớn lao mỗi ngày, mỗi giờ, thậm chí mỗi phút.

Hãy luôn luôn làm điều sáng suốt, điều tốt nhất bạn biết cách làm. Hãy kiên định giữ lý tưởng về hiệu năng của bạn trong tâm

trí, tự nhủ rằng mỗi ngày bạn phải xứng với mức tài năng cao nhất của mình, nếu không thì toàn bộ đời bạn sẽ chỉ là một sự thất vọng. Mỗi sáng hãy quyết tâm rằng ngày hôm đó sẽ là một ngày đáng hài lòng vào lúc nó kết thúc, là một ngày mà bạn làm hết không sót một điều gì để đảm bảo kết quả tuyệt vời nhất. Mỗi ngày, bạn tôi ạ, mỗi ngày, chứ không phải cả cuộc đời, mới chính là thứ bạn cần nghĩ đến hôm nay. Ngày này, giờ này, phút này, là toàn bộ những gì bạn có. Bất kể bạn muốn đạt được gì trong đời, hãy làm điều đó ngay bây giờ.

Hầu hết khả năng của chúng ta dường như bị khóa lại hoặc bị giam hãm bởi rất nhiều ổ khóa phức tạp, mỗi chìa chỉ mở được đúng một ngăn. Những chìa khóa khai mở năng lực ấy được tìm thấy vào những thời điểm khác nhau trong đời.

Tại sao phải dừng lại ở mức đó? Tại sao lại thỏa mãn với việc để cho gã tí hon đó khống chế cuộc sống của bạn thay vì mở cửa cho gã khổng lồ và để gã bắt tay vào việc? Chúng ta thường cảm thấy chính gã tí hon trong mình đã nói những lời ngớ ngẩn, trong khi gã khổng lồ có thể nói những điều hay; gã tí hon viết một cuốn sách dở tệ, trong khi một gã khổng lồ cao lớn hơn trong ta sẽ viết nên một cuốn sách lớn! Nhiều người trong chúng ta cảm thấy chính là gã tí hon trong ta đang mãi giậm chân ở vị trí nhân viên quèn, trong khi con người lớn hơn trong ta có thể làm chủ.

Dám bắt đầu, dám thử, là bước đầu tiên trong việc đánh thức gã khổng lồ. Chúng ta không thể đánh thức con người lớn lao hơn trong mình nếu ta không thể nhận thấy, không thể hình dung.

Chắc hẳn không người nào lại không vui sướng nếu thấy được những tiềm năng bị kìm giữ bên trong mình. Nếu thấy được con người mình có thể trở thành, ta sẽ chẳng nhận ra đó là mình nữa. Ta hẳn sẽ nói: “Đây không phải hình ảnh của tôi, mà là hình ảnh của một người mạnh mẽ, thông minh hơn nhiều.” Giá như chúng ta có thể chụp X-quang chính mình, hầu hết chúng ta sẽ tìm thấy sức mạnh và khả năng trong con người vĩ đại bên trong ta, thứ có thể còn chưa nảy mầm.

Những chàng trai, cô gái trẻ thường khát khao được giáo dục, mong mỏi có cơ hội thoát khỏi môi trường tù hãm chật hẹp để thể hiện tài năng. Dường như chẳng có gì mở ra với họ, họ không thấy được ánh sáng nào bên trong, thế nhưng khi tiếng gọi lớn lao vang lên, người khổng lồ bên trong họ đã đáp lời “Tôi làm được,” vậy là

họ thực hiện được điều "bất khả thi."

Cách đây ít lâu tôi đọc được tài liệu về một cô gái đến tuổi 15 mà vẫn mang tâm lý của một đứa trẻ, chẳng mấy thứ khiến cô thấy hào hứng, cô ưa mơ mộng, hờ hững với mọi thứ xung quanh. Cho đến một ngày, trong lúc lắng nghe một giai điệu, cô bỗng thức tỉnh hoàn toàn ý thức về năng lực tinh thần tiềm ẩn. Những khả năng của cô lập tức trỗi dậy, và chỉ trong ít ngày cô đã có những phát triển nhảy vọt mà thường phải mất nhiều năm. Hầu hết chúng ta đều ở trong trạng thái tương tự cô bé này trước khi thức tỉnh. Những điều say ngủ trong chúng ta, giống như những điều say ngủ trong cô bé, là một nguồn lực tiềm ẩn chỉ có thể làm nên điều tuyệt vời nếu ta đánh thức được nó.

"Điều tôi cần nhất," Emerson nói, "là ai đó khiến tôi làm điều tôi có thể làm." Làm được điều mình có thể, đó là vấn đề của chúng ta. Không phải điều như Napoleon hay Lincoln làm được, mà là điều tôi làm được. Sự việc sẽ hoàn toàn khác biệt với bạn, với tôi nếu chúng ta bộc lộ được điều tốt đẹp nhất ở mức 10, 15, 25 hay 90% khả năng. Những mức đó tạo nên khác biệt với cả thế giới, liệu chúng ta có đánh thức, phát triển được trọn vẹn năng lực của mình, hay chỉ sử dụng được một phần nhỏ?

Hiệu trưởng của một ngôi trường phổ thông ở New York, người từng được đào tạo ngành công tác xã hội, đã phát biểu như sau: "Khi tôi cảm thấy thế giới này cần có sự hiện diện của mình, tôi thức tỉnh được rằng hẳn phải có một linh hồn trong tôi, một điều gì đó lớn lao hơn chính tôi, và do đó, đó là điều tôi phải dành tặng những người khác." Thay vì để phung phí cuộc đời, người phụ nữ này, thông qua việc giảng dạy, đã không chỉ tìm ra được con người lớn lao hơn trong chính mình, mà còn giúp được hàng nghìn phụ nữ và các cô gái khác làm được điều tương tự cho bản thân họ. Những ví dụ thế này chắc chắn còn tồn tại rất nhiều ngoài kia, nhưng với những ai đã tìm được mình, hãy nghĩ tới vô số người không bao giờ làm được điều đó! Họ không bao giờ phát hiện ra được người khổng lồ bị giam giữ trong chính mình.

Dù cần thiết phải tận dụng mọi phương thức có thể để tự khám phá bản thân, tìm kiếm mọi điều có thể khiến chúng ta tiến về phía đó, bạn không bao giờ nên quên thực tế rằng mọi sức mạnh mình có đều xuất phát từ bên trong.

Vấn đề lớn lao với hầu hết chúng ta là chúng ta không ráo riết tìm kiếm phương tiện giúp vén lộ sức mạnh trong mình, mà chỉ chăm chăm tìm kiếm sức mạnh từ bên ngoài. Chúng ta nghĩ mình có

thể hấp thu nó từ sách, từ một giáo viên, một trường học, một đại học, nhưng sức mạnh đích thực, năng lượng sáng tạo chinh phục mọi thứ, nguồn sinh lực để thành công luôn luôn phải đến từ bên trong. Nó không thể được tìm thấy trong sách vở hay trong trường học, không thể được nhét vào ta từ bên ngoài, mà phải sống dậy ngay trong ta.

Con người luôn mang trong mình những viên ngọc quý là những khả năng chờ được khám phá. Chúng đang chờ điều sẽ khơi dậy sức mạnh tiềm ẩn trong những viên ngọc bên trong ta và khiến chúng rực sáng đầy sức mạnh. Ngay khi chúng ta cảm nhận được sức mạnh đang thức tỉnh, đang trỗi dậy, đang mạnh mẽ hơn trong mình thì cuộc sống của chúng ta sẽ nở thành những bông hoa rực rỡ, tuyệt đẹp.

CHÚ THÍCH

1. Oliver Wendell Holmes (1809 – 1894) là bác sĩ, giáo sư cơ thể học và sinh lý học nổi tiếng ở Harvard.

2. Ralph Waldo Emerson (1803 – 1882) là nhà viết tiểu luận, nhà thơ, triết gia người Mỹ, và cũng là người đi đầu trong phong trào tự lực cánh sinh và chủ nghĩa siêu việt.

3. Loại vải thường dùng để vẽ tranh sơn dầu.

4. William Wordsworth (1770 - 1850) là nhà thơ lãng mạn Anh, người cùng với Samuel Taylor Coleridge khởi xướng trào lưu lãng mạn trong văn học Anh với tác phẩm Thơ trữ tình (Lyrical Ballads, 1798).

5. Johann Christoph Friedrich Schiller (1759 - 1805) là bác sĩ, thi sĩ, nhà viết kịch người Đức.

6. Johannes Kepler (1571 – 1630) là một nhà toán học, thiên văn học và chiêm tinh học người Đức.

7. Ulysses Simpson Grant, tên khai sinh Hiram Ulysses Grant (1822 – 1885), là tướng của quân đội Liên bang miền Bắc trong Nội chiến Hoa Kỳ và là Tổng thống Hoa Kỳ thứ 18 (từ năm 1869 đến năm 1877).

8. Noah Webster (1758 – 1843) là nhà soạn từ điển, tác giả sách giáo khoa, nhà cải cách chính tả, nhà bình luận chính trị, và chủ là bút báo American.

9. Miichelangelo (1475 – 1564) là một hoạ sĩ, nhà điêu khắc, kiến trúc sư, nhà thơ và là kỹ sư người Ý sống vào thời kỳ Phục hưng Ý.

10. Raffaello, thường gọi là Raphael (1483 – 1520) là họa sĩ, kiến trúc sư nổi tiếng người Ý.

11. “Con có thấy người nào siêng năng trong công việc của mình

chăng? Người ấy hẳn sẽ phục vụ các vua, chứ chẳng phải phục vụ người tầm thường đâu." (Sách Châm ngôn 22:29)

12. Sydney Smith (1771 – 1845) là nhà văn và giáo sĩ người Anh quốc.

13. Hiệp hội thanh niên Cơ đốc (Young Men's Christian Association.)

14. Thomas Gray (1716 – 1771) là một nhà thơ người Anh, một nhà văn chuyên viết thể thư, một học giả kinh viện và giáo sư tại Đại học Cambridge.

15. John Jacob "Jack" Astor IV (1864 – 1912) là một nhà kinh doanh, chủ thầu bất động sản, nhà đầu tư, nhà phát minh, nhà văn, trung tá trong Chiến tranh Tây Ban Nha-Mỹ, và là một thành viên xuất sắc của dòng họ Astor.

16. George Frideric Handel (1685 – 1759) là nhà soạn nhạc người Anh gốc Đức thuộc thời kỳ Baroque, nổi tiếng với những dòng nhạc opera, oratorio, anthem và concerto organ.

17. Samuel Smiles, (1812 – 1904), tác giả Scotland nổi tiếng với cuốn sách Self-Help (1859), cuốn sách này, cùng với các cuốn sau đó Character (1871), Thrift (1875), và Duty (1880), nêu lên các giá trị cơ bản liên quan đến "phúc âm của công việc."

18. Joseph Mallord William Turner (1775 - 1851) là một họa sĩ vẽ tranh phong cảnh thuộc trường phái lãng mạn, người được biết đến với tài sử dụng màu nước cho các bức vẽ, Turner được coi là người đã đặt nền móng cho Trường phái ấn tượng.

19. Demosthenes (384 – 322 TCN) là một chính khách và nhà hùng biện xuất chúng người Athena thời Hy Lạp cổ đại. Ông bị mắc một tật về phát âm từ nhỏ, khiến cho các câu nói ra trở nên rối rắm, không rõ ràng.

20. Emma Abbott (1850 – 1891) là một giọng ca Opera người Mỹ.

21. Roger Sherman là một luật sư một chính trị gia người Mỹ, người đóng góp vào bản tuyên ngôn độc lập.

22. Theodore Roosevelt, Jr. (1858 – 1919) là tổng thống thứ 26 của Hoa Kỳ, và là một lãnh đạo của Đảng Cộng hòa và của Phong trào Tiến bộ.

23. Luther Burbank là một thợ làm vườn nổi tiếng ở Santra Rosa, California, Hoa Kỳ.

24. Martin Luther (1483 – 1546) là nhà thần học, tu sĩ Dòng Augustine, và là nhà cải cách tôn giáo người Đức.

25. Marshall Field (1834 - 1906) là người sáng lập Marshall Field Company, chuỗi cửa hàng bách hoá có trụ sở ở Chicago. Ông là người đã đưa ra triết lý "khách hàng luôn luôn đúng" và sau bao nhiêu năm triết lý của ông vẫn như là một chân lý đối với nhiều doanh nghiệp.

26. Booker T. Washington (1856 - 1915) là một giáo viên, tác giả và một nhà lãnh đạo trong cộng đồng da màu tại Hoa Kỳ.

27. Henry Jackson van Dyke (1852 – 1933) là một tác giả, nhà giáo dục và mục sư người Mỹ.

28. Sydney Smith (1771 - 1845) là một nhà văn và một mục sư người Anh.

29. Tu viện Westminster là nơi tiến hành lễ đăng quang của các vua và nữ hoàng Anh, đây cũng là nơi chôn cất của nhiều người trong Hoàng gia Anh và nhiều nhân vật nổi tiếng khác trong lịch sử nước Anh.

30. Ellen Terry (1847 – 1928) là một diễn viên người Anh nổi tiếng với các vở kịch của Shakespear.

31. Henry Irving (1838 – 1905) là một diễn viên nổi tiếng thời Victoria.

32. James Abram Garfield (1831 – 1881) là vị tổng thống thứ 20 trong lịch sử Hoa Kỳ.

33. Tintoretto (1518 - 1594) là một họa sĩ người Ý và là một phần của trường phái Phục Hưng.

34. Nữ hoàng Elissa (còn được gọi là "Alissar", sau này được gọi là Dido): người sáng lập và cũng là nữ hoàng đầu tiên của nền văn minh Carthage.

35. Grace Horsley Darling (1815 – 1842) là con gái của một người trông giữ ngọn hải đăng ở Anh, nổi tiếng nhờ tham gia giải cứu những người sống sót từ vụ đắm tàu Forfarshire năm 1838.

36. Florence Nightingale (1820 – 1910), còn được tưởng nhớ là Người phụ nữ với cây đèn, là người sáng lập ra ngành y tá hiện đại và là một nhà thống kê y tế.

37. John Winston Howard là một chính trị gia, lãnh tụ Đảng Tự do Úc và là thủ tướng thứ 25 của nước này.

38. William Thomas Green Morton (1819 - 1868) là một nha sĩ người Mỹ, người đầu tiên công khai chứng minh công dụng của ether hít như một chất gây mê phẫu thuật vào năm 1846.

39. David Livingstone (1813 - 1873) là bác sĩ y khoa và nhà truyền giáo tiên phong người Scotland thuộc Hội Truyền giáo Luân Đôn, ông cũng là nhà thám hiểm châu Phi, ông được xem là "nhà truyền giáo vĩ đại nhất châu Phi".

40. Gough Whitlam (1916 – 2014) là một nhà chính trị thuộc Đảng Lao động Úc, là thủ tướng thứ 21 của nước này.

41. William Lloyd Garrison là một nhà cải cách, một trong những người ủng hộ có ảnh hưởng nhất cho quyền dân sự.